

Lokomotywa czyli Parochód.

W miesiącu Wrześniu roku 1844, Warszawa pierwszy raz widziała w ruchu Lokomotywę, podczas próby Drogi żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, na przestrzeni kilku-werstowej od głównej stacji w Warszawie. Nie jednemu przeto z Czytelników Kalendarza sprawimy zapewne przyjemność, przedstawieniem obrazu tego Konia parowego, nazywanego u nas także Parowozem, lub, i może najwłaściwiej, Parochodem.

Parochód, podobnie jak koń, używa się do ciągu. Lecz jeden parochód, idąc po kolei żelaznej, zważywszy na ciężar przewieziony i drogę odbytą, zdziałać może, w przeciagu jednego dnia, tyle co 375 koni, ciągnących także po kolei żelaznej, ze względu na potrzebną ich zmianę; albo, co 1500 koni surmańskich, w przewożeniu ciężarów po drodze bitej; albo wreszcie, co 7500 koni pocztowych, po takiejże drodze, w przewożeniu podróżnych. Prędkością, nie mogą konie wyrównać parochodom; te bowiem, w przewożeniu podróżnych, przebiegają, mniej więcej, 6 mil na jedną godzinę.

Parochód, w ciągu pracy, przez siebie wykonywanęj, spożywa wodę i węgiel, których zapas znajduje się na wozie tuż za nim postępującym, Tender zwanym. (Taki tender oraz jeden Wagon, czyli powóz z podróżnymi, za parochodem idące, wyobraża winieta na okładce Kalendarza.)

STANISŁAWA JANICKIEGO

KALENDARZ

DOMOWY I GOSPODARSKI,

NA ROK ZWYCZAJNY

1845,

MAJĄCY DNI 368.

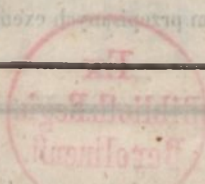
(UŁOŻONY NA POŁUDNIK I POZIOM WARSZAWSKI).

W WARSZAWIE.

Nakładem Wydawcy.

W Drukarni S. Strąbskiego, przy ulicy Bednarskiej N° 2690.

DNI GALOWE W ROSSYI I KRÓLESTWIE POLSKIM.

W Styczniu.

Dnia 13 (1), Nowy Rok Ruski i Rocznica Urodzin N. W. X. HELENY PAWŁÓWNEJ.

Dnia 19 (7), Rocznica Urodzin N. W. X. ANNY PAWŁÓWNEJ.

W Lutym.

Dnia 9 (28 stycznia), Rocznica Urodzin N. W. X. MICHAŁA PAWŁÓWICZA.

Dnia 15 (3), Imieniny N. W. X. ANNY PAWŁÓWNEJ, oraz święto Orderu S. Anny.

Dnia 16 (4), Rocznica Urodzin N. W. X. MARYI PAWŁÓWNEJ.

W Marcu.

Dnia 8 (25 lutego), Rocznica Urodzin N. W. X. MARYI MICHAŁÓWNEJ.

W Kwietniu.

Dnia 29 (17), Rocznica Urodzin N. Cesarzowicza, W. X. ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA Następcy Tronu.

W Maju.

Dnia 3 (21 kwietnia), Imieniny Jęj Ces. Król. Mci N. ALEXANDRY FEDORÓWNEJ, tudzież N. W. X. ALEXANDRY ALEXANDRÓWNEJ.

Dnia 26 (14), Roczn. Urodzin N. W. X. ELŻBIETY MICHAŁÓWNEJ.

W Czerwcu.

Dnia 2 (21 maja), Imieniny N. W. X. KONSTANTYNA MIKOŁAJEWICZA i N. W. X. HELENY PAWŁÓWNEJ.

W Lipcu.

Dnia 7 (25 czerwca), Rocznica Urodzin J. C. K. Mości N. MIKOŁAJA PAWŁÓWICZA.

Dnia 13 (1), Rocznica Urodzin Jęj Cesar. Król. Mości N. ALEXANDRY FEDORÓWNEJ.

Dnia 23 (11), Imieniny N. W. X. OŁGI MIKOŁAJEWNEJ.

W Sierpniu.

Dnia 3 (22 lipca), Imieniny Jęj Ces. Wys. N. W. X. i Cesarzowiczowej MARYI ALEXANDRÓWNEJ, N. W. X. MARYI MIKOŁAJEWNEJ, Małżonki J. C. W. X. MAXYMILIANA Leuchtenbergskiego, N. W. X. MARYI MICHAŁÓWNEJ i N. W. X. MARYI PAWŁÓWNEJ.

Dnia 8 (27 lipca), Rocznica Urodzin J. C. W. W. X. Cesarzowiczowej MARYI ALEXANDRÓWNEJ, tudzież Roczn. Urodzin i Imieniny N. W. X. MIKOŁAJA MIKOŁAJEWICZA.

Dnia 18 (6), Rocznica Urodzin N. W. X. MARYI MIKOŁAJEWNEJ, Małżonki J. C. W. X. MAXYMILIANA Leuchtenbergskiego.

Uwaga. Z powyższych dni galowych, następujące, tojest: 13 stycznia, 3 maja, 7 i 13 lipca, 3 i 11 września, 2 i 18 grudnia, obchodzą się przez nabożeństwo w kościele i uwolnienie uczniów od lekcji; inne zaś tylko przez nabożeństwo w kościele.

WNEJ, Małżonki J. C. W. X. MAXYMILIANA Leuchtenbergskiego.

Dnia 28 (16), Rocznica Urodzin N. W. X. KATARZYNY MICHAŁÓWNEJ.

Dnia 30 (18), Rocznica Urodzin J. C. W. W. X. ALEXANDRY ALEXANDRÓWNEJ.

W Wrześniu.

Dnia 3 (22 sierpnia), Rocznica Koronacy J. C. Król. Mci N. MIKOŁAJA PAWŁÓWICZA i Jęj Ces. Król. Mci ALEXANDRY FEDORÓWNEJ.

Dnia 11 (30 sierpnia), Imieniny N. Ces. W. X. ALEXANDRA MIKOŁAJEWICZA Następcy Tronu, Rocznica Urodzin N. W. X. OŁGI MIKOŁAJEWNEJ, i Święto Orderu S. Alexandra Newskiego.

Dnia 17 (5), Imieniny N. W. X. ELŻBIETY MICHAŁÓWNEJ.

Dnia 20 (8), Rocznica Urodzin J. C. W. W. X. MIKOŁAJA ALEXANDROWICZA.

Dnia 21 (9), Rocznica Urodzin N. W. X. KONSTANTYNA MIKOŁAJEWICZA.

W Październiku.

Dnia 4 (22 września), Święto Orderu Sgo Równo-Apostolskiego Księcia Włodzimierza.

Dnia 25 (13), Rocznica Urodzin N. W. X. MICHAŁA MIKOŁAJEWICZA.

W Listopadzie.

Dnia 20 (8), Imieniny N. W. X. MICHAŁA MIKOŁAJEWICZA i N. W. X. MICHAŁA PAWŁÓWICZA; tudzież Święto wszystkich Cesarsko-Rossyjskich Orderów.

W Grudniu.

Dnia 2 (20 listopada), Pamiątka Wstąpienia na Tron Jego Ces. K. M. N. MIKOŁAJA PAWŁÓWICZA.

Dnia 6 (24 listopada), Imieniny N. W. X. KATARZYNY MICHAŁÓWNEJ i Święto Orderu S. Katarzyny Wielkiej Męczenniczki.

Dnia 8 (26 listopada), Święto Orderu Ś. Jerzego Wielkiego Męczennika.

Dnia 12 (30 listopada), Ś. Orderu Ś. Andrzeja Apostoła.

Dnia 18 (6), Imieniny J. C. Król. Mci N. MIKOŁAJA PAWŁÓWICZA, oraz J. C. W. W. X. MIKOŁAJA ALEXANDROWICZA.

Epoki Główne.

Rok 1845, ery chrześcijańskiej, jest:

6558, peryodu Juliańskiego;

7354, ery Bizantyjskiej;

1261, ery tureckiej, którego początek 10 stycznia 1845.

5008, ery żydowskiej, którego początek 2 października 1845.;

2598, od założenia Rzymu.

Liczby zwrotów Kalendarskich.

Podług nowego (Gregoryjańskiego) kalendarza.	{	III. Liczba Złota	III.	Podług starego (Juliańskiego) kalendarza
		XII. Epakta	III.	
		VI. Okres Słońca	VI.	
		III. Poczet rzymski	III.	
		E. Litera Niedzielnia	G.	

Święta Ruchome.

<i>Rzymkie.</i>	<i>Ruskie.</i>
Niedziela Starozap. 10 stycznia.	Miasopust 18 febrał.
Niedziela Zapustna 2 lutego.	Syropust 25 febrał.
Popielec 5 lutego.	Woskres. Xtowe 15 aprela.
Wielkanoc 23 marca.	Woznes. Hospod. 24 maja.
Krzyżowe dni 28, 29, 30 kwietnia.	Soszest. S. Duchu 3 junji.
Wniebowst. Pańskie 1 maja.	Tielo Xtowe 14 junji.
Zielone Świątki 11 maja.	Petrow Post 11 junji.
Trojcy Świątek 18 maja.	
Boże Ciało 22 maja.	
Niedziela I Adwentu 30 listopada.	

Miasopustu, rachując od Nowego Roku do Popielca, jest tygodni 5. Suchedni, wigilie i krzyżowe dni oznaczają.

Suchedni.

Pierwsze d. 12, 14, 15 lutego.	Trzecie d. 17, 19, 20 września.
Drugie d. 14, 16, 17 maja.	Czwarte d. 17, 19, 20 grudnia.

P o r y R o k u .

Wiosna zaczyna się dnia 21 marca.
Lato zaczyna się dnia 21 czerwca.

Jesień zaczyna się dnia 23 września.
Zima zaczyna się dnia 22 grudnia.

Położenie geograficzne Warszawy (Obserwatorium): Szerokość geograficzna północna 52° 13' 5".
Długość geograficzna na wschód, względem południka paryżkiego, 18° 41' 44" w łuku; albo 1 g. 14' 46" w czasie.

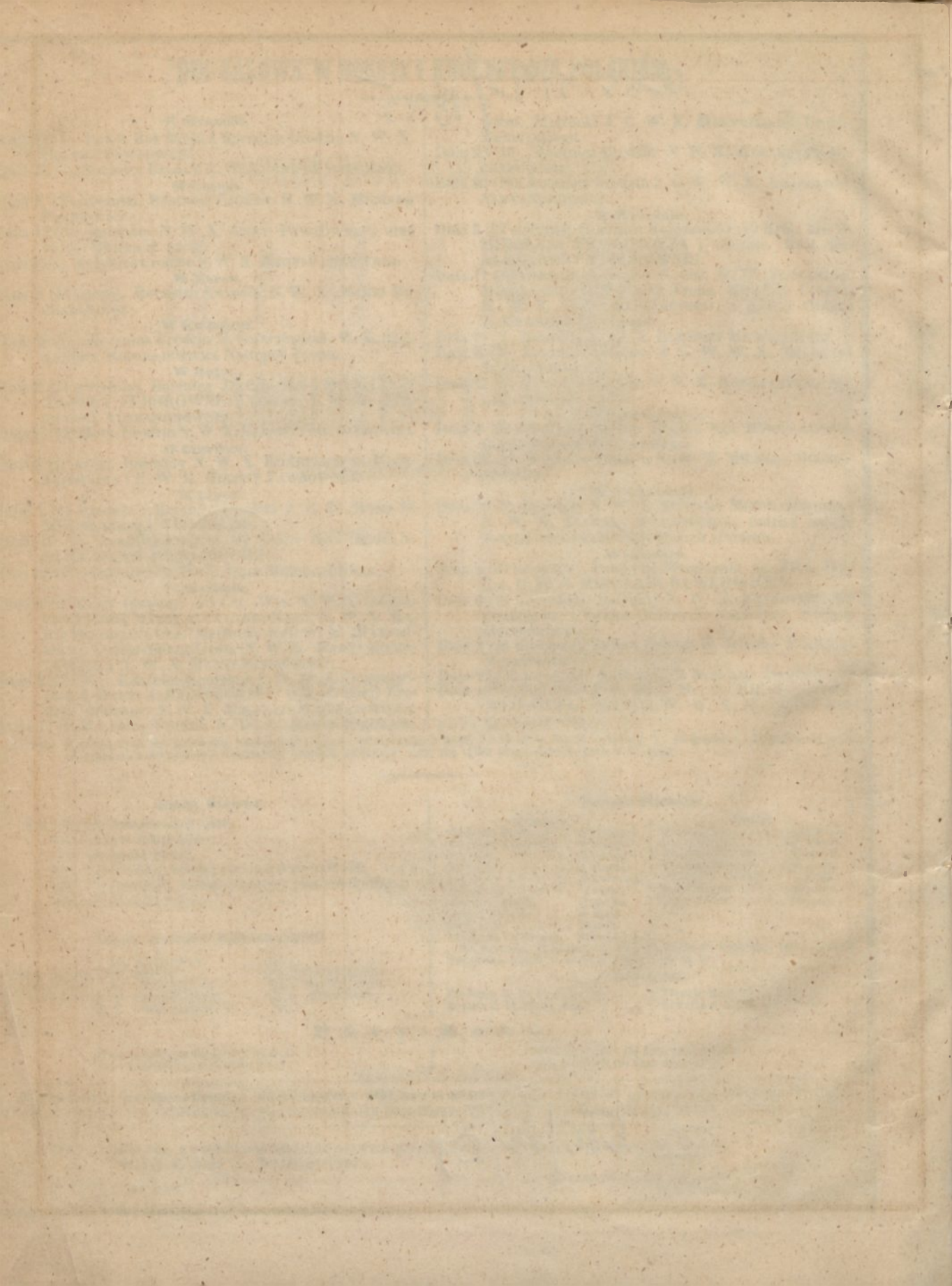
Wolno drukować, z warunkiem złożenia prawem przepisanych egzemplarzy w Komitecie Cenzury.
Warszawa dnia 1/3 Września 1844 r.

Cenzor Starszy i Naczelnik K. C. W.
Niezbabowski.

klas 4793/1845

Zz. 585/65/139

STYCZEN ma dni XXXI.

HENWAR.

JANUARIUS.

Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAŃ.
1 S.	NOWY ROK Fulgenta Bisk.	20 Dek. 1844. Ilna. Boh.	Mieczysław bł.
2 C.	Makarego Opata.	21 Julianii Muczenicy.	Strzeżystaw.
3 P.	Daniela M. i Genowefy M.	22 Anastazii Wielikomu.	Włastimila.
4 S.	Tytusa M. i Grzegorza Bisk.	23 SS. Mucz. w Krytii.	Dobromir.
5 N.	PO N. R. Telesfora i Emiliany.	24 N. PR. ROZD. Eohenii.	Włastibor.
6 P.	TRZECH KRÓLÓW.	25 ROZDEST. XTWO.	Bojomir.
7 W.	Lucyana M. i Teodora Zak.	26 SOBOR. P. BOHOR.	Światosław.
8 S.	Seweryna Opata.	27 STEFANA I MUCZ.	Mścislaw.
9 C.	Marcyanny Panny Męcz.	28 SS. MM. w Nikom.	Władymira.
10 P.	Agalona Pap. i Wilhelma Arcyb.	29 SS. MM. Mładenec.	Dobrosław.
11 S.	Higina Pap. i Honoraty Panny.	30 Anisii Mucz.	Krzesimir.
12 N.	PO 3 KRÓL. Arkadyusza i Ben.	31 N. PR. BOB. Melanii.	Czezlawa.
13 P.	Weroniki Panny i Gottfeda.	1 Hen. 1845. OB. HOS.	Bogumir.
14 W.	Hilarego Biskupa.	2 Sylwestra.	Radogost.
15 S.	Pawła i Pustelnika.	3 Malachia Proroka.	Domostaw.
16 C.	Marcella Papieża.	4 Sobor SS. Apost.	Włodzimir.
17 P.	Antoniego Opata.	5 Naw. Boh. Fcopenmta.	Rościslaw.
18 S.	Katedry S. Piotra w Rz. i Pryski.	6 BOHOJA WLENIE.	Jaropelk.
19 N.	STAROZAP. Im. Jez. Kan. i Hen.	7 N. I po BOH. Sob. S J.	Ratimir.
20 P.	Fabiana P. i Sebastjana M.	8 Ieorhia Prepo.	Sobestyan.
21 W.	Agnieszki Panny.	9 Potyewkta.	Jaroslawa.
22 S.	Wincentego M. i Anastazego.	10 Hryhorya Ep.	Witislaw.
23 C.	Zasłub. N. M. P. i Ildefonsa.	11 Fteodozia Prepod.	Wróciślawa.
24 P.	Tymoteusza i Felicyana Bisk.	12 Tatiuszii Mucz.	Chwalibóg.
25 S.	Nawrócenie S. Pawła.	13 Jermila Mucz.	Mitosz.
26 N.	MIEŚPOUST. Polikarpa i Paul.	14 N. 2 po BOH. SS. Otec.	Skarbimir.
27 P.	Jana Chryzostoma i Juliana M.	15 Pawła Prepodob.	Przybystaw.
28 W.	Karola W. Cesarza.	16 Wer. S. Petra.	Radomir.
29 S.	Franciszka Salezego Wyzn.	17 Antonia Welik.	Zdzistaw.
30 C.	Martynty Panny Męczenniczki.	18 Aftanazia i Kiryła.	Dobrogniewa.
31 P.	Piotra Nólaski i Marcelli Wd.	19 Makaria Ehyptesk.	Spitogniewa.

Przybyło dnia	SŁOŃCA		KSIĘŻYCA	
	Dni	Ws. Za.	Wsch.	Zachód
minut	g. m. g. m.	g. m. g. m.	g. m. g. m.	g. m. g. m.
10	4 8	11 3 59	3 41 r.	
23	8 8	10 4 4	7 52 r.	4 46 w.
41	17 8	3 4 18	2 44 r.	6 9 w.
1	19 8	1 4 21	4 42 r.	7 31 w.
1	20 8	0 4 23	5 32 r.	8 51 w.
1	21 7	5 9 4 25	6 14 r.	
1	22 7	5 8 4 27	6 50 r.	
1	23 7	5 6 4 28	7 19 r.	
1	24 7	5 5 4 30	7 44 r.	
1	25 7	5 4 4 32	7 12 w.	
1	26 7	5 2 4 34	8 24 w.	
1	27 7	5 1 4 36	9 36 w.	
1	28 7	5 0 4 37	10 51 w.	
1	29 7	4 8 4 39		
1	30 7	4 7 4 41	0 7 r.	
1	31 7	4 5 4 43	1 23 r.	

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE
Dnia 9, Rozchodesz, czyli 1 Szwał.

Ost. Kw. d. 10 g. 4 m. 45 w. | Now. d. 8 | Pier. Kw. d. 10 g. 10 m. 15 r. | Petnia d. 23 | Ost. Kw. d. 10 g. 10 m. 44 w. | 31 o g. 10 m. 20 r.

LUTY ma dni XXVIII.

FEBRAL.

FEBRUARIUS.

Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAŃ.
1 S.	† Ignacego Bisk. i Brygidy P.	20 Henw. Jewfimia Prep.	Zegota.
2 N.	ZAPUSTNA OCZYSZ. N. M. P.	21 N. 3 po BOH. Maxima.	Mitostawa.
3 P.	Błażeja Biskupa Męczennika.	22 Timosteja Apostola.	Błażej.
4 W.	Eutychiusza Męczennika.	23 Klimenta Ep.	Witostawa.
5 S.	† Popielec. Agaty P. M.	24 Xenii Prepodob.	Dobrochna.
6 C.	Doroty Panny i Teofila Męcz.	25 Hryhoria Bohostowa.	Bohdana.
7 P.	Romualda Opata.	26 Xenofonta Prepodob.	Szulistaw bł.
8 S.	Jana z Matty Wyznawcy.	27 Pryn. M. S. Joanna Zł.	Gniewomir bł.
9 N.	WSTĘPNA. Apollonii Panny.	28 N. 4 po BOH. Jefrema.	Gorystawa.
10 P.	Scholastyki Panny.	29 Ichnatia Bohonosca.	Tomita bł.
11 W.	Eufrozyny Panny.	30 TRECH ŚWIAT.	Świętochna.
12 S.	† Gaudentego i Eulalii.	31 SS. Czudot. Kira i Jo.	Radzyń ś.
13 C.	Juliana Męcz. i Jordana.	1 Few. Trifona.	Jordan ś.
14 P.	† Walentego Kapłana Męcz.	2 SRILT. HOSPOD.	Niemir.
15 S.	† Faustyny i Jowity Męcz.	3 Simeona Bohopr.	Szczęstaw.
16 N.	SUCHA. Julianny Panny Męcz.	4 MYT I FAR. Isidora.	Milada bł.
17 P.	Sylwina Biskupa.	5 AhaŃii Mucz.	Świętorad.
18 W.	Konstancyi Panny Męcz.	6 Wokula Episk.	Wielostawa.
19 S.	Konrada Wyznawcy.	7 Parfenia.	Czulistaw bł.
20 C.	Eucheryusza Biskupa.	8 Fteodora Stra.	Lubomil.
21 P.	Eleonory Panny.	9 Nikifora Mucz.	Onostawa.
22 S.	Kat. S. Piotra w Ant., Paschaz.	10 Charalampia Mucz.	Wróciślaw.
23 N.	N. GŁUCH. Romany Panny.	11 Bz. Sys. Własia S.	Przedzistawa.
24 P.	Macieja Apostola.	12 Meletia Archiepis.	Bogusz.
25 W.	Elwiana Męczennika.	13 Martyniana.	Stawobój.
26 S.	Alexandra Bisk. i Fortunata M.	14 Auksentia Prepod.	Mirostaw.
27 C.	Juliana Męczennika.	15 Onisima Apostola.	Wiariosława.
28 P.	Romana Opata.	16 Pamfilia i Porfiria.	Tworzymir.

Przybyło dnia	SŁOŃCA		KSIĘŻYCA	
	Dni	Ws. Za.	Wsch.	Zachód
godz. 1 min. 1	g. m. g. m.	g. m. g. m.	g. m. g. m.	g. m. g. m.
1	1 7	4 4 4 45	2 39 r.	
1	2 7	4 2 4 47	3 50 r.	
1	3 7	4 0 4 48	4 52 r.	
1	4 7	3 9 4 50	5 43 r.	
1	5 7	3 7 4 52	6 23 r.	
1	6 7	3 7 4 54	6 54 r.	5 0 w.
1	7 7	3 3 4 56	7 21 r.	6 22 w.
1	8 7	3 2 4 58		7 41 w.
1	9 7	3 0 5 0		8 51 w.
1	10 7	2 8 5 2		10 10 w.
1	11 7	2 6 5 4		11 21 w.
1	12 7	2 4 5 5		
1	13 7	2 2 5 7		0 20 r.
1	14 7	2 0 5 9		1 33 r.
1	15 7	1 8 5 11		2 32 r.
1	16 7	1 6 5 13		3 24 r.
1	17 7	1 4 5 15		4 9 r.
1	18 7	1 2 5 17		4 48 r.
1	19 7	1 0 5 19		5 20 r.
1	20 7	8 5 20		5 47 r.
1	21 7	6 5 22		6 11 r.
1	22 7	4 5 24	6 10 w.	6 32 r.
1	23 7	2 5 26	7 23 w.	6 53 r.
1	24 7	0 5 28	8 39 w.	
1	25 6	5 8 5 30	9 55 w.	
1	26 6	5 6 5 32	11 12 w.	
1	27 6	5 3 5 33		
1	28 6	5 1 5 35	0 28 r.	

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE
Dnia 8, Rozchodesz, czyli 1 Ador.

Now. dnia 6 o g. 7 | Pierwsza Kw. d. 14 | Petnia dnia 22 | 0 g. 6 m. 24 rano. | 0 godz. 8 min. 10 rano.

MARZEC ma dni XXXI.

MART.

MARTIUS.

Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAŃ.
1 S.	Albina Biskupa.	17 <i>Fewr.</i> Fteodora.	Budzistaw.
2 N.	SRODOPOSTNA. Heleny Ces.	18 N. MIASOP. Leona P.	Rodostaw.
3 P.	Kunegundy Césarzowej.	19 Archypa Apostola.	Stawomita.
4 W.	Kazimierz Królewicza.	20 Lwa Episkopa.	Kazimierz ś.
5 S.	Fryderyka Opata.	21 Tymofteja Prep.	Pokostaw.
6 C.	Wiktoryna i Kolety.	22 Obr. Mosz. Mucz. Ew.	Wojstlaw.
7 P.	<i>N. M. Bol.</i> Tomasz z Akwinu.	23 Polikarpa.	Bogowit bł.
8 S.	Jana Bożego.	24 Obr. Ill. S. Joan. Kr.	Mifogost.
9 N.	BIAŁA. Franciszki Wdowy.	25 N. SYROP. Tarasya.	Mścisława bt.
10 P.	40 Męczenników.	26 1 <i>den Posta.</i> Porfiria.	Bożestaw.
11 W.	Konstantyna Wyznawcy.	27 Prokopija.	Ludostawa.
12 S.	Grzegorza Papięza.	28 Wasilia Prep.	Swiatostaw.
13 C.	Nicefora Bisk. i Patrycyi M.	1 <i>Mart.</i> Jewdokii M.	Niecistaw.
14 P.	Matyldy Królowej.	2 Fteodota M.	Bożena.
15 S.	Longina Męczennika.	3 Jewtropia M.	Długomit.
16 N.	KWIETNIA. Cyryaka i Tacyana.	4 N. 1 POSTA. Herasima.	Ojcostaw.
17 P.	Gertrudy Panny.	5 Konona.	Zbigniewa.
18 W.	Gabryela Archaniota.	6 SS. 42 Mucz.	Boguchwał.
19 S.	Józefa Oblubieńca N. M. P.	7 Wasilia Mucz.	Bohdan.
20 C.	<i>Wielki.</i> Joachima Ojca N. M. P.	8 Fteofilakta Prep.	Polemir.
21 P.	<i>Wielki.</i> Benedykta Opata.	9 40 Muczen.	Blagostaw.
22 S.	<i>Wielka.</i> Pawła i Oktawiana.	10 Kodrata Mucz.	Godystaw.
23 N.	WIELKANOC. Katarzyny.	11 N. 2 POSTA. Sofronia.	Czcmistaw.
24 P.	WIELKANOC. Marka i Tym.	12 Fteofana Prep.	Zbistaw.
25 W.	Ireneusza.	13 Nikifora Patri.	Ludomira.
26 S.	Ludgera i Olimpji.	14 Wenedikta Prep.	Więcystaw.
27 C.	Ruperta Biskupa.	15 Ahapia Mucz.	Świętobój.
28 P.	Syxta Pap. i Doroteusza M.	16 Sawina M.	Bógdat bł.
29 S.	Cyrylla Męczennika.	17 Alexija P.	Krzestaw.
30 N.	PRZEWODNIA. Kwiryna i Ang.	18 N. 3 POSTA. Kyrilla.	Szukostaw.
31 P.	ZWIAST. N. M. P. Korn. i Balb.	19 Chryzanta.	Dobromira.

Dni	SŁOŃCA		KSIĘZYCA	
	Ws. g. m.	Za. g. m.	Wsch. g. m.	Zachód g. m.
Przybyło dnia godz. 3 m. 41	16 49 5	37	139 r.	
godz. 4 min. 10	26 47 5	39	243 r.	
godz. 4 min. 38	36 45 5	41	336 r.	
godz. 5 min. 14	46 42 5	43	419 r.	
	56 40 5	44	453 r.	
	66 38 5	46	521 r.	
	76 36 5	48	545 r.	
	86 33 5	50	629 r.	6 32 w.
	96 31 5	52		7 47 w.
	106 29 5	53		9 0 w.
	116 27 5	55		10 10 w.
	126 24 5	57		11 16 w.
	136 22 5	59		
	146 19 6	0		0 18 r.
	156 17 6	2		1 14 r.
	166 15 6	4		2 2 r.
	176 13 6	6		3 43 r.
	186 10 6	7		3 18 r.
	196 8 6	9		3 47 r.
	206 6 5	11		4 12 r.
	216 3 6	12		4 35 r.
	226 1 6	14		4 56 r.
	235 58 6	16	620 w.	5 17 r.
	245 56 6	18	737 w.	5 39 r.
	255 54 6	19	856 w.	
	265 51 6	21	10 14 w.	
	275 49 6	23	11 29 w.	
	285 47 6	25		
	295 44 6	26	0 36 r.	
	305 42 6	28	1 32 r.	
	315 40 6	30	2 18 r.	

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE D. 10. Rozchodzący czyli I Wador; d. 2. Post Estery; (oprócz zwykłego szabasu: d. 92. Purym czyli Zapusty; d. 94. Szuszsan Purym.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE D. 8. Rozch. cz. I Nison; d. 22, 23, Sw. Wielk. urocz. (oprócz zwykłego szabasu: d. 24, 25, 26, 27. Sw. wolne; d. 28, 29, ost. Sw. urocz. o g. 9 m. 4 wieczór. o g. 10 m. 47 wiecz. o g. 8 m. 36 rano. o g. 0 m. 44 rano.

KWIECIEŃ ma dni XXX.

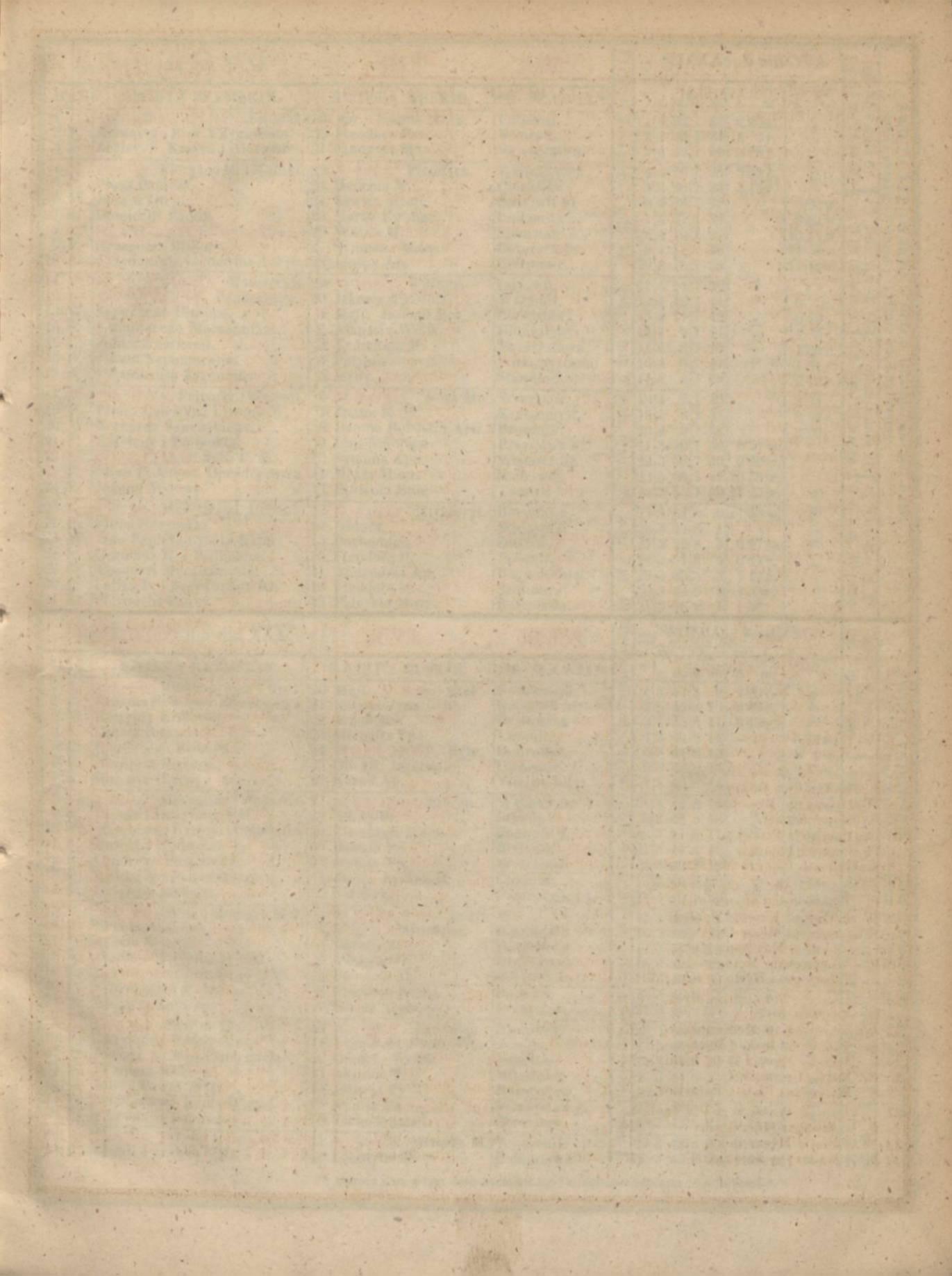
APREL.

APRILIS.

Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAŃ.
1 W.	Teodory M. i Hugona Bisk.	20 <i>Mart.</i> SS. Otec. w Sy.	Zbigniew.
2 S.	Francyszką a Paulo.	21 Jakowa Prep.	Sudomir.
3 C.	Rycharda Biskupa.	22 Wasilia Mucz.	Mnożystaw.
4 P.	Izydora Biskupa.	23 Nikona Prep.	Włastisław.
5 S.	Wincentego Ferreryusza Wyz.	24 Zacharyj P.	Borzywój bł.
6 N.	2 PO W. Grobu Chr. Wilhel.	25 N. 4 POSTA. BIAH.	Świętobór bł.
7 P.	Epifaniasza Biskupa.	26 SS. Hawryła.	Przesław.
8 W.	Dyonizego Biskupa.	27 Matrony P.	Radostaw.
9 S.	Maryi Kleofy.	28 Stefana S.	Dobrostawa.
10 C.	Ezechiela Proroka.	29 Marka P.	Goryslaw.
11 P.	Leona I Papięza.	30 Joanna Pr.	Jaronir.
12 S.	Juliusza Papięza Męczennika.	31 Ipatia P.	Lubostaw.
13 N.	3 PO W. Op. S. Józ. Mermen.	1 <i>Apr.</i> N. 5 POSTA. Marii	Przemystaw.
14 P.	Tyburcyusza Męczennika.	2 Tita Pr.	Myslimir.
15 W.	Ludwiki i Kasyldy Panien.	3 Nikity Pr.	Wactawa bł.
16 S.	Lamberta Męczennika.	4 Josifa Pr.	Nosistaw.
17 C.	Rudolfa i Marcjana Męcz.	5 Fteodula Mucz.	Krasisław.
18 P.	Apolloniusza Męczennika.	6 Jewtichia Par.	Gościsław.
19 S.	Pafucego i Hermogenesa MM.	7 Heorhia Pr.	Władymir.
20 N.	4 PO W. Sulpicyusza Męcz.	8 N. GWITNA. Irodiona.	Czestaw Męcz.
21 P.	Anzelma Biskupa.	9 Ewpsychia M.	Drogomit.
22 W.	Sotera i Kaja Męczenników.	10 Terentia M.	Strzeżymir.
23 S.	Wojciecha Bisk. i Męcz.	11 Antypj M.	Wojciech ś.
24 C.	Jerzego Męcz. i Bony Panny.	12 <i>C. Weliki.</i> Wasilija.	Jerzy ś.
25 P.	Marka Ewangelisty.	13 <i>P. Welikaja.</i> Artem.	Jarostaw ś.
26 S.	Marcellina i Kłeta Papięzów.	14 <i>S. Welikaja.</i> Martina.	Spitymir.
27 N.	5 PO W. Anastazego P. i Teofi.	15 N. WOS. XTO. Arist.	Bogufal.
28 P.	† Witalisa Męczennika.	16 P. SWIETEV. Iryny.	Zywistaw.
29 W.	† Piotra Męczennika.	17 P. SWIETEV. Sym.	Sławogost.
30 S.	† Katarzyny Seneńskiej.	18 Joanna P.	Chwalistawa.

Dni	SŁOŃCA		KSIĘZYCA	
	Ws. g. m.	Za. g. m.	Wsch. g. m.	Zachód g. m.
Przyb. dnia g. 5 m. 34	15 37 6	32	254 r.	
godz. 6 min. 2	25 35 6	33	323 r.	
godz. 6 min. 29	35 33 6	35	349 r.	
	45 31 6	37	411 r.	
	55 28 6	38	432 r.	
	65 26 6	40	454 r.	6 41 w.
	75 24 6	42	517 r.	7 52 w.
	85 21 6	44		9 0 w.
	95 19 6	45		10 4 w.
	105 17 6	47		11 3 w.
	115 15 6	49		11 54 w.
	125 12 6	50		*
	135 10 6	52		0 39 r.
	145 8 6	54		1 15 r.
	155 5 6	56		1 46 r.
	165 3 6	57		2 13 r.
	175 1 6	59		2 36 r.
	185 0 7	1		2 58 r.
	194 57 7	2		3 10 r.
	204 55 7	4		3 40 r.
	214 53 7	6		4 4 r.
	224 50 7	8	7 52 w.	4 32 r.
	234 48 7	9	9 11 w.	
	244 46 7	11	10 23 w.	
	254 44 7	13	11 26 w.	
	264 42 7	14	*	
	274 40 7	16	0 16 r.	
	284 38 7	18	0 55 r.	
	294 36 7	19	1 27 r.	
	304 34 7	21	1 53 r.	

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE D. 8. Rozch. cz. I Nison; d. 22, 23, Sw. Wielk. urocz. (oprócz zwykłego szabasu: d. 24, 25, 26, 27. Sw. wolne; d. 28, 29, ost. Sw. urocz. o g. 9 m. 4 wieczór. o g. 10 m. 47 wiecz. o g. 8 m. 36 rano. o g. 0 m. 44 rano.

LPIEC ma dni XXXI.			JULI.			JULIUS.			SEONCA		KSIĘZYCA	
Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAŃ.	Ws.	Za.	Ws.	Za.	Ws.	Za.	Wsch.	Zachód	
				g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	
1 W.	Teobalda i Teodoryka.	19 <i>Junji.</i> Judy Ap.	Bogutaw.	1	3 44 8 22			154 r.				
2 S.	Nawiedz. N. M. P. i Ottona.	20 Mełtodija Mucz.	Ojcomit.	2	3 45 8 22			1935 r.				
3 C.	Heliodora i Anatoliusza.	21 Juliana M.	Mitostaw.	3	47 8 21			322 r.				
4 P.	Józefa Kalasantego Wyznawcy.	22 Ewsewija M.	Wielistaw.	4	46 8 21					8 21 w.		
5 S.	Filomeny Panny.	23 Ahrypiny M.	Prokop.	5	3 47 8 21					8 52 w.		
6 N.	8 po Sw. Janaz D. Izai. i Dom.	24 N. 3 po S. JOANNA.	Izastaw.	6	3 48 8 20					9 19 w.		
7 P.	Wilibalda Bisk. i Pulcheryi.	25 Fewronii.	Krasnoroda bt.	7	3 49 8 19					9 42 w.		
8 W.	Elźbiety Wd. i Kiliana Bisk.	26 Dawida Pr.	Chwalimir.	8	3 50 8 19					10 3 w.		
9 S.	Cyrylla Bisk. i Anatolii M.	27 Samsona Pr.	Strachota i Cyr.	9	3 51 8 18					10 23 w.		
10 C.	7 Braci synów Felicyty.	28 Kira i Joanna Czud.	Radziwój.	10	3 52 8 17					10 43 w.		
11 P.	Sabina Wyzn. i Pelagii Panny.	29 SS. PETRA i PAWEŁA.	Oleha ś.	11	3 53 8 16					11 4 w.		
12 S.	Jana Gwalberta.	30 Sobor SS. 12 Apost.	Tolimir bt.	12	3 54 8 16					11 28 w.		
13 N.	9 po Sw. Matgorzaty Królowej.	1 <i>Julji.</i> N. 4 po S. Kosmy.	Radomita.	13	3 55 8 15					11 57 w.		
14 P.	Bonawentury Kardynala.	2 Potoz. R. P. Bohor.	Dobrogost.	14	3 56 8 14					*		
15 W.	Henryka Ces. i Rozestanie Ap.	3 Jakinfsta Mucz.	Radosław.	15	3 57 8 13					0 33 r.		
16 S.	N. M. P. Szkaplerznej.	4 Andreja Arch.	Dzierżystawa bt.	16	3 59 8 12					1 19 r.		
17 C.	Alexego Wyznawcy.	5 Afanasija Prep.	Dzierżykraj.	17	4 0 8 11					2 18 r.		
18 P.	Szymona z Lipny i Kamilla W.	6 Sysoja Pr.	Unistaw.	18	4 1 8 10					3 30 r.		
19 S.	Wincentego a Paulo Wyzn.	7 Flomy Pr.	Wodzistaw.	19	4 2 8 8			8 24 w.				
20 N.	10 po Sw. Eliasza Pr. i Czesł.	8 N. 5 po S. Prokopia M.	Czesław ś.	20	4 4 8 8			8 55 w.				
21 P.	Daniela Pror. i Praxedy Panny.	9 Pankratia.	Stosław i Dyst.	21	4 5 8 6			9 21 w.				
22 W.	Maryi Magdaleny.	10 4 Muczenników.	Bolestawa.	22	4 6 8 5			9 45 w.				
23 S.	Apollinara Biskupa.	11 Ewfimii M.	Żelistaw.	23	4 8 8 3			10 7 w.				
24 C.	Krystyny Panny Męczenniczki.	12 Prokta i Haria.	Lubomira.	24	4 9 8 2			10 30 w.				
25 P.	Jakóba Apostoła.	13 Sob. Hawrijta Arch.	Sławosz.	25	4 11 8 1			10 55 w.				
26 S.	Anny Matki N. M. P.	14 Akily Apost.	Mirostawa.	26	4 12 7 58			11 23 w.				
27 N.	11 po Sw. Kuneg. K. P., Natalii.	15 N. 6 po S. Kiryka M.	Wszebor.	27	4 14 7 58			11 56 w.				
28 P.	Innocentego Pap. i Celsa M.	16 Aftnohena.	Świętomir.	28	4 15 7 56			*				
29 W.	Marty i Serafyny Panien.	17 Maryny M.	Cierpistawa.	29	4 17 7 55			0 34 r.				
30 S.	Abdona i Sennena MM.	18 Jakinfsta M.	Ludomir.	30	4 18 7 53			1 19 r.				
31 C.	Ignacego Lojoli.	19 Makryny M.	Zdobystaw.	31	4 19 7 51			2 11 r.				

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE
opócz zwykłego Szabasu :
Dnia 6. Rozchodysz czyl. 1. Tamuz.
Dnia 22. Post. Zdobycie Świątyni.
Dnia 29. Ost. Kw. d. 26
Dnia 30. Ost. Kw. d. 26
Dnia 31. Ost. Kw. d. 26

SIERPIEN ma dni XXXI.			AWHUST.			AUGUSTUS.			SEONCA		KSIĘZYCA	
Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAŃ.	Ws.	Za.	Ws.	Za.	Ws.	Za.	Wsch.	Zachód	
				g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	
1 P.	Piotra w Okowach.	20 <i>Julji.</i> Ilii Pr.	Rolistaw.	1	4 21 7 50			3 8 r.				
2 S.	N. M. P. Anielskiej.	21 Symeona Pr.	Światostawa.	2	4 23 7 48			4 10 r.				
3 N.	12 po Sw. Nikodema.	22 N. 7 po S. Maryi Mag.	Letostaw.	3	4 24 7 46			7 48 w.				
4 P.	Dominika Wyznawcy.	23 Trofima M.	Ostromir bt.	4	4 26 7 45			8 10 w.				
5 W.	N. M. P. Śnieżnej.	24 Borysa i Hlieba M.	Stanistawa ś.	5	4 27 7 43			8 30 w.				
6 S.	Przemienienia Pańskiego.	25 Anny M. P. Bohor.	Chlebstaw.	6	4 29 7 41			8 50 w.				
7 C.	Kajetana Wyznawcy.	26 Jermotaja M.	Olech ś.	7	4 30 7 39			9 11 w.				
8 P.	Cyrylla i Larga.	27 Pantelejmońa M.	Niezamysł.	8	4 32 7 38			9 34 w.				
9 S.	Romana Męczennika.	28 Prohora Ap.	Borys i Chleb śś.	9	4 44 7 36			10 1 w.				
10 N.	13 po Sw. Wawrzynca Mecz.	29 N. 8 po S. Kallinika.	Wawrzyniec.	10	4 35 7 34			10 33 w.				
11 P.	Zuzanny i Dygny PP.	30 Situana Ap.	Włodzimira.	11	4 37 7 32			11 14 w.				
12 W.	Klary Panny.	31 Jewdokima S.	Stawa bt.	12	4 39 7 30			*				
13 S.	Hippolita i Kassjana MM.	1 <i>Awb.</i> SS. M. Mak.	Rostaw.	13	4 40 7 28			0 5 r.				
14 C.	† Euzhibusza Kapł. Mecz.	2 Stefana Archidia.	Dobrowój.	14	4 42 7 26			1 9 r.				
15 P.	WNIEBOWZIECIE N. M. P.	3 Isaakia P.	Jactaw ś.	15	4 43 7 24			2 23 r.				
16 S.	Rocha Wyznawcy.	4 7 Otrok Efezkich.	Domorad.	16	4 45 7 22			3 44 r.				
17 N.	14 po Sw. Jacka Pol., Mirona.	5 N. 9 po S. Ewsewija M.	Miron ś.	17	4 47 7 20			7 21 w.				
18 P.	Agapita Męczennika.	6 PREOBR. HOSP	Bolestaw.	18	4 48 7 18			7 46 w.				
19 W.	Benigny i Bronistawy.	7 Dometia Pr. M.	Bronistawa.	19	4 50 7 16			8 9 w.				
20 S.	Bernarda Opat.	8 Emityana Epis.	Sobietaw.	20	4 52 7 14			8 33 w.				
21 C.	Joanny Fremiot.	9 Matfeja Apost.	Kazimira.	21	4 53 7 11			8 58 w.				
22 P.	Symforyana Męczennika.	10 Lawrentya.	Radomit.	22	4 55 7 9			9 26 w.				
23 S.	Filipa Benicyusza Wyznawcy.	11 Ewpla M.	Cichomit.	23	4 57 7 7			9 57 w.				
24 N.	15 po Sw. Bartłomieja Apost.	12 N. 10 po S. Trofia M.	Cieszymir.	24	5 58 7 5			10 34 w.				
25 P.	Ludwika Króla.	13 Maxima P.	Namysław.	25	0 7 3			11 16 w.				
26 W.	Zefiryna Pap. i Róży Panny.	14 Micheja Pror.	Włastimira.	26	5 2 1			*				
27 S.	Cezaryusza i Przen. S. Kaziur.	15 USPENIE P. BOHOR.	Przedzistaw.	27	5 3 6 58			0 6 r.				
28 C.	Augustyna Biskupa.	16 Dyomida M.	Wyszomir.	28	5 5 6 56			1 1 r.				
29 P.	Sejgiecie S. Jana Chrzeciela.	17 Mirona M.	Racibor bt.	29	5 6 6 54			2 1 r.				
30 S.	Felixa M. i Gaudencyi Panny.	18 Flora i Lawra M.	Szczesny ś.	30	5 8 6 52			3 4 r.				
31 N.	16 po Sw. Rajmunda K. i Ruf.	19 N. 11 po S. Andreja.	Świętostaw.	31	5 10 6 50			4 10 r.				

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE
opócz zwykłego Szabasu :
Dnia 4. Rozchodysz czyl. 1. Aw.
Dnia 12. Post. spełnienie Świątyni.
Dnia 17. Ost. Kw. d. 24
Dnia 18. Ost. Kw. d. 24
Dnia 19. Ost. Kw. d. 24

WRZESIEŃ ma dni XXX.

SENTIABR.

OCTOBER.

Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAN.	SŁOŃCA			KSIĘŻYCA	
				Ws.	Za.	Wsch.	Zachód	
				g. m. g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	
1 P.	Idziego Op. i Wiktora B.	20 <i>Ach.</i> Samuila Pr.	Dzierżystaw.	15 11 6 47				w. d.
2 W.	Stefana Kr. Węg. i Justa Bisk.	21 Fladeja Ap.	Czchibóg.	12 5 13 6 45				6 57 w.
3 S.	Eufrozyny P. i Izabelli Król.	22 Ahaftonika M.	Przestewa ś.	3 5 15 6 43				7 18 w.
4 C.	Rozalii Panny.	23 Lupa M.	Rosciława.	4 5 16 6 40				7 41 w.
5 P.	Wiktoryna Bisk. i Męcz.	24 Ewtychia S. M.	Włodzisław.	5 5 18 6 38				8 6 w.
6 S.	Zacharyasza Proroka.	25 Warfotomeja Ap.	Drogowit.	6 5 20 6 36				8 37 w.
7 N.	17 po Sw. Reginy Panny.	26 N. 12 po S. Adryana M.	Domostawa.	7 5 21 6 34				9 15 w.
8 P.	NARODZENIE N. M. P.	27 Pimena Pr.	Radosława.	8 5 23 6 31				10 1 w.
9 W.	Adryana Męczennika.	28 Mojszeja Murina.	Sobiebór.	9 5 25 6 29				10 59 w.
10 S.	Mikołaja z Tol. i Pulcheryi p.	29 Usik. Hław. Joanna.	Władybój.	10 5 26 6 27				* * *
11 C.	Prota Męcz. i Emiliana Bisk.	30 Alexandra Newsk.	Iscisław.	11 5 28 6 24				0 7 r.
12 P.	Gwidona Wyznawcy.	31 Położ. Pojasa P. Bohor.	Radzimir.	12 5 30 6 22				1 23 r.
13 S.	Maurylusza Biskupa.	1 <i>Sent.</i> Symeona Pr.	Chronisław.	13 5 31 6 19				2 42 r.
14 X.	18 po Sw. Im. Maryi P. S. Krz.	2 N. 13 po S. Mamanta.	Ziemomyśl bł.	14 5 33 6 17				5 46 w.
15 P.	Nikodema Kapłana.	3 Antima.	Budimit.	15 5 35 6 13				6 10 w.
16 W.	Cypryana B. i Eufemii P.	4 Wawily M.	Sędzistaw.	16 5 36 6 12				6 34 w.
17 S.	† Justyna M. i 5 ran S. Franc.	5 Zacharyi Pro.	Drogostaw.	17 5 38 6 10				6 59 w.
18 C.	† Józefa z Kop. i Tomasza z Vill.	6 Michaiła Arch. Czud.	Dobrowit.	18 5 40 6 8				7 26 w.
19 P.	† Januariusza Biskupa Męcz.	7 Sozonta M.	Krzepimir.	19 5 41 6 5				7 56 w.
20 S.	† Eustachiusza Męczennika.	8 ROZD. P. BOHOR.	Myslistaw.	20 5 43 6 3				8 31 w.
21 N.	19 po Sw. Mateusza Ap. i Ew.	9 N. 14 po S. Joakima.	Bożydar.	21 5 44 6 1				9 12 w.
22 P.	Maurycego Męczennika.	10 Minodory M.	Zelimir.	22 5 46 5 58				9 59 w.
23 W.	Tekli Panny Męczenniczki.	11 Fleodory Pr.	Bogusława bł.	23 5 48 5 56				10 52 w.
24 S.	Gerarda Biskupa Męczennika.	12 Aftonoma S. M.	Homir.	24 5 49 5 54				11 50 w.
25 C.	Aurelii Panny.	13 Koronilia Sotnika.	Świętopetk.	25 5 51 5 51				* * *
26 P.	Cypryana Męczennika.	14 WOZD. CZ. KREST.	Ladystaw bł.	26 5 53 5 49				0 52 r.
27 S.	Kosmy i Damiana MM.	15 Nikity W. M.	Damian.	27 5 55 5 47				1 56 r.
28 N.	20 po Sw. Wacława Kr. Cz.	16 N. 15 po Sw. Effimii.	Wacław ś.	28 5 56 5 44				3 3 r.
29 P.	Michała Archanioła.	17 Sofii M.	Dadzibóg.	29 5 58 5 42				4 11 r.
30 W.	Hieronima Doktora Kościoła.	18 Ewmenia Epis.	Imisław.	30 6 0 5 40				5 21 r.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE
Dnia 3, Rozchodzesz czyli 1 Efur.

o g. 10 m. 39 wiecz. o g. 6. m. 48 rano. o g. 11 m. 37 wiecz. o g. 1 m. 50 wiecz.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

PAZDZIERNIK ma dni XXXI.

OKTIABR.

SEPTEMBER.

Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAN.	SŁOŃCA			KSIĘŻYCA	
				Ws.	Za.	Wsch.	Zachód	
				g. m. g. m.	g. m.	g. m.	g. m.	
1 S.	Remigiusza Biskupa.	19 <i>Sent.</i> Trofima M.	Znatistaw.	16 11 5 37				5 45 w.
2 C.	Aniołów Stróżów.	20 Ewstachia W. M.	Stanimir.	2 6 3 5 35				6 10 w.
3 P.	Kandyda Męcz. i Ludomira.	21 Konkrata Ap.	Siemian.	3 6 5 5 33				6 40 w.
4 S.	Franciszka Serafickiego.	22 Foki M.	Bratysław bł.	4 6 6 5 30				7 16 w.
5 N.	21 po Sw. N. M. P. Róż. Placyda.	23 N. 16 po S. Zacz. Joan.	Zasław.	5 6 8 5 28				8 0 w.
6 P.	Brunona Wyznawcy.	24 Fekty M.	Bronisław.	6 6 10 5 26				8 35 w.
7 W.	Justyny Panny Męczenniczki.	25 Eufrosinii Pr.	Roslawa.	7 6 12 5 23				9 50 w.
8 S.	Brygity Wdowy.	26 JOANNA BOHOSI.	Wojstawa.	8 6 13 5 21				11 11 w.
9 C.	Dyonizego Bisk. Męcz.	27 Kalistrata M.	Domogost.	9 6 15 5 19				* * *
10 P.	Franciszka Borgiasza	28 Charytona Pr.	Tomit.	10 6 17 5 16				0 28 r.
11 S.	Placydy Panny.	29 Kiryaka Pr.	Dobromita.	11 6 18 5 14				1 46 r.
12 N.	22 po Sw. Winc. K. Maksymil.	30 N. 17 po S. Hryhoria.	Gzmisław.	12 6 20 5 12				3 5 r.
13 P.	Edwarda Króla Angielskiego.	1 <i>Okł. POKR. P. BOH.</i>	Ziemisław.	13 6 22 5 10				4 22 r.
14 W.	Kalixta Papięza Męczennika.	2 Kipryana S. M.	Dzierżymir.	14 6 24 5 8				5 39 r.
15 S.	Jadwiki Wd. i Teresy Panny.	3 Dyonysya S. M.	Drogostawa.	15 6 26 5 5				5 25 w.
16 C.	Florentyna Bisk. i Gawła. Op.	4 Jerofteja S. M.	Radzistaw.	16 6 27 5 3				5 54 w.
17 P.	Florentyny i Lucyny Panien.	5 Charityny M.	Zytistawa.	17 6 29 5 1				6 27 w.
18 S.	Lukasza Ewangelisty.	6 Ftomy Ap.	Bratumit.	18 6 31 4 59				7 6 w.
19 N.	23 po Sw. Piotra z Alkant. W.	7 N. 18 po S. Sergia Ap.	Ziemowit bł.	19 6 33 4 58				7 51 w.
20 P.	Ireny P. i Przenies. S. Wojc.	8 Pelahii P.	Budzistawa.	20 6 34 4 55				8 42 w.
21 W.	Urszuli Panny.	9 Jakowa Ap.	Daromita.	21 6 36 4 52				9 39 w.
22 S.	Korduli Panny i Alfonsa.	10 Ewlampia M.	Przybysława.	22 6 38 4 50				10 39 w.
23 C.	Jana Kapistrana Wyznawcy.	11 Filipa Ap.	Włastimir.	23 6 40 4 48				11 42 w.
24 P.	Rafala Archanioła.	12 Prowa M.	Siemisław.	24 6 42 4 46				* * *
25 S.	Kryspina i Kryspiniana MM.	13 Karpa M.	Samomysł.	25 6 43 4 44				0 47 r.
26 N.	24 po Sw. Jana K. Ewarysta.	14 N. 19 po S. Nazarya M.	Lutosław.	26 6 45 4 42				1 53 r.
27 P.	Sabiny Męczenniczki.	15 Łukiana.	Witomit.	27 6 47 4 40				3 2 r.
28 W.	Szymona i Judy Tadeusza Ap.	16 Louhina.	Władybóg.	28 6 49 4 38				4 12 r.
29 S.	Narcyssa Biskupa.	17 Ossyi Pr.	Dalemil.	29 6 51 4 36				5 23 r.
30 C.	Zenobii Męczenniczki.	18 Łuki Ap.	Przemysława bł.	30 6 53 4 34				9 41 r.
31 P.	† Wolfganga Biskupa.	19 Joila Pr.	Godzimir.	31 6 54 4 32				w. d. 5 13 w.

Dnia 2, 3. Święta urocz. N. R. 5600; d. 15 Post Gedalia; d. 11. Sadny dzień; d. 16, 17, S. urocz. Kuczek; d. 22, Sw. Palmowcy; d. 23, 24, osł. Sw. urocz. Kuczek.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

o g. 0 m. 23 w. o g. 0 m. 55 w. o g. 11 m. 20 r. 23 o g. 9 m. 38 r.

LISTOPAD ma dni XXX.

NOJABR.

NOVEMBER.

Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAN.	SŁOŃCA		KSIĘZYCA	
				ws. g. m.	Za. g. m.	Wsch. g. m.	Zachód g. m.
1 S.	WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH.	20 Okt. Atemia W. M.	Warcisław.	1 6	56 4 30		5 55 w.
2 N.	25 po Sw. Wiktoryna Bisk.	21 N. 20 po S. Haroina.	Witimir.	2 6	58 4 29		6 47 w.
3 P.	Dzień Zadusznego. Huberta B.	22 Awerkia.	Chwalisław.	3 7	0 4 27		7 50 w.
4 W.	Karola Boromeusza.	23 Jakowa Apostota.	Mseiwój.	4 7	2 4 25		9 2 w.
5 S.	Zacharyasza i Elżbiety.	24 Arefty M.	Sławomir bł.	5 7	4 4 23		10 18 w.
6 C.	Leonarda Wyznawcy.	25 Markiana M.	Wszewład.	6 7	5 4 21		11 36 w.
7 P.	Engelberta Biskupa.	26 Dimitria W. M.	Zytomir.	7 7	7 4 20		..
8 S.	Czterech Koronatów.	27 Nestora M.	Sędziwój.	8 7	9 4 18		0 53 r.
9 N.	26 po Sw. Teodora Męcz.	28 N. 21 po S. Terentya.	Bogodar.	9 7	11 4 16		2 9 r.
10 P.	Andrzeja z Awelinu.	29 Anastazii.	Ludomir.	10 7	13 4 15		3 24 r.
11 W.	Marcina Biskupa.	30 Zenowia i Zenowii M.	Spitosław.	11 7	15 4 13		4 38 r.
12 S.	5 Braci Pol. MM. i Marc. Pap.	31 Stachia Ap.	Nowosław.	12 7	16 4 11		5 50 r.
13 C.	Dydaka Wyznawcy.	1 Noj. Kosmy i Dam.	Wszerad.	13 7	18 4 10	4 25 w.	7 0 r.
14 P.	Serapiona Męczennika.	2 AKINDINA S. M. (*)	Wodzimir.	14 7	20 4 8	5 2 w.	
15 S.	Leopolda Margrabiego.	3 Akepsymy M.	Przedysław.	15 7	22 4 7	5 44 w.	
16 N.	27 po Sw. Op. N. M. P. Stan. K.	4 N. 22 po S. Joanikia.	Radomir.	16 7	24 4 6	6 33 w.	
17 P.	Salomei Panny.	5 Hatakiona.	Zbistawa.	17 7	25 4 4	7 28 w.	
18 W.	Eugeniusza i Maxyma.	6 Pawła i Patria.	Stanisław K. s.	18 7	27 4 3	8 27 w.	
19 S.	Elżbiety Królowej Węg.	7 33 Męczenników.	Drogomira.	19 7	29 4 2	9 28 w.	
20 C.	Felixa Waleczyusa Wyznawcy.	8 SOB. S. MICHAŁA.	Sędzimir.	20 7	31 4 0	10 32 w.	
21 P.	Ofiarowanie N. M. Panny.	9 Onysifora M.	Sław.	21 7	32 3 59	11 37 w.	
22 S.	Cecylii Panny.	10 Erasta Ap.	Wszemila.	22 7	34 3 58	..	
23 N.	28 po Sw. Klemensa Papięza.	11 N. 23 po S. Miony M.	Milywój.	23 7	36 3 57	0 43 r.	
24 P.	Jana od Krzyża.	12 Joanna Mił.	Darosław.	24 7	37 3 56	1 51 r.	
25 W.	Katarzyny Panny Męcz.	13 Joanna Złotousta.	Chwalimira.	25 7	39 3 55	3 2 r.	
26 S.	Konrada Biskupa.	14 Filipa Ap.	Lechostaw.	26 7	41 3 54	4 15 r.	
27 C.	Barlaama i Jozafata.	15 <i>Iden Posta Filipa. Hu.</i>	Tomir.	27 7	42 3 53	5 30 r.	
28 P.	Rafata Męcz. i Mansweta Bisk.	16 Mafteja Ap. u Ew.	Gościrad.	28 7	44 3 52	6 46 r.	
29 S.	Saturnina Męczennika.	17 Hryhoria Ew.	Przemysł.	29 7	45 3 51	..	4 33 w.
30 N.	1 Adw. Andrzeja Apostota.	18 N. 24 po S. Platona.	Ludosław.	30 7	47 3 50	..	5 33 w.

(*) Oprócz tego, w tym dniu Greko-Unciej obchodzą S. Jozafata.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE
Dnia 1. Rozchodzą: czyli 1. Marcheswin.
Dnia 30. Rozchodzą: czyli 1. Kizlow.

Pier. Kw. d. 6
Petrina dnia 14
Ost. Kw. d. 22
Now dnia 20
O g. 1 min. 30 wiecz. o g. 2 min. 19 rano. o g. 3 m. 30 rano. o g. 1 min. 5 wiecz.

GRUDZIEN ma dni XXXI.

DEKABR.

DECEMBER.

Dni	ŚWIĘTA RZYMSKIE.	ŚWIĘTA RUSKIE.	IM. SŁAWIAN.	SŁOŃCA		KSIĘZYCA	
				ws. g. m.	Za. g. m.	Wsch. g. m.	Zachód g. m.
1 P.	Eligiusza Biskupa.	19 Noj. Awdya.	Samosław.	1 7	48 3 50		6 44 w.
2 W.	Bibianny Panny.	20 Hryhoria Pr.	Szulistawa.	2 7	50 3 49		8 1 w.
3 S.	Franciszka Xawerego Wyzn.	21 WVED. P. BOHOR.	Wislimir.	3 7	51 3 48		9 21 w.
4 C.	Barbary Panny Męczenniczki.	22 Filimona Ap.	Lubumita.	5 7	53 3 47		10 41 w.
5 P.	Sabby Opata.	23 Amflochja Ep.	Spitosława.	5 7	54 3 48		11 59 w.
6 S.	Mikołaja Biskupa.	24 Ekateryny W. M.	Jarogniew.	6 7	55 3 47		..
7 N.	2 Adw. Ambrożego Bisk. D. K.	25 N. 25 po S. Klymenta.	Ludomysł.	7 7	56 3 46		11 4 r.
8 P.	NIEPOKAL. PO CZ. N. M. P.	26 Alimpia Pr.	Boguwola.	8 7	58 3 46		2 28 r.
9 W.	Leokadyi i Waleryi Panien.	27 Jakowa M.	Wyszostawa.	9 7	59 3 46		3 30 r.
10 S.	N. M. P. Loretański i Eulalii.	28 Stefana Pr.	Radzistawa bł.	10 8	0 3 46		4 49 r.
11 C.	Damazego Papięza Wyzn.	29 Paramona M.	Wojnir.	11 8	1 3 45		5 35 r.
12 P.	Synezyusza Męcz. i Alexandra.	30 Andreja Apostota.	Wohidar.	12 8	2 3 45		6 57 r.
13 S.	Eucyi Panny Męczenniczki.	1 Dek. Nauma Pr.	Władysława.	13 8	3 3 45	4 26 w.	7 53 r.
14 N.	3 Adw. Spirydona Biskupa.	2 N. 1 Adw. Awakuma.	Sławibor.	14 8	4 3 45	5 19 w.	
15 P.	Irencusza i Euzebiusza.	3 Sofonia Pr.	Wolimir.	15 8	5 3 45	6 16 w.	
16 W.	Antoniny i Adelaidy.	4 Warwary W. M.	Zdzistawa.	16 8	6 3 46	7 17 w.	
17 S.	† Lazarza Biskupa.	5 Sawy Pr.	Zyrostaw.	17 8	7 3 46	8 20 w.	
18 C.	Gracyana Biskupa.	6 NIKOŁAJA EP.	Wszemir.	18 8	7 3 46	9 24 w.	
19 P.	† Nemezyusza Męczennika.	7 Amfrosija Ep.	Mścigniew.	19 8	8 3 46	10 29 w.	
20 S.	† Teofila Męczennika.	8 Potapia P.	Bogumita.	20 8	9 3 47	11 35 w.	
21 N.	4 Adw. Tomasza Apostota.	9 N. 2 Adw. ZACZ. P.	Tomisław bł.	21 8	9 3 47	..	
22 P.	Zenona Żołnierza.	10 Myny M.	Drogomir.	22 8	10 3 48	0 42 r.	
23 W.	Wiktoryi Panny.	11 Daniła Pror.	Sławomira.	23 8	10 3 48	1 52 r.	
24 S.	† Adama i Ewy.	12 Spiridona Pr.	Godysława.	24 8	11 3 49	3 4 r.	
25 C.	NARODZENIE CHRYSZ. P.	13 Jewstratya M.	Grzmistawa.	25 8	11 3 49	4 18 r.	
26 P.	SZCZEPANA I MĘCZ.	14 Płysa M.	Wróciwój.	26 8	11 3 50	5 32 r.	
27 S.	Jana Ewangelisty.	15 Jelewtery S. M.	Radomysł.	27 8	12 3 51	6 43 r.	
28 N.	Po NAR. CHR. P. Młodzianków.	16 N. 3 Adw. Abheja Pr.	Godzistaw.	28 8	12 3 52	7 46 r.	4 17 w.
29 P.	Tomasza Kantuarijskiego.	17 Daniła Pr.	Gostaw bł.	29 8	12 3 53	..	5 33 w.
30 W.	Dawida Króla.	18 Sawastyana M.	Ludomil.	30 8	12 3 54	..	6 55 w.
31 S.	Sylwestra Papięza.	19 Wonyfatya M.	Lassota.	31 8	12 3 55	..	8 18 w.

ŚWIĘTA ŻYDOWSKIE
Dnia 24 Chaudka.
Dnia 29 Rozchodzą: czyli 1. Towa.

Pier. Kw. d. 6
Petrina dnia 13
Ost. Kw. d. 22
Now dnia 29
O g. 4 m. 16 rano. o g. 8 m. 7 wiecz. o g. 0 m. 31 rano. o g. 0 m. 17 rano.

Ewangelie na wszystkie Święta w roku 1845.

Na Nowy Rok. U Łukasza Ś. w roz. 2: <i>o obrzezaniu Chrystusa Pana.</i> — N. Po Nowym Roku. U Mateusza Ś. w roz. 3: <i>o chrzcie Chrystusa w Jordanie.</i> — Trzech Królów. U Mat. Ś. w r. 2: <i>o ŚŚ. 3 Królach.</i> — N. Po 3 Królach. U Łukasza Ś. w r. 2: <i>o Chrystusie w 12 latach.</i> — N. Starozapustną. U Mat. Ś. w r. 20: <i>o robotnikach w winnicy.</i> — N. Mięsoapustną. U Łuk. Ś. w r. 8: <i>o nasieniu i roli.</i> — N. Zapustną. U Łukasza Ś. w r. 18: <i>Jezus przepowiada sioł mękę.</i> — Popielec. U Mateusza Ś. w r. 6: <i>o poście.</i> — N. Wstępną. U Mateusza Ś. w r. 4: <i>o djable, który kusił Jezusa.</i> — N. Suchą. U Mateusza Ś. w r. 17: <i>o przemienieniu się Jezusowóm.</i> — N. Gluchą. U Łukasza Ś. w r. 11: <i>o wyrzucaniu czartów.</i> — N. Środopostną. U Jana Ś. w r. 6: <i>o nakarmieniu 5000 ludzi.</i> — N. Białą. U Jana Ś. w r. 8: <i>o żydach chcących ukamienować Jezusa.</i> — N. Kwietnią. U Mateusza Ś. w r. 21: <i>o wjeździe Chrystusa do Jerozolimy.</i> — W. Czw. U Jana Ś. w r. 13: <i>o wieczerzy Pańskiej.</i> — Wielki Piątek. Passya według Jana Ś. w r. 18 i 19. — N. Wielkanocną. U Marka Ś. w r. 16: <i>o zmartwychwstaniu Chrystusa Pana.</i> — Poniedziałek Wielkanocny. U Łukasza Ś. w r. 24: <i>o 2 uczniach Chrystusa.</i> — Zwiastowanie N. Maryi Panny. U Łukasza Śgo w r. 1: <i>o posłaniu Anioła Gabryela do N. M. P.</i> — N. Przewodnią. U Jana Ś. w r. 20: <i>o pokazaniu się Chrystusa uczniom.</i> — N. 2 po Wielk. U Jana Ś. w r. 10: <i>o Chrystusie dobrym Pasterzu.</i> — N. 3 po Wielk. U Jana Ś. w r. 16: <i>o odejściu Chrystusa Pana do Ojca.</i> — N. 4 po Wielk. U Jana Ś. w r. 16: <i>o przyczynie odejścia Chrystusa.</i> — N. 5 po Wielk. U Jana Ś. w r. 16: <i>o skutkach próżby w Imię Jezusa.</i>	Na Wniebowstąpienie Pańskie. U Marka Ś. w r. 10: <i>o Wniebowstąpieniu Chrystusa.</i> — N. 6 po Wielk. U Jana Ś. w r. 15: <i>o przyjściu po ciechy Ducha Ś.</i> — Ś. Stanisława. U Łukasza Ś. w r. 14: <i>kto może być uczniem Chrystusa.</i> — Zesłanie Ducha Ś. U Jana Ś. w r. 14: <i>o zesłaniu Ducha Ś.</i> — Poniedziałek Święteczny. U Jana Ś. w r. 3: <i>o rozmowie Chrystusa z Nikodemem.</i> — Trójcę ŚŚ. U Mateusza Ś. w r. 28: <i>o mocy danej Chrystusowi.</i> — Boże Ciało. U Jana Ś. w r. 6: <i>o ciele i krwi Chrystusa.</i> — N. 2 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 14: <i>o wezwaniu na wielką wieczerzę.</i> — N. 3 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 15: <i>o zgubionej owcy i groszu.</i> — N. 4 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 5: <i>o obfitym Piotra połowie ryb.</i> — N. 5 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 5: <i>o sprawiedliwości i pojednaniu się z bratem.</i> — N. 6 po Świąt. U Marka Ś. w r. 8: <i>o nakarmieniu 4000 ludzi.</i> — N. 7 po Świąt. U Mateusza Ś. w r. 7: <i>o fałszywych prorokach.</i> — N. 8 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 16: <i>o niesprawiedliwym szafarzu.</i> — N. 9 po Świąt. U Łuk. w r. 19: <i>o zburzeniu Jerozolimy.</i> — N. 10 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 18: <i>o faryzeuszu i celniku.</i> — N. 11 po Świąt. U Marka Ś. w r. 7: <i>O głuchym i niemym.</i> — N. 12 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 10: <i>O zranionym i Samarytanie.</i> — N. 13 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 17: <i>o uzdrowieniu 10 trętowatych.</i> — Wniebowzięcie N. P. M. U Łuk. Ś. w r. 10 <i>mo-wa Chrystusa Pana do Marty.</i> — N. 14 po Ś. U Mat. Ś. w r. 6: <i>o służeniu Bogu i mamonie.</i> — N. 15 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 7: <i>o wskrzeszeniu syna wdowy.</i>

- Na N. 16 po Świąt. U Łuk. Ś. w r. 14: o uzdrowieniu opuchłego.
- N. 17 po Świąt. U Mat. w r. 22: o miłości Boga i bliźniego.
- Narodzenie N. M. P. U Mat. Ś. w r. 1: Księgi rodzaju Jezusa Chrystusa.
- N. 18 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 9: o uzdrowieniu paralityka.
- N. 19 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 22: o wezwaniu na gody weselne.
- N. 20 po Świąt. U Jana Ś. w r. 4: o chorym synu królewskim.
- N. 21 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 18: o dłużniku i złośliwym słudze.
- N. 22 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 22: o oddawaniu czynszowej monety.
- N. 23 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 9: o wskrzeszeniu syna księcia.
- N. 24 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 13: o ziarnie gorczycznem.
- Wszystkich Świętych. U Mat. Ś. w r. 9: o tych którzy są błogosławionymi.
- N. 25 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 24: o sędzie ostatecznym.
- Dzień Zaduszny. U Jana Ś. w r. 5: o wskrzeszeniu umarłych.

- Na N. 26 po Świąt. U Mat. Ś. w r. 13: o kłkolu w pszenicy.
- N. 27 po Świąt. U Ś. Mat. w r. 13: o ziarnie gorczycznem.
- N. 28 po Świąt. U Ś. Mat. w r. 8: o trędowatym i setniku.
- N. 1 Adwentu. U Łuk. Ś. w r. 21: o znakach na niebie i ziemi.
- N. 2 Adwentu. U Mat. Ś. w r. 1: o poselstwie Jana do Chrystusa.
- Niepok. Pocz. N. M. P. U Mat. Ś. w r. 1: Księgi rodzaju Jezusa Chrystusa.
- N. 3 Adwentu. U Jana Ś. w r. 1: o poselstwie żydów do Jana.
- N. 4 Adwentu. U Łuk. Ś. w r. 3: o Janie opowiadającym Chrzt.
- Narodzenie Chrystusa Pana. U Łuk. Ś. w r. 2: o Narodzeniu Chrystusa Pana.
- Ś. Szczepana 1 Męcz. U Mat. Ś. w r. 23: o posłaniu proroków.
- Ś. Jana Ewangelistę. U Jana Ś. w r. 21: o naśladowaniu Chrystusa.
- N. między okt. Bożego Narodz. U Łuk. Ś. w r. 2: o proroctwie Symeona i Anny, stwierdzającym prawdziwe przyjście Messyasa.

WYKAZ ALFABETYCZNY

Świątých i Świąt na Rok 1845, z wyrażeniem dnia i miesiąca.

A.

Abdona Męczennika 30 lipca.
 Adama 24 grudnia.
 Adelaidy 16 grudnia.
 Adolfa Biskupa 17 czerwca.
 Adryana Męcz. 9 września.
 Agapita Męcz. 18 sierpnia.
 Agatona Pap. 10 stycznia.
 Agaty Panny Męcz. 5 lutego.
 Agnieszki Pan. Męcz. 21 stycznia.
 Agrypiny 23 czerwca.
 Albina Biskupa 1 marca.
 Alexandra M. w Rzymie, 27 lutego.
 Alexandra Papięza 3 maja.
 Alexandra Męcz. w Alex. 12 grud.
 Alexego Wyznawcy 17 lipca.

Alfonsa 22 października.
 Alfreda 3 lipca.
 Aloizego Gonzagi 21 czerwca.
 Amalii Księżnej 10 lipca.
 Ambrożego Biskupa 7 grudnia.
 Amelii Panny 2 marca.
 Anastazego Męcz. 22 stycznia.
 Anastazego Pap. 27 kwietnia.
 Anastazyi Panny 25 grudnia.
 Anatolii Męcz. 9 lipca.
 Anatoliusza Bisk. 3 lipca.
 Andrzeja Apostoła 30 listopada.
 Andrzeja z Awelinu 10 listopada.
 Angeli 30 marca.
 Anny Matki N. M. P. 26 lipca.
 Aniołów Stróżów 2 października.

Antoniego Opata 17 stycznia.
 Antoniego Padews. 13 czerwca.
 Antonina Arcybisk. 10 maja.
 Antoniny 16 grudnia.
 Anzelma 21 kwietnia.
 Apollinara Bisk. 23 lipca.
 Apollonii Panny Męcz. 9 lutego.
 Apolloniusza Męcz. 18 kwietnia.
 Atanazego Biskupa, 2 maja.
 Augusta Wyzn. 3 sierpnia.
 Augustyna Bisk. 28 sierpnia.
 Aurelii Panny 25 września.

B.

Balbiny Panny 31 marca.
 Barbary Panny 4 grudnia.
 Barlaama 27 listopada.

Barnaby Apostola 11 czerwca.
 Bartłomieja Apost. 24 sierpnia.
 Bazylego Bisk. 14 czerwca.
 Bedy Kapłana 27 maja.
 Benedykta Opata 21 marca.
 Benigny Panny 19 sierpnia.
 Benona Bisk. 16 czerwca.
 Bernarda Opata 20 sierpnia.
 Bernarda Seneńskiego 20 maja.
 Biblianny Panny 2 grudnia.
 Błażeja Biskupa 3 lutego.
 Bogumila 10 czerwca.
 Bonawentury Kard. 14 lipca.
 Bonifacego Męcz. 14 maja.
 Bonifacego Bisk. 5 czerwca.
 Bony Panny 24 kwietnia.
Boże Ciało 22 maja.
 Bronisławy 19 sierpnia.
 Brunona Wyzn. 6 października.
 Brygidy Panny 1 lutego.
 Brygidy Wdowy 8 października.

C.

Cecylii Panny Męcz. 22 listopada.
 Celestyna 6 kwietnia.
 Celsa Męczennika 28 lipca.
 Cezaryusza Bisk. 27 sierpnia.
 Cypryana Bisk. 16 września.
 Cypryana Męcz. 26 września.
 Cyryaka Kapłana 16 marca.
 Cyryaka Męcz. 8 sierpnia.
 Cyrylla Męcz. 29 marca.
 Cyrylla Bisk. 9 lipca.
 Czesława Wyznawcy 20 lipca.
 Cztérdziesiąt Męcz. 10 marca.
 Cztérech Koronatów 8 listop.

D.

Damazego Papięza 11 grudnia.
 Damiana Męcz. 27 września.
 Daniela Męcz. 3 stycznia.
 Daniela Proroka 21 lipca.
 Dawida Króla 30 grudnia.
 Dezyderyusza Bisk. 23 maja.
 Domicelli Panny 7 maja.
 Dominika Wyzn. 4 sierpnia.
 Dominiki Panny 6 lipca.
 Doroteusza Męcz. 28 marca.
 Doroty Panny 6 lutego.
 Dydaka Wyzn. 13 listopada.
 Dygny 11 sierpnia.
 Dyonizego Biskupa 8 kwietnia.
 Dyonizego Męcz. 9 października.
Dzień zaduszny 3 listopada.

E.

Edmunda Arcybisk. 16 listopada.
 Edwarda Króla 13 października.
 Eleonory Panny 21 lutego.
 Eliasza Proroka 20 lipca.
 Eligiusza Bisk. 1 grudnia.

Elżbięty Wdowy 8 lipca.
 Elżbięty Panny 5 listopada.
 Elżbięty Królowej 19 listopada.
 Emiliana Biskupa 11 września.
 Emilianny 5 stycznia.
 Emilli 30 czerwca.
 Engelberta 7 listopada.
 Epifaniasza Bisk. 7 kwietnia.
 Erazma Bisk. 2 czerwca.
 Eucheryusza Bisk. 20 lutego.
 Eufemii Panny 16 września.
 Eufrozyny Męcz. 3 września.
 Eufrozyny Panny 11 lutego.
 Eugeniusza 18 listopada.
 Eulalii Panny 10 grudnia.
 Eustachiusza Męcz. 20 września.
 Euzebiusza Męcz. 14 sierpnia.
 Euzebiusza Bisk. 15 grudnia.
 Ewarysta Pap. 26 października.
 Ewy 24 grudnia.
 Ezechiela Proroka 10 kwietnia.

F.

Fabiana 20 stycznia.
 Faustyny Męcz. 15 lutego.
 Felicyana Bisk. 24 stycznia.
 Felicyana Męcz. 9 czerwca.
 Felixa Kapucyna 18 maja.
 Felixa Papięza 30 maja.
 Felixa Męcz. 30 sierpnia.
 Felixa Walezyusza 20 listopada.
 Ferdynanda Króla 30 maja.
 Filipa Neryusza 26 maja.
 Filipa Benicyusza 23 sierpnia.
 Flawiana Męcz. 26 lutego.
 Flawii Panny 5 października.
 Florentyna Bisk. 16 października.
 Florentyny Męcz. 17 października.
 Floryana Męczennika 4 maja.
 Fortunata Męcz. 27 lutego.
 Franciszka Borgiasza 10 paździer.
 Franciszka Salezego 29 stycznia.
 Franciszka a Paulo 2 kwietnia.
 Franciszka Serafickiego 4 paźdz.
 Franciszka Xaw. Wyz. 3 grudnia.
 Franciszki wdowy 9 marca.
 Fryderyka Opata 5 marca.
 Fulgentego Bisk. 1 stycznia.

G.

Gabryela Archaniola 18 marca.
 Gaudencyi Panny 30 sierpnia.
 Gaudentego Biskupa 12 lutego.
 Gawła Opata 16 października.
 Genowefy Panny 3 stycznia.
 Gerarda Biskupa 24 września.
 Germana Biskupa 28 maja.
 Gertrudy Panny 17 marca.
 Gerwazego 19 czerwca.
 Gotfreda (Bogumira) 13 stycznia.

Gracyana Biskupa 18 grudnia.
Grobu Chrystusowego 6 kwietnia.
 Grzegorza Biskupa 4 stycznia.
 Grzegorza Papięza 12 marca.
 Grzegorza Bisk. Nazyaneńsk. 9 maja.
 Grzegorza Cudotwórcy 18 listop.
 Gustawa 2 sierpnia.
 Gwidona Wyzn. 12 września.

H.

Heleny Cesarzowej 2 marca.
 Heleny Królowej 21 maja.
 Heliodora 3 lipca.
 Henryka Cesarza 15 lipca.
 Henryka 19 stycznia.
 Hermenegilda Męcz. 13 kwietnia.
 Hermogenesa 19 kwietnia.
 Higina Papięza 11 stycznia.
 Hilarego 14 stycznia.
 Hieronima Dok. Kośc. 30 września.
 Hipolita 13 sierpnia.
 Honoraty Panny 12 stycznia.
 Huberta Bisk. 3 listopada.
 Hugona 1 kwietnia.

I.

Idy Panny 13 kwietnia.
 Idziego Opata 1 września.
 Ignacego Biskupa 1 lutego.
 Ignacego Lojoli Wyzn. 31 lipca.
 Ildefonsa 23 stycznia.
Imienia Jezus 19 stycznia.
Imienia Maryi 14 września.
 Innocentego Pap. 28 lipca.
 Ireneusza Męcz. 15 grudnia.
 Ireneusza Syryeńskiego 25 marca.
 Ireny Panny 20 października.
 Iwona Wyznawcy 19 maja.
 Izabelli Królowej 3 września.
 Izaiasza Proroka 6 lipca.
 Izydora Biskupa 4 kwietnia.
 Izydora Oracza 10 maja.

J.

Jacka Wyznawcy 17 sierpnia.
 Jadwigi Wdowy 15 października.
 Jakóba Apostola 1 maja.
 Jakóba Apostola 25 lipca.
 Jana Jaluźnika 23 stycznia.
 Jana Chryzostoma 25 stycznia.
 Jana z Matty Wyzn. 8 lutego.
 Jana Bożego 8 marca.
 Jana w Oleju 6 maja.
 Jana Nepomucena 16 maja.
 Jana Papięza 27 maja.
 Jana Chrzeciela 24 czerwca.
 Jana Męcz. 26 czerwca.
 Jana Gwalberta 12 lipca.
 Jana z Dukli 6 lipca.
 Jana Kapistrana Wyzn. 23 paźdz.
 Jana Kantego 26 października.

Jana od Krzyża 24 listopada.
 Jana Ewangelisty 27 grudnia.
 Januariusza Bisk. Męcz. 19 wrześn.
 Jerzego Męcz. 24 kwietnia.
 Joachima Ojca N. M. P. 20 marca.
 Joanny Wdowy 24 maja.
 Joanny Fremiot 21 sierpnia.
 Jordana Wyzn. 13 lutego.
 Jowity Męcz. 15 lutego.
 Jozafata 27 listopada.
 Józefa Obl. N. M. P. 19 marca.
 Józefa Kalasantego Wyzn. 4 lipca.
 Józefa z Kop. 18 września.
 Judy Tadeusza Apost. 28 paźdz.
 Juliana Męcz. 27 stycznia.
 Juliana Męczennika 13 lutego.
 Juliana Męcz. 28 lutego.
 Julianny Panny 16 lutego.
 Julii Panny Męcz. 22 maja.
 Juliusza Papięza 12 kwietnia.
 Justa Bisk. 2 września.
 Justyna Męcz. 17 września.
 Justyny Panny Męcz. 7 paźdz.
 Juwencyusza Męcz. 1 czerwca.

K.

Kaja Męcz. 22 kwietnia.
 Kajetana Wyznawcy 7 sierpnia.
 Kalixa Papięza 14 października.
 Kamilla Wyznawcy 18 lipca.
 Kandyda Męcz. 3 października.
 Kanuta Króla 19 stycznia.
 Karola W. Césarza 28 stycznia.
 Karola Boromeusza 4 listopada.
 Karoliny 5 lipca.
 Kassjana Męcz. 13 sierpnia.
 Kassylidy 15 kwietnia.
 Katarzyny Szwedzkiej 23 marca.
 Katarzyny Seneskiej 30 kwietnia.
 Katarzyny Panny Męcz. 25 listop.
Katedry s. Piotra w Rz. 18 stycz.
Kat. s. Piotra w Antyochii 22 lutego.
 Kazimierza Królewicza 4 marca.
 Kiliana Biskupa 8 lipca.
 Klary Panny 12 sierpnia.
 Kleta Papięza 26 kwietnia.
 Klemensa Pap. 23 listopada.
 Klotyldy Król. 3 czerwca.
 Kolety Panny 6 marca.
 Konstancyi Panny Męcz. 18 lutego.
 Konstancyi Wyzn. 11 marca.
 Konrada Wyzn. 19 lutego.
 Konrada Biskupa 26 listopada.
 Korduli Panny 22 października.
 Kornelii Męcz. 31 marca.
 Kosmy Męcz. 27 września.
 Kryspina i Kryspiniana 25 paźdz.
 Krystyny Panny 24 lipca.

Kunegundy Cesarzowej 3 marca.
 Kunegundy Król. Pol. 27 lipca.
 Kwiryna Męcz. 30 marca.

L.

Lamberta 16 kwietnia.
 Larga Męcz. 8 sierpnia.
 Leokadyi Panny 9 grudnia.
 Leona I Papięza 11 kwietnia.
 Leona II Papięza 28 czerwca.
 Leonarda Wyzn. 6 listopada.
 Leopolda Margrabięgo 15 listopada.
 Longina Męczennika 15 marca.
 Lucyana Męcz. 7 stycznia.
 Lucyny Panny 30 czerwca.
 Lucyny Męcz. 17 października.
 Ludgera Biskupa 26 marca.
 Ludomira 3 października.
 Ludwika Króla 25 sierpnia.
 Ludwiki Panny 15 kwietnia.

L.

Ładysława 25 września.
 Łazarza Biskupa 17 grudnia.
 Łucyi Panny 13 grudnia.
 Łukasza Ewangelisty 18 paździer.

M.

Macieja Apostoła 25 lutego.
 Magdaleny 25 maja i 22 lipca.
 Makarego Opata 2 stycznia.
 Małgorzaty Król. Węg. 13 lipca.
 Małgorzaty Król. Szkoc. 10 czerwca.
 Mamerta Biskupa 11 maja.
 Mansweta Bisk. 18 listopada.
 Marcella Pap. Męcz. 16 stycznia.
 Marcelli Wdowy 31 stycznia.
 Marcelliana Pap. 18 czerwca.
 Marcellina Pap. 26 kwietnia.
 Marcina Bisk. 11 listopada.
 Marcina Pap. 12 listopada.
 Marcyana Męcz. 17 kwietnia.
 Marcyanny Panny Męcz. 9 stycz.
 Marka Ewangelisty 25 kwietnia.
 Marka Męczennika 24 marca.
 Marka z Rzymu Męcz. 18 czerwca.
 Marty Panny 29 lipca.
 Martyny Panny 30 stycznia.
 Maryi Kleofy 9 kwietnia.
 Maryi Magdaleny we Flor. 25 maja.
 Maryi Magdaleny w Jeroz. 22 lipca.
 Mateusza Apostoła 21 września.
 Matyldy Królowej 14 marca.
 Maurycego 22 września.
 Mauryliusza 13 września.
 Maxymiliana Bisk. 12 października.
 Maxymina Bisk. 8 czerwca.
 Medarda Bisk. 8 czerwca.
 Michała Archanioła 29 września.
 Mikołaja z Tolentyu 10 września.
 Mikołaja Biskupa 6 grudnia.

Mirona Męcz. 17 sierpnia.
 Młodzianków 28 grudnia.
 Modesta 15 czerwca.
 Moniki Wdowy 4 maja.

N.

Narcysa Bisk. 29 października.
 Narodzenie Chryst. P. 25 grudnia.
 Narodzenie N. M. P. 8 września.
 Natalii Panny 27 lipca.
Nawiedzenie N. M. P. 12 lipca.
Nawrócenie s. Pawła 25 stycznia.
N. M. P. Anielskiej 2 sierpnia.
N. M. P. Bolesnej 7 marca.
N. M. P. Loret. 10 grudnia.
N. M. P. Różańcowej 5 paździer.
N. M. P. Snieżnej 5 sierpnia.
N. M. P. Skaplerznej 16 lipca.
 Nemezyusza Męcz. 19 grudnia.
 Nicefora Biskupa 13 marca.
 Niepok. Pocz. N. M. P. 8 grudnia.
 Nikodema Męcz. 15 września.
 Norberta Biskupa 6 czerwca.

O.

Oczyszczenie N. M. P. 2 lutego.
Ofiarowanie N. M. P. 21 listop.
 Oktawiana Męcz. 22 marca.
 Olimpji 26 marca.
 Onufrego Pustelnika 12 czerwca.
Opieki s. Józefa 13 kwietnia.
Opieki N. P. M. 16 listopada.
 Optata Biskupa 4 czerwca.
 Ottona Biskupa 2 lipca.

P.

Pafnucego Męcz. 19 kwietnia.
 Pankracego 12 maja.
 Paschalisa 17 maja.
 Paschazego Bisk. 22 lutego.
 Patrycyi Męcz. 13 marca.
 Paulina Biskupa 22 czerwca.
 Pauliny Wdowy 26 stycznia.
 Pawła Biskupa 22 marca.
 Pawła Męcz. 26 czerwca.
 Pawła i Pustelnika 15 stycznia.
 Pawła Apostoła 29 czerwca.
 Pelagii Panny 11 lipca.
 Petroneli 31 maja.
 Pięciu Braci Pol. Męcz. 12 listop.
Pięciu Ran S. Fran. 17 września.
 Piotra Nolaski 31 stycznia.
 Piotra Męcz. 29 kwietnia.
 Piotra Celestyna 19 maja.
 Piotra Apostoła 29 czerwca.
 Piotra w Okowach 1 sierpnia.
 Piotra z Alkantary 19 października.
 Piusa Papięza 5 maja.
 Placyda Męcz. 5 października.
 Placydy Panny 11 października.
Podwyższ. s. Krzyża 14 września.

Polieukta Męczennika 21 maja.
 Polikarpa Bisk. Męcz. 26 stycznia.
 Popielec 5 lutego.
 Praxedy Panny 21 lipca.
 Prokopa 5 lipca.
 Prokula Męcz. 1 czerwca.
 Prospera Bisk. 25 czerwca.
 Protę Męcz. 11 września.
 Protazego 19 czerwca.
 Pryma Męcz. 9 czerwca.
 Pryszy Panny 18 stycznia.
Przemienienie Pańskie 6 sierpnia.
Przenies. S. Kazimierza 7 sierpnia.
Przenies. S. Wojciecha 20 paźdz.
 Pulcheryi Męcz. 7 lipca.
 Pulcheryi Panny 10 września.

R.

Rafała Archaniola 24 października.
 Rajmunda Kardynała 31 sierpnia.
 Reginy Panny 7 września.
 Remigiusza Bisk. 1 października.
 Roberta Opata 7 czerwca.
 Rocha Wyznawcy 16 sierpnia.
 Romana Opata 29 lutego.
 Romana Męcz. 9 sierpnia.
 Romany Panny 23 lutego.
 Romualda Opata 7 lutego.
 Rozalii Panny 4 września.
Rozstania Apostolów 15 lipca.
 Róży Panny 26 sierpnia.
 Rudolfa 17 kwietnia.
 Rufa Męcz. 28 listopada.
 Rufiny Panny 31 sierpnia.
 Ruperta Bisk. 27 marca.
 Rycharda Bisk. 3 kwietnia.

S.

Sabby Opata 5 grudnia.
 Sabina Wyznawcy 11 lipca.
 Sabiny Męcz. 27 października.
 Salomei Panny 17 listopada.
 Saturnina Męcz. 29 listopada.
 Scholastyki Panny 10 lutego.
Ścięcie S. Jana Chrzciciela 29 sierp.
 Sebestyana 20 stycznia.
 Sennena Męcz. 30 lipca.
 Serafyny Panny 29 lipca.
 Serapiona Wyzn. Męcz. 14 listop.

Serca Pana Jezusa 7 czerwca.
 Sergiusza Męcz. 24 lutego.
 Serwacego Bisk. 13 maja.
 Seweryna Opata 8 stycznia.
 Siedmiu braci syn. Felicjy 10 lipca.
 Sotera Papięza 22 kwietnia.
 Spirydona Bisk. 14 grudnia.
 Stanisława Bisk. 8 maja.
 Stanisława Kostki 16 listopada.
 Stefana Kr. Węgiers. 2 września.
 Sulpicyusza Męcz. 20 kwietnia.
 Sylweryusza 20 czerwca.
 Sylwestra Pap. 31 grudnia.
 Sylwina Biskupa 17 lutego.
 Symforyana Męcz. 22 sierpnia.
 Synezyusza Męcz. 12 grudnia.
 Syxta Pap. 28 marca.
 Szczepana I Męcz. 26 grudnia.
 Szymona z Lipny 18 lipca.
 Szymona Apostoła 28 paźdz.

T.

Tacyana Męcz. 16 marca.
 Tadeusza Apostoła 28 paźdz.
 Tekli Panny 23 września.
 Telesfora Pap. Męcz. 5 stycznia.
 Teobalda Pustelnika 1 lipca.
 Teodora Męcz. 9 listopada.
 Teodora Zakonnika 7 stycznia.
 Teodory Męcz. 1 kwietnia.
 Teodoryka 1 lipca.
 Teodozyi Panny Męcz. 29 maja.
 Teodozjusza 11 stycznia.
 Teofila Męcz. 6 lutego.
 Teofila Bisk. 27 kwietnia.
 Teofila Męcz. 20 grudnia.
 Teresy Panny 15 października.
 Tomasza z Akwinu 7 marca.
 Tomasza z Villanova 18 września.
 Tomasza Apostoła 21 grudnia.
 Tomasza Kuntuaryjskiego 29 grud.
 Trójcy SS. 18 maja.
 Trzech Królów 6 stycznia.
 Tyburcyusza 14 kwietnia.
 Tymoteusza Bisk. 24 stycznia.
 Tymoteusza Męcz. 24 marca.
 Tytusa Męcz. 4 stycznia.

U:

Ubalda Biskupa 16 maja.
 Urbana 25 maja.
 Urszuli Panny 21 października.

W.

Wacława Króla 28 września.
 Walentego Kapł. Męcz. 14 lutego.
 Waleryi Męcz. 5 czerwca.
 Waleryi Panny 9 grudnia.
 Wawrzyńca Męcz. 10 sierpnia.
 Wenantego Męcz. 18 maja.
 Weroniki Panny 13 stycznia.
 Weroniki Panny 4 lutego.
 Wielkanoc 23 marca.
 Wiktora 1 września.
 Wiktorii Panny 23 grudnia.
 Wiktoryna Męcz. 6 marca.
 Wiktoryna Bisk. 5 września.
 Wiktoryna Bisk. Męcz. 2 listop.
 Wilhelma Arcybiskupa 10 stycznia.
 Wilhelma Opata 6 kwietnia.
 Wilhelma Księcia 28 maja.
 Willibalda Bisk. 7 lipca.
 Wincentego Ferreryusza Wyz. 5 kw.
 Wincentego a Paulo 19 lipca.
 Wincentego Kadłubka 13 paźdz.
 Wita 15 czerwca.
 Witalisa Męcz. 28 kwietnia.
 Władysława Krola 27 czerwca.
 Władysława z Gielniowa 22 wrześ.
 Wniebowstąpienie Pańs. 11 maja.
 Wniebowzięcie N. M. P. 15 sierpnia.
 Wojciecha Bisk. Męcz. 23 kwietnia.
 Wolfauga Bisk. 31 października.
 Wszystkich Świętych 1 listopada.

Z.

Zacharyasza Proroka 6 września.
 Zacharyasza Pap. 5 listopada.
Zaślubienie N. M. P. 23 stycznia.
 Zefiryna Pap. 26 sierpnia.
 Zenobii Panny 30 października.
 Zenona Żołnierza 22 grudnia.
 Ześlanie S. Ducha 11 maja.
Znalezienie S. Krzyża 3 maja.
 Zuzanny Panny Męcz. 11 sierpnia.
 Zwiastowanie N. M. P. 25 marca.
 Zygmunta Króla 2 maja.

Rozkład Świąt uroczystych w roku 1845.

W roku 1845 jest Niedziel	52
Prócz tego Świąt uroczystych, w inne dni tygodnia przypadających	14
Razem Świąt	66

Z pomienionych 14 Świąt uroczystych, przypadają:

- W *Styczniu* 2: . Nowy Rok, Trzech Króli.
- W *Lutym*: Żadne.
- W *Marcu* 2: . . . Drugie Święto Wielkanocne, Zwiastowanie N. M. P.
- W *Kwietniu*: Żadne.
- W *Maju* 4: . . . Wniebowstąpienie Pańskie, Ś. Stanisława, Drugie Święto Zielonych Świątek, Boże Ciało.
- W *Czerwcu*: Żadne.
- W *Lipcu*: Żadne.
- W *Sierpniu* 1: . . . Wniebowzięcie N. M. P.
- W *Wrześniu*: 1. Narodzenie N. M. P.
- W *Październiku*: Żadne.
- W *Listopadzie* 1: Wszystkich Świętych.
- W *Grudniu* 3: . . . Niepok. Poczęcie N. M. P., Narodzenie Chrystusa Pana, Ś. Szczepana.

Przypadają zaś te Święta uroczyste w następujących dniach tygodniowych:

- W *Poniedziałek* 5: Trzech Króli, Drugie Święto Wielkanocne, Drugie Święto Zielonych Świątek, Narodzenie N. M. P., Niepok. Poczęcie N. M. P.
- W *Wtorek* 1: Zwiastowanie N. M. P.
- W *Środę* 1: Nowy Rok.
- W *Czwartek* 4: . . . Wniebowstąpienie Pańskie, Ś. Stanisława, Boże Ciało, Narodzenie Chrystusa Pana.
- W *Piątek* 2: Wniebowzięcie N. P. M., Ś. Szczepana.
- W *Sobotę* 1: Wszystkich Świętych.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE,

ułożone alfabetycznie, z wyrażeniem dnia i miesiąca.

Błogosław 21 marca.
 Błażej 3 lutego.
 Bógdał 28 marca.
 Bogna Ś. 20 czerwca.
 Bogodar 9 listopada.
 Bogowit 7 marca.
 Boguchwał 18 marca.
 Boguchwała 29 maja.
 Bogufał 27 kwietnia.
 Bogumił Ś. 10 czerwca.
 Bogumiła 20 grudnia.
 Bogumir 13 stycznia.
 Bogusław 1 lipca.
 Bogusława 23 września.
 Bogusz 24 lutego.

Boguwola 8 grudnia.
 Bohdan 19 marca.
 Bohdana 6 lutego.
 Bojomir 6 stycznia.
 Bolesław 18 sierpnia.
 Bolesława 22 lipca.
 Borys Ś. 9 sierpnia.
 Borzysław 19 czerwca.
 Borzysława 25 maja.
 Borzywój 5 kwietnia.
 Bożena 14 marca.
 Bożesław 10 marca.
 Bożesława 31 maja.
 Bożorad 9 maja.
 Bożydar 21 września.

Bratysław 4 października.
 Bratomil 18 października.
 Bratumiła 3 czerwca.
 Bronimir 20 maja.
 Bronisław 6 października.
 Bronisława 19 sierpnia.
 Broniwój 22 czerwca.
 Budimit 15 września.
 Budziwój 23 maja.
 Budzimir 16 czerwca.
 Budzislaw 1 marca.
 Budzislawa 20 października.
 Chleb 9 sierpnia.
 Chlebostaw 6 sierpnia.
 Chotystaw 5 maja.

Chotimir 13 czerwca.
 Chronisław 13 września.
 Chwalibóg 24 stycznia.
 Chwalimir 8 lipca.
 Chwalimira 25 listopada.
 Chwalisław 3 listopada.
 Chwalisława 30 kwietnia.
 Chichomił 23 sierpnia.
 Cichomir 6 czerwca.
 Cichosław 13 maja.
 Cichosława 30 czerwca.
 Cierpiśława 29 lipca.
 Cierpimir 10 maja.
 Cieszimir 24 sierpnia.
 Cyryl 9 lipca.
 Czibóg 2 września.
 Czcisław 19 lutego.
 Czcimisław 23 marca.
 Czesław Męcz. 20 kwietnia.
 Czesław 20 lipca.
 Czesława 12 stycznia.
 Czestmir 27 września.
 Dadzibóg 29 września.
 Dalemił 29 października.
 Damiana 27 września.
 Darosław 24 listopada.
 Daromila 21 października.
 Długomił 15 marca.
 Długosław 18 czerwca.
 Dobiesław 14 maja.
 Dobrochna 5 lutego.
 Dobrognewa 30 stycznia.
 Dobrogost 14 lipca.
 Dobromił 5 czerwca.
 Dobromiła 11 października.
 Dobromir 4 stycznia.
 Dobromira 31 marca.
 Dobrosław 10 stycznia.
 Dobrosława 9 kwietnia.
 Dobrowit 18 kwietnia.
 Dobrowój 14 sierpnia.
 Domogost 9 października.
 Domorad 16 sierpnia.
 Domosław 15 stycznia.
 Domosława 7 września.
 Domysław 21 czerwca.
 Drogomił 21 kwietnia.
 Drogomir 22 grudnia.
 Drogomira 19 listopada.
 Drogomyśl 17 czerwca.
 Drogosław 17 września.
 Drogosława 15 października.
 Drogowit 6 września.
 Dysław 21 lipca.
 Dzierżykraj 17 lipca.
 Dzierżymir 14 października.
 Dzierżysław 1 września.
 Dzierżysława 16 lipca.
 Gniewomir 8 lutego.
 Godysław 22 marca.
 Godysława 24 grudnia.
 Godzimir 31 października.
 Godzisław 28 grudnia.
 Gorysław 10 kwietnia.
 Gorysława 9 lutego.
 Gośław 29 grudnia.
 Gościśław 18 kwietnia.
 Gościrad 28 listopada.
 Gościwit 6 maja.
 Grzmisław 12 października.
 Grzmisława 25 grudnia.
 Homir 24 września.
 Imisław 30 września.
 Ićisław 11 września.
 Izasław 6 lipca.
 Jaclaw czyli Jacek 15 sierpnia.
 Jarogniew 6 grudnia.
 Janisław 24 czerwca.
 Jaromił 28 maja.
 Jaromir 11 kwietnia.
 Jaropek 18 stycznia.
 Jarosław 25 kwietnia.
 Jarosława 21 stycznia.
 Jerzy 24 kwietnia.
 Jordan 13 lutego.
 Kazimiérz 4 marca.
 Kazimira 21 sierpnia.
 Krasisław 17 kwietnia.
 Krasnoroda 7 lipca.
 Krzepimir 19 września.
 Krzesław 29 marca.
 Krzesimir 11 stycznia.
 Krzesomyśl 19 maja.
 Lassota 31 grudnia.
 Lechosław 26 listopada.
 Letosław 3 sierpnia.
 Litomił 4 czerwca.
 Lubomił 20 lutego.
 Lubomiła 4 grudnia.
 Lubomir 1 maja.
 Lubomira 24 lipca.
 Lubosław 12 kwietnia.
 Ludomił 30 grudnia.
 Ludomiła 7 maja.
 Ludomir 30 lipca.
 Ludomir 10 listopada.
 Ludomira 25 marca.
 Ludomyśl 7 grudnia.
 Ludosław 30 listopada.
 Ludosława 11 marca.
 Ludowit 11 maja.
 Lutosław 26 października.
 Ładysław 26 września.
 Mieczysław 1 stycznia.
 Miłogost 8 marca.
 Miłada 16 lutego.
 Miływój 23 listopada.
 Miłosław 3 lipca.
 Miłosława 2 lutego.
 Miłosz 25 stycznia.
 Miron 17 sierpnia.
 Mirosław 26 lutego.
 Mirosława 26 lipca.
 Mnożyśław 3 kwietnia.
 Mńcibóg 8 stycznia.
 Mńcigniew 19 grudnia.
 Mńcisław 8 stycznia.
 Mńcisława 9 marca.
 Mńciwój 4 listopada.
 Myślimir 14 kwietnia.
 Myślisław 20 września.
 Namysław 25 sierpnia.
 Nicisław 13 marca.
 Niemir 14 lutego.
 Niezamysł 8 sierpnia.
 Nosisław 16 kwietnia.
 Nowosław 12 listopada.
 Olcha 11 lipca.
 Olech 7 sierpnia.
 Onosława 21 lutego.
 Ostromir 4 sierpnia.
 Ojcomił 2 lipca.
 Ojcosław 16 marca.
 Pokosław 5 marca.
 Polemir 20 marca.
 Prokop 5 lipca.
 Przebysław 15 listopada.
 Przedzimir 14 czerwca.
 Przedzysław 27 sierpnia.
 Przedzysława 23 lutego.
 Przemysł 29 listopada.
 Przemysław 29 kwietnia.
 Przemysława 30 października.
 Przesław 7 kwietnia.
 Przesława 21 maja.
 Przesława 3 września.
 Przybysław 27 stycznia.
 Przybysława 22 października.
 Racibór 29 sierpnia.
 Radogost 14 stycznia.
 Radomił 22 sierpnia.
 Radomiła 13 lipca.
 Radomir 28 stycznia.
 Radomyśl 27 grudnia.
 Radosław 8 kwietnia.
 Radosława 8 września.
 Radzisław 16 października.
 Radzisława 10 grudnia.
 Radzimir 12 września.
 Radziwój 10 lipca.
 Radzyń 12 lutego.
 Ratimir 19 stycznia.
 Ratysław 2 czerwca.
 Rodomił 11 czerwca.

Rodomir 15 listopada.
 Rodosław 15 lipca.
 Rodosława 2 marca.
 Rolisław 1 sierpnia.
 Rościsław 17 stycznia.
 Rościsława 4 września.
 Rosław 13 sierpnia.
 Rosława 7 października.
 Rozmysław 26 czerwca.
 Rusław 27 maja.
 Samomyśl 25 października.
 Samosław 1 grudnia.
 Sędzimir 20 listopada.
 Sędzista 16 września.
 Sędziwój 8 listopada.
 Siemian 3 października.
 Siemista 24 października.
 Skarbinir 26 stycznia.
 Sław 21 listopada.
 Sława 12 sierpnia.
 Sławibór 14 grudnia.
 Sławogost 29 kwietnia.
 Sławobój 25 lutego.
 Sławój 9 czerwca.
 Sławomił 17 maja.
 Sławomiła 3 marca.
 Sławomir 5 listopada.
 Sławomira 23 grudnia.
 Sławosz 25 lipca.
 Sobiebór 9 września.
 Sobiesław 20 sierpnia.
 Sobiestyan 20 stycznia.
 Spitogniew 31 stycznia.
 Spitymir 26 kwietnia.
 Spitostaw 11 listopada.
 Spitostawa 5 grudnia.
 Stanimir 2 października.
 Stanisław Kostka 18 listopada.
 Stanisław 8 maja.
 Stanisława 5 sierpnia.
 Stosław 21 lipca.
 Strachota czyli Metodiusz 9 lipca.
 Strzeżymir 22 kwietnia.
 Strzeżysław 2 stycznia.
 Strzeżysława 15 maja.
 Sudomir 2 kwietnia.
 Swiatopolk 1 czerwca.
 Swiatosz 12 marca.
 Swiatosław 7 stycznia.
 Swiatosław 2 sierpnia.
 Świętobój 27 marca.

Świętobór 6 kwietnia.
 Świętochna 11 lutego.
 Świętomir 28 lipca.
 Świętopolk 25 września.
 Świętorad 17 lutego.
 Świętosław 31 sierpnia.
 Świętosława 3 maja.
 Szczesny 30 sierpnia.
 Szczęsław 15 lutego.
 Szukosław 30 marca.
 Szulimir 30 maja.
 Szulista 7 lutego.
 Szulista 2 grudnia.
 Tolimir 12 lipca.
 Tomił 10 października.
 Tomiła 10 lutego.
 Tomir 27 listopada.
 Tomista 21 grudnia.
 Tomira 24 maja.
 Tworzymir 28 lutego.
 Unisław 18 lipca.
 Waclaw 28 września.
 Waclawa 15 kwietnia.
 Wanda 23 czerwca.
 Warcista 1 listopada.
 Wawrzyniec 10 sierpnia.
 Wiarosława 27 lutego.
 Wielista 4 lipca.
 Wielista 18 lutego.
 Więcymir 26 maja.
 Więcysław 26 marca.
 Więczysław 4 maja.
 Więczysława 16 maja.
 Wiślimir 3 grudnia.
 Wisław 7 czerwca.
 Wisława 22 maja.
 Wit 15 czerwca.
 Witomił 27 października.
 Witimir 2 maja.
 Witimir 2 listopada.
 Witostaw 22 stycznia.
 Witostawa 4 lutego.
 Władybój 10 września.
 Władybóg 28 października.
 Władymir 19 kwietnia.
 Władymira 9 stycznia.
 Władysław 27 czerwca.
 Władysława 13 grudnia.
 Włodzimir 16 stycznia.
 Włodzimira 11 sierpnia.
 Włodzisław 5 września.

Włastybór 5 stycznia.
 Wlastymil 25 czerwca.
 Wlastymila 3 stycznia.
 Wlastimir 23 października.
 Wlastimira 26 sierpnia.
 Wlastisław 4 kwietnia.
 Wodzimir 14 listopada.
 Wodzisław 19 lipca.
 Wolidar 12 grudnia.
 Wolimir 15 grudnia.
 Wojmir 11 grudnia.
 Wojciech 23 kwietnia.
 Wojstaw 6 marca.
 Wojstawa 8 października.
 Wróciław 22 lutego.
 Wróciława 23 stycznia.
 Wróciwój 26 grudnia.
 Wszebór 27 lipca.
 Wszemił 22 maja.
 Wszemiła 22 listopada.
 Wszemir 18 grudnia.
 Wszerad 13 listopada.
 Wszesław 18 maja.
 Wszewład 6 listopada.
 Wyszomił 29 czerwca.
 Wyszomir 12 czerwca.
 Wyszomir 28 sierpnia.
 Wyszosław 8 czerwca.
 Wyszosława 9 grudnia.
 Zastaw 5 października.
 Zbigniew 1 kwietnia.
 Zbigniewa 17 marca.
 Zbista 24 marca.
 Zbista 17 listopada.
 Zbroisław 28 czerwca.
 Zdobysław 31 lipca.
 Zdzisław 29 stycznia.
 Zdzisława 16 grudnia.
 Żegota 1 lutego.
 Żelimir 22 września.
 Żelista 23 lipca.
 Żelista 13 października.
 Ziemomyśl 12 września.
 Ziemowit 19 października.
 Znatista 1 października.
 Zyrosław 17 grudnia.
 Żytista 17 października.
 Żytomir 7 listopada.
 Żywista 28 kwietnia.

Tabella do regulowania zegarów podług kompasu.

Czas jaki wskazywać powinien zegar dobrze idący, gdy kompas pokazuje południe.

Dnia	Styczeń		Luty		Marzec		Kwiec.		Maj		Czerw.		Lipiec		Sierpień		Wrzes.		Paźdz.		Listopad		Grudz.		Dnia
	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	
1	12	4	12	14	12	13	12	4	11	57	11	57	12	3	12	6	12	0	11	50	11	44	11	49	1
2	12	4	12	14	12	13	12	4	11	57	11	58	12	3	12	6	12	0	11	50	11	44	11	49	2
3	12	5	12	14	12	12	12	4	11	57	11	58	12	4	12	6	11	59	11	49	11	44	11	50	3
4	12	5	12	14	12	12	12	3	11	57	11	58	12	4	12	6	11	59	11	49	11	44	11	50	4
5	12	6	12	14	12	12	12	3	11	57	11	58	12	4	12	6	11	59	11	49	11	44	11	51	5
6	12	6	12	14	12	12	12	3	11	56	11	58	12	4	12	6	11	58	11	48	11	44	11	51	6
7	12	6	12	14	12	11	12	2	11	56	11	59	12	4	12	6	11	58	11	48	11	44	11	51	7
8	12	7	12	15	12	11	12	2	11	56	11	59	12	5	12	5	11	58	11	48	11	44	11	52	8
9	12	7	12	15	12	11	12	2	11	56	11	59	12	5	12	5	11	57	11	47	11	44	11	52	9
10	12	8	12	15	12	11	12	1	11	56	11	59	12	5	12	5	11	57	11	47	11	44	11	53	10
11	12	8	12	15	12	10	12	1	11	56	11	56	12	5	12	5	11	57	11	47	11	44	11	53	11
12	12	8	12	15	12	10	12	1	11	56	12	0	12	5	12	5	11	56	11	47	11	44	11	54	12
13	12	9	12	15	12	10	12	1	11	56	12	0	12	5	12	5	11	56	11	46	11	44	11	54	13
14	12	9	12	15	12	10	12	0	11	56	12	0	12	5	12	5	11	56	11	46	11	45	11	55	14
15	12	10	12	15	12	9	12	0	11	56	12	0	12	6	12	4	11	55	11	46	11	45	11	55	15
16	12	10	12	14	12	9	12	0	11	56	12	0	12	6	12	4	11	55	11	46	11	45	11	56	16
17	12	10	12	14	12	9	12	0	11	56	12	1	12	6	12	4	11	55	11	46	11	45	11	56	17
18	12	11	12	14	12	8	11	59	11	56	12	1	12	6	12	4	11	54	11	45	11	45	11	57	18
19	12	11	12	14	12	8	11	59	11	56	12	1	12	6	12	4	11	54	11	45	11	45	11	57	19
20	12	11	12	14	12	8	11	59	11	56	12	1	12	6	12	3	11	54	11	45	11	46	11	58	20
21	12	12	12	14	12	8	11	59	11	56	12	1	12	6	12	3	11	53	11	45	11	46	11	58	21
22	12	12	12	14	12	7	11	59	11	56	12	2	12	6	12	3	11	53	11	45	11	46	11	59	22
23	12	12	12	14	12	7	11	58	11	56	12	2	12	6	12	3	11	53	11	45	11	46	11	59	23
24	12	12	12	14	12	7	11	58	11	56	12	2	12	6	12	2	11	52	11	44	11	47	12	0	24
25	12	13	12	13	12	6	11	58	11	57	12	2	12	6	12	2	11	52	11	44	11	47	12	0	25
26	12	13	12	13	12	6	11	58	11	57	12	2	12	6	12	2	11	52	11	44	11	47	12	1	26
27	12	13	12	13	12	6	11	58	11	57	12	3	12	6	12	2	11	51	11	44	11	48	12	1	27
28	12	13	12	13	12	5	11	57	11	57	12	3	12	6	12	1	11	51	11	44	11	48	12	2	28
29	12	13	12	13	12	5	11	57	11	57	12	3	12	6	12	1	11	51	11	44	11	48	12	2	29
30	12	14	12	14	12	5	11	57	11	57	12	3	12	6	12	1	11	50	11	44	11	49	12	3	30
31	12	14	12	14	12	4	11	57	11	57	12	3	12	6	12	0	11	44	11	44	11	44	22	3	31

O REGULOWNIU ZĘGARÓW PODŁUG KOMPASU.

Południe jest wtenczas, kiedy słońce w ciągu dnia jest najwyżej; a t \acute{e} m sam \acute{e} m, kiedy cień jest najkr $\acute{o$ t \acute{z} szy.

Czas, od jednego południa do następnego, stanowi jeden *dzień*, albo lepij \acute{e} jedn \acute{e} *dobę*: gdyż właściwi \acute{e} j, *dzień* oznacza czas od świtu do zmi \acute{e} r \acute{z} chu; *noc* zaś nazywamy przeciąg czasu od zmi \acute{e} r \acute{z} chu do świtu.

Wiadomo, że *dobę* dzielimy na 24 cz \acute{e} ści, *godzina*mi nazwanych. Ale zwyczaj u nas upoważnił, że nie liczymy ciągle od godziny pi $\acute{e$ rwsz \acute{e} j do dwudzi \acute{e} t \acute{e} j czwart \acute{e} j; lecz od godziny pi $\acute{e$ rwsz \acute{e} j do dwunast \acute{e} j, i znowu drugi raz od pi $\acute{e$ rwsz \acute{e} j do dwunast \acute{e} j. Jest tak \acute{z} e przyjet \acute{e} m i to, że ka \acute{z} dy dzie \acute{n} czyli doba, zaczyna się nie od godziny 12st \acute{e} j południow \acute{e} j, ale od godziny 12, w nocy przypadaj \acute{a} c \acute{e} j, czyli północn \acute{e} j. Zbyteczn \acute{e} m prawie jest przypomnienie, że godzina dzieli się na 60 mni \acute{e} jszych cz \acute{e} ści, *minutami* zwanych; i że minuta

dzieli się znowu na 60 cz \acute{e} ści, nazwanych *sekundami*.

Do mierzenia czasu używamy zegarów i z \acute{e} gark \acute{o} w, które najcz \acute{e} ściej co doba naciąg \acute{a} c lub nakr \acute{e} cać potrzeba. Prócz tego, używamy tak \acute{z} e kompas \acute{o} w słonecznych, których wprawdzie ani naciąg \acute{a} c ani nakr \acute{e} cać nie potrzeba; ale za to wskazują nam czas te narz \acute{e} dzia tylko we dnie, i to w słońcu.

Kompas słoneczny, raz dobrze zrobiony i ustalony, niełatwo zepsuciu ulega: gdy przeciwnie wszystkie z \acute{e} gary i z \acute{e} garki, jako w ci \acute{a} glym ruchu b \acute{e} d \acute{a} c \acute{e} , i cz \acute{e} sto z mi \acute{e} jsca na mi \acute{e} jsce przenoszone, najłatwi \acute{e} j się psują, i nieregularnemi się stają. Prosta wi \acute{e} c z \acute{t} ąd myśl powstaje, regulowania zegarów podług kompasu.

Ruch z \acute{e} gara dobrego jest jednostajny: jedna godzina jest zupełnie równa drugiej; i ka \acute{z} da doba przez

zégar wskazana, zupełnie jest równa dobie poprzedniej i następnej. W kompasie zaś, pokazującym czas za pomocą cienia słonecznego, nie tak się rzeczy mają. Tylko cztery razy do roku, a mianowicie, około 10 lutego, 15 maja, 27 lipca, 6 listopada, doba, czyli czas upłyniony od południa do południa, jest równa zupełnie dobie poprzedniej i następnej; w innych zaś czasach, każda doba jest albo większa albo mniejsza od poprzedzającej, tak dalece, że około 20 grudnia (kiedy różnica między dobami jest największa), każda doba jest od poprzedniej o pół minuty dłuższa, i to trwa blisko przez tydzień; potem różnica między dobami staje się coraz mniejsza, aż do 10 lutego, odkąd znowu przeciwnie każda doba jest mniejsza od poprzedniej, i t. d. Zład pochodzi, że ustawiony zegarek np. 1 stycznia według kompasu, jeśli dobrze idzie, w kilka zaraz dni o parę minut względem kompasu opóźni się, tak, iż do 10 lutego opóźnienie 10 minut wyniesie; ale, nie regulując go wcale, znowu koło 2 kwietnia z kompasem się zgodzi. Widoczną przeto jest rzeczą, że ci, co, kiedykolwiek zegarek swój według kompasu nastawiwszy, żądają, aby się potem ciągle

z kompasem zgadzał, wymagają rzeczy niepodobnej; a zegarek, koniecznie do kompasu stosując, samowolnie go nadwerężają i psują.

Zegary nasze cztery razy tylko do roku wskazują prawdziwe południe, mianowicie: 16 kwietnia, 15 czerwca, 1 września i 24 grudnia; wtedy więc tylko zegarki z kompasem zupełnie zgadzać się powinny. W innych zaś czasach, kiedy kompas pokazuje południe, zegarek wskazywać winien albo więcej niż dwunastą godzinę, albo też mniej. I tak, 1 stycznia, kiedy na kompasie jest południe, zegarek wskazywać ma godzinę dwunastą i minut cztery; jeśli więc tyle nie pokazuje, trzeba go stosownie do tego nastawić: i to jest prawdziwe zregulowanie zegarka według kompasu.

Powyżej umieszczona tabella służy do zregulowania zegaru któregokolwiek dnia w roku, nie czekając na jeden z wyżej wymienionych czterech dni, kiedy zegary z kompasem zupełnie się zgadzać powinny. I tak np. 20 lutego, kiedy na kompasie jest południe, na zegarze powinna być godzina 12 i minut 14; kiedy 24 października kompas pokazuje południe, zegarek wskazywać powinien godzinę 11 i minut 44.

WYMIARY ŚWIATA SŁONECZNEGO.

	Wielkość średnicy w milach geograficznych.	Wielkość w porównaniu do ziemi.	Średnia odległość od słońca w milach geograficznych.	Czas obrotu około swojej osi.		Czas obiegu naokoło słońca.		
				Dni	God.	Lat	Dni	God.
SŁOŃCE ☉	188 970	1 328 460	.	25	12	.	.	.
Merkury ☿	670	$\frac{1}{10}$	7 998 000	1	.	.	87	23
Wenus ♀	1 668	$\frac{9}{16}$	14 942 000	.	23	.	224	17
Ziemia ♁	1 719	1	20 067 000	1	.	1	.	.
Mars ♂	963	$\frac{1}{5}$	31 496 000	1	.	1	321	17
Westa ♃	85	$\frac{1}{8100}$	49 043 000	.	.	3	239	11
PLANETY	Juno ♃	$\frac{1}{170}$	55 119 000	.	.	4	130	.
Ceres ♄	352	$\frac{1}{120}$	57 186 000	.	.	4	220	13
Pallas ♃	455	$\frac{1}{54}$	57 206 000	.	.	4	220	17
Jowisz ♃	19 870	1 470	107 530 000	.	10	11	314	20
Saturn ♄	16 520	887	197 142 000	.	10	29	166	17
Uranus ♅	7 323	77	396 455 000	.	.	84	7	17
KSIĘŻYC ☾	464	$\frac{1}{49}$	od ziemi 51 800	27	8	naokoło ziemi 27 8		

ZJAWIENIA PLANET ZNACZNIEJSZYCH W R. 1845.

(Czas wschodu, zachodu i przejścia przez południk sześciu znaczniejszych planet, oznaczony na każdy miesiąc, odnosi się ściśle do dnia 16 tegoż miesiąca).

Mies.	PLANETY.	Wschód g. m.	Zachód g. m.	Przejście przez po- łudnik g. m.	Mies.	PLANETY.	Wschód g. m.	Zachód g. m.	Przejście przez po- łudnik g. m.
Styczeń.	Merkury	7 51 r.	4 19 w.	0 10 w.	Lipiec.	Merkury	5 16 r.	9 29 w.	1 26 w.
	Wenus	6 37 r.	2 27 w.	10 32 r.		Wenus	5 52 r.	9 38 w.	1 47 w.
	Mars	4 11 r.	0 45 w.	8 20 r.		Mars	10 39 w.	7 46 r.	3 14 r.
	Jowisz	10 52 r.	10 42 w.	4 46 w.		Jowisz	0 5 r.	2 28 w.	7 18 r.
	Saturn	9 14 r.	5 47 w.	1 29 w.		Saturn	9 39 w.	6 48 r.	2 16 r.
	Uranus	10 55 r.	11 3 w.	4 57 w.		Uranus	10 39 w.	11 56 r.	5 35 r.
Luty.	Merkury	7 2 r.	3 21 w.	11 11 r.	Sierpień.	Merkury	7 59 r.	8 27 w.	2 14 w.
	Wenus	7 2 r.	3 31 w.	11 15 r.		Wenus	7 33 r.	8 44 w.	2 10 w.
	Mars	3 55 r.	11 12 r.	7 48 r.		Mars	8 36 w.	5 13 r.	0 57 r.
	Jowisz	8 59 r.	9 15 w.	3 2 w.		Jowisz	10 5 w.	0 42 w.	5 28 w.
	Saturn	7 21 r.	4 6 w.	11 45 r.		Saturn	7 33 w.	4 33 r.	0 5 r.
	Wenus	8 54 r.	9 9 w.	2 59 w.		Uranus	9 6 w.	9 51 r.	3 31 r.
Marzec.	Merkury	6 48 r.	5 53 w.	0 17 w.	Wrzesień.	Merkury	5 35 r.	6 16 w.	11 57 r.
	Wenus	6 27 r.	4 59 w.	11 43 r.		Wenus	9 11 r.	7 36 w.	2 26 w.
	Mars	3 28 r.	11 0 r.	7 14 r.		Mars	6 14 w.	2 29 r.	10 26 w.
	Jowisz	7 19 r.	8 2 w.	1 38 w.		Jowisz	8 3 w.	10 43 r.	3 25 r.
	Saturn	5 37 r.	2 33 w.	9 57 r.		Saturn	5 26 w.	2 20 r.	9 50 w.
	Uranus	7 6 r.	7 27 w.	1 14 w.		Uranus	7 2 w.	7 34 r.	1 24 r.
Kwiecień.	Merkury	5 53 r.	9 36 w.	1 44 w.	Październik.	Merkury	6 27 r.	5 30 w.	11 49 r.
	Wenus	5 29 r.	6 38 w.	0 2 w.		Wenus	10 49 r.	6 46 w.	2 49 w.
	Mars	2 39 r.	10 29 r.	6 33 r.		Mars	4 9 w.	1 25 r.	8 51 w.
	Jowisz	5 29 r.	6 42 w.	0 7 w.		Jowisz	5 59 w.	8 27 r.	1 16 r.
	Saturn	3 38 r.	0 45 w.	8 15 r.		Saturn	3 26 w.	0 16 r.	7 49 w.
	Uranus	5 3 r.	5 35 w.	11 30 r.		Uranus	5 2 w.	5 38 r.	11 27 w.
Maj.	Merkury	4 27 r.	7 2 w.	11 49 r.	Listopad.	Merkury	9 6 r.	4 54 w.	1 3 w.
	Wenus	4 39 r.	8 16 w.	0 29 w.		Wenus	11 56 r.	6 54 w.	3 26 w.
	Mars	1 33 r.	10 1 r.	5 47 r.		Mars	2 19 w.	0 49 r.	7 34 w.
	Jowisz	3 43 r.	5 24 w.	10 35 r.		Jowisz	3 49 w.	6 2 r.	10 53 w.
	Saturn	1 46 r.	10 58 r.	6 22 r.		Saturn	1 26 w.	10 15 w.	5 51 w.
	Uranus	3 11 r.	3 45 w.	9 30 r.		Uranus	2 57 w.	3 30 r.	9 13 w.
Czerwiec.	Merkury	3 14 r.	6 58 w.	11 4 r.	Grudzień.	Merkury	10 27 r.	5 33 w.	1 48 w.
	Wenus	4 38 r.	9 35 w.	1 7 w.		Wenus	11 35 r.	8 5 w.	3 49 w.
	Mars	0 14 r.	9 14 r.	4 44 r.		Mars	0 42 w.	0 34 r.	6 38 w.
	Jowisz	1 53 r.	3 59 w.	8 55 r.		Jowisz	1 45 w.	3 50 r.	8 45 w.
	Saturn	11 40 w.	8 5 r.	4 20 r.		Saturn	11 33 r.	8 29 w.	4 1 w.
	Uranus	1 11 r.	1 18 w.	7 28 r.		Uranus	1 1 w.	1 30 r.	7 13 w.

ZACMIENIA SŁOŃCA I KSIĘŻYCA, TUDŻIEŻ PRZEJŚCIE MERKUREGO W R. 1845.

W roku 1845 będą cztery zaćmienia, mianowicie: dwa zaćmienia Słońca i dwa Księżycy; i oprócz tego, jedno przejście planety Merkurego przez tarczę Słońca. Z tych, jedno zaćmienie Słońca i jedno zaćmienie Księżycy, jako też początki i przejście Merkurego w naszych okolicach widzialnymi będą.

1. *Zaćmienie Słońca* cząstkowe, d. 6 maja, widzialne w Warszawie.

Dla Warsz. początek zaćmienia og. 10 m. 32 rano.
koniec „ 0 „ 30 popoł.

Wielkość zaćmienia cali 3.

2. *Przejście Merkurego*, d. 8 maja, widzialne całkowicie w Ameryce. W Zachodniej Europie widzia-

ny będzie tylko początek. Mianowicie w Warszawie zetknięcie zewnętrzne ze Słońcem og. 5 m. 43 wiecz. a zetknięcie wewnętrzne ze Słońcem „ 5 „ 47 „

3. *Zaćmienie Księżycy*, d. 21 maja, widzialne tylko w Nowej Hollandyi, tudzież w części Azji i Afryki.

4. *Zaćmienie Słońca* d. 30 października, widzialne prawie tylko na Oceanie Południowym.

5. *Zaćmienie Księżycy* cząstkowe d. 14 listopada, widzialne w Warszawie.

Początek w ogólności o godz. 0 min. 34 zrana.

Środek „ 2 „ 13 „

Koniec „ 3 „ 51 „

Wielkość zaćmienia cali 10²/₁₀.

OGOLNY STAN ROKU 1843.

Średnia wysokość barometru całoroczna, do temperatury lodu topniejącego sprowadzona, wynosi 27 cali 7,96 linij par. Najwyżej barometr dochodził d. 19 stycznia rano, 28 cali 4,361 lin.; najniżej d. 28 lutego rano, 26 cali 9,74 linij.

Średnia temperatura całego roku wynosi $+6^{\circ},68R$; i ta jest o $0^{\circ},8R$ wyższa od stanu normalnego z 17 lat poprzednich.

Największe ciepło dochodziło d. 4 czerwca po południu $+27^{\circ},1R$. Największe zimno d. 4 stycznia rano $-12^{\circ},2R$. Największa zmiana roczna temperatury wynosi $39^{\circ},3R$.

Średnia wilgotność całoroczna wynosi 80,4, biorąc 100 za zupełne nasycenie powietrza parą wodną; albo, co do wagi, 7,12 gramów na jednym metrze sześciennym.

Wody z deszczu spadło wysoko 15 cali 5 lin., z śniegu 3 cale 8,58 lin. par.; razem z deszczu i śniegu 19 cali 1,58 lin., to jest mniej o 1 cal 6,51 lin. od ilości, która zwykle w roku spada.

Najmniej wody spadło w lutym i maju, najwięcej w październiku; śniegu najwięcej w kwietniu i listopadzie.

W roku 1843 było dni pogodnych 58, napółpogodnych 130, pochmurnych 177, dni deszczu 130, dni śnieżnych 30, dni mglistych 20; gradów 7, grzmotów 16, błyskawic bez grzmotu 5, wichrów 48. Wiatr panujący zachodni.

Uważając miesiąc grudzień r. z., styczeń i luty za miesiące zimowe; marzec, kwiecień i maj za wiosenne; czerwiec, lipiec i sierpień za letnie; wrzesień, październik, listopad za jesienne; wypada: temperatura zimy $+1^{\circ},09R$, i ta jest wyższa o $4^{\circ},1R$; temperatura wiosny $+4^{\circ},85R$, i ta jest niższa o $1^{\circ},07R$; temperatura lata $+14^{\circ},95R$, i ta jest wyższa o $6^{\circ},2R$; temperatura jesieni $+5^{\circ},75R$, i ta jest niższa o $0^{\circ},5R$, od stanu normalnego tychże pór.

Pod względem stanu nieba, rok 1843 należy do lat niepogodnych i mokrych.

Zima. Z dostrzeżeń w Warszawie czynionych, okazuje się, iż zimy tak łagodnej, jak ostatnia, w upłynionych 64 latach nie było. Średnia temperatura pory zimowej u nas wynosi 3 stop. R. niżej zera; temperatura zimy ostatniej wynosiła 1 stopień nad zerem, a zatem o 4

stopnie cieplejszą była niż w stanie zwyczajnym. Wprawdzie niektóre z miesięcy zimowych, oddzielnie uważane, były łagodniejsze lat poprzednich niż w r. t.; ale razem, grudzień, styczeń, a osobliwie luty, w ciągu lat 64, nie były tak ciepłe jak w r. 1843. Porównując temperaturę miesięcy tej zimy, z temperaturą średnią tychże miesięcy z lat dawnych, wypada: iż grudzień r. z. cieplejszy był o 3 i pół stop. R.; styczeń r. 1844 o 5 i pół stop. R., a luty blisko o 6 stop. R. cieplejszy od stanu normalnego tychże miesięcy. Ostatnia zima tém się jeszcze odznaczała, iż Wisła weale nie stanęła; iż, przeciw zwyczajnemu biegowi temperatury, grudzień r. z. cieplejszy był przeszło o 1 stop. od listopada, a luty r. b. blisko o 3 stop. R. cieplejszy od marca. W dawnych pamiętnikach czytamy o zimach łagodnych w Polsce w r. 1682 i 1686:

„Zima w r. 1682 była właśnie włoska, bo wszystko bez śniegu i mrozu; na saniach nie jeżdżono, rzeki nie stawały, listki na drzewach i kwiatki w ogrodach widziano. Przez całą zimę ludzie orali i siali, wtenczas kiedy najczęstsze bywają mrozy. Nawet marzec był tak ciepły, suchy i wesół, że prawie przeciwko naturze swojej. Dopiero w kwietniu śnieg i mrozy, i na same święta Wielkanocne śnieg spadł; i miejscami jarzyny osobliwie grochy powarzyło, które już były powschodziły. W przewodni ty dzień śnieg i mróz wielki, że każdy mógł sankami jechać. — Roku 1686 zimy nie było; nie ani śniegu, ani mrozu; rzeka żadna nie stawała. W lutym role sprawiano na jarzynę; kwiatki i trawy były, żyta jare siano; bydłę trawy najadło się. Zaraz w post wstąpiwszy, jęczmień i owsy siano, luboby je mógł siać i dawniej. Przed Wielkanocą wszystko pozasiwano, i już nie było zimy; i urodzaje były dość dobre. To niezwyczajno w Polsce. I to nie pospolita, że gęsi dzikie włoczyły się całą zimę stadami wielkimi, gdzie się nigdy nie legną; zboża aż oganiano przed niem, bo je bardzo psowały; ale jakies były odmienne, nie takie, jako te co zawsze bywają; padały z swojskimi gęsiami, i nie były bardzo płoche, dały się jeść i kijem potrącić.“

Wiosna w ogóle była pogodna, ale zimna i śnieżna; szczególniej miesiąc marzec był bardzo pogodny, suchy i zimny.

Lato nieco cieplejsze, niż w stanie normalnym: z początku mniej pogodne i dżdżyste, jak lat innych; natomiast sierpień był bardzo pogodny i ciepły.

Jesień zimna, dżdżysta i niepogodna; szczególnie środek tej pory (październik) był wietrzny i w deszcz obfity. Przy końcu jesieni śniegi spadły obfite, ale wkrótce stopniały. Pierwszy mróz tej jesieni był d. 20 października, pierwszy śnieg d. 12 listopada.

Styczeń był niepogodny, słotny, mglisty i ciepły. Oprócz kilku dni początkowych miesiąca, nieco mroźnych, cały miesiąc był niezwykle ciepły; temperatura jego była wyższa o 3° 8 R. od stanu normalnego. Wody z deszczu i śniegu spadło 1 cal 6,36 linij.

Dnia 12, o godz. 7 w wieczór, koło białe otaczało księżyc.

Dnia 14, wieś *Vasemestre* w Alpach, w gminie *Valjouffroy*, znikła pod okropną lawiną śniegu, która o godzinie 4tej zrana, kiedy jeszcze wszyscy spali, spadła z gór. Z 35 domów, 25 domów z mieszkańcami asypane zostały śniegiem. Z 82 osób zasypanych lawiną, 72 uratowano, a 10 znaleziono już trupami. Dostano się do nich przez otwory, które wywiercono przez śnieg do kominów; a ztąd wyciągnięto je za pomocą lin i drabin. Lawina spadła na wioskę bez łoskotu; tak, iż mieszkańcy, pod nią zagrzebani, za przebudzeniem się, dziwili się, iż dzień jeszcze nie świta, albowiem ciemność zalegała wokoło.

Dnia 30, o godzinie 10 wieczorem, w *Annaberg* w rudnych górach Saskich, piorun uderzył w wieżę kościelną, która przez kilka minut była w ogniu. Deszcz ze śniegiem ugasił natychmiast płomień. W tymże czasie, we wsi *Mildenau*, dwa domy, wraz z zabudowaniami, poszły od pioruna z dymem.

Luty nadzwyczaj ciepły, tak iż bardziej do wiosennego, niż zimowego miesiąca podobny. Barometr był o 3,51 lin. par. niższy; a temperatura przeciwnie o 5° 77 R. wyższa od normalnej; i tak wysoka, jakiej jeszcze w Warszawie nie uważano. W ciągu 65 lat upłynionych, w miesiącu lutym nigdy termometr nie wzniósł się wyżej nad 9° R.; w tym zaś roku, ostatnie cztery dni lutego, były tak ciepłe, jak śród lata: w południe ciepło, w tych dniach, dochodziło 11° R. Miesiąc ten w ogóle nie był pogodny, lecz mglisty. Śniegu prawie nie było. Woda z deszczu wynosiła tylko 4,66 lin., to jest o 4,65 lin. mniej, niż w stanie średnim. Wiatr, który zwykle w tym miesiącu panuje zachodni, w tym roku był południowo-wschodni. Wegetacja roślinna o dwa miesiące wcześniejszą się

okazała, niż w stanie zwyczajnym. Murawy się zazieleniły, kwiaty niektóre się rozwijały, drzewa pączki puszczały, owady w powietrzu latały; tak iż życie roślinne okazało się w takim stanie, jak zwykle w końcu kwietnia. Dnia 2 (dzień Oczyszczenia N. M. P.), gdy lat innych w tym dniu bywają, niekiedy wielkie mrozy, w tym roku przeciwnie tak było ciepło i słońce tak przyjemnie świeciło, iż komary gromadnie w powietrzu latały. Ciepło w tym dniu wynosiło +6° 4 R. Pod dniem 12 *Kuryer Warszawski* doniósł: „że dzisiaj możnaby śmiało na bosaka w pole wyruszyć, tyle czas łagodny i ciepły jest wprost przeciwny zwyczajnej porze zimowej.“

Dnia 27, między godz. 7 i 8 wieczór, błyskawica bez grzmotów; a niedaleko Warszawy była burza z grzmiotem, przez parę godzin trwająca.

Dnia 17, między godziną 6 i 8 wieczór, widziano w Warszawie *Zorzę Zodyakalną*.

D. 19 w Lipsku dało się uczuć lekkie trzęsienie ziemi.

D. 3, w Berlinie, widziano dzikie gęsi przelatujące.

Pod d. 3 donoszą z *Krakowa*, że woda na *Wiśle* zaczęła opadać. Najstarsi ludzie nie pamiętają tak wielkiej powodzi w tej porze.

Dnia 27, około godziny 5tej wieczorem (gdy w Warszawie panowała najpiękniejsza pogoda), w okolicy, pomiędzy *Grodziskiem* a *Bloniem*, spadł deszcz bardzo gwałtowny i obfity, z błyskawicą i piorunami; grzmoty huczały przez parę godzin. Kiedy u nas w lutym ciepło było prawie wiosenne; we Francyi, między *Buloń* i *Kale*, śniegi przerwały bieg poczty (1).

Marzec w ogólności był pogodny, zimniejszy o 0° 62 R. od stanu normalnego, i zimniejszy o 2° 74 R. od miesiąca lutego. Od d. 20 do końca miesiąca, przy zimnem i nader suchem powietrzu, pogoda ciąga trwała. Początek miesiąca był dość pogodny, środek był niepogodny i dżdżysty. Wody, z deszczu i śniegu, upadło lin. 10,95; to jest o trzecią część mniej od tej, jaka zwykle spada. Przez cały marzec światło zodyakalne bardzo wyraźnie świeciło. Dnia 19 wieczór po-

(1) Dnia 8 lutego na wyspie *Guadalupie* było wielkie trzęsienie ziemi, przez 70 sekund trwające. Zaczęło się o godzinie wpół do jedenastej z rana. Miasto *Point-à-Pitre* zostało zupełnie zniszczone: co przez trzęsienie ziemi zostało oszczędzonym, to pożar zniszczył, który w kilka minut po zapadnięciu się domów wybuchł. Ludność miasta została bez chleba, bez przytułku; rannych i poległych w gruzach było około 1800. Wszystkie części miasta i cała okolica bardzo uclerplaly.—Miasto *Moule* jest zniszczone, i 30 mieszkańców znalazło grób pod zwaliskami.

strzeżono wielką kometę z długim ogonem w stronie zachodniej, tuż przy poziomie.

Dnia 15, na wyspach *Jersey* i *Guernsey* w Kanale, dało się uczuć lekkie trzęsienie ziemi. Uczyniono uwagę, że o 48 godzin przed okropnym trzęsieniem ziemi w *Indyach Zachodnich*, orkan gwałtowny nawiedził wybrzeże *Anglii*; a jednocześnie spadł śnieg ogromny w *Anglii*, *Szkocyi*, *Irlandyi*, *Francyi* i *Hollandyi*; i przytém w temperaturze okazała się niezwykła zmiana.

Dnia 17 w *Manszester*, *Liwerpolu* i *Presto*, dało się uczuć lekkie trzęsienie ziemi; które jednak nie zrządziło szkody.

Miasteczka *St. Francois*, *Stonne*, *Port-Louis*, *Anse*, *Bertrand*, *St. Rose* są poniszczone; wszędzie prawie leżą umarli i poranieni.

Kwiecień w ogólności, co do temperatury i stanu barometru, mało się różnił od stanu zwyczajnego; zimniejszy był tylko o $0^{\circ},12$ R. od stanu normalnego. Jednak miesiąc ten, pod względem odmian atmosfery, był szczególnym. Dni pierwsze były łagodne, a deszcze niekiedy padające do wczesnej wegetacyi znacznie się przyczyniały. W dniu 8, deszcz ulewny z grzmotami i gradem, obraz dnia letniego przedstawiał; we dwa dni później, tojest dnia 10, śnieg nadzwyczaj obfity przez cały dzień padał, temperatura nagle się zniżyła; i taki stan atmosfery trwał do dnia 17: odtąd, do końca miesiąca, dni były pogodne, ciepłe i suche. Wody z deszczu i śniegu spadło cali 1 lin. 9,56, tojest o trzecią część więcej jak zwykle.

Dnia 11, 13, 14 koła wielkie otaczały księżyc.

Dnia 20, między godz. 8 i 10 wieczór, zorza zodykalna świetna.

Dnia 18 jaskułki po raz pierwszy tej wiosny widziano.

Dnia 25 słowik pierwszy raz dał się słyszeć.

Dnia 7, o godz. 11 wieczorem, w *Hollandyi* w *Uden* i innych miejscach tamecznej okolicy, dało się uczuć powtórne trzęsienie ziemi.

W *Odenroeden* zapadło się kilka kominów, a wieża ratuszowa i niektóre domy chwiały się widocznie; mieszkańcy do 4tej rano przepędzili noc pod gołym niebem. W północnej prowincyi *Brabanckiej*, tamy doznały znacznego uszkodzenia.

W *Stambule* i okolicy, na początku kwietnia, wiele spadło śniegu; i zimno było dokuczające.

Dnia 10, około południa, burza nadzwyczajna panowała w *Gubernii Sandomięskiej* i *Lubelskiej* na *Powisłu*. Orkan, w kierunku zachodnio-wschodnim idą-

cy, wywarłszy spustoszenie w okolicy miasta *Janowca*, z tej strony rzeki, przesunął się na drugi brzeg *Wisły*, zerwał dach na karczmie przy przewozie będącej, w lasach wiele drzew uszkodził, bydło i owce pozabijał; a w *Alei*, na drodze z *Parchatki* do *Włostowic*, 60 kilka drzew odwiecznych rzedem na ziemię powalił. Ogromne te drzewa, któremi droga była zasłana, przedstawiały jakby pobojowisko. W *Włostowicach* orkan, z gradem i piorunami, 7 stodół i chałupę przewrócił. W *Skowyszynie* drzew niemało nalał; a w *Końskowoli* dach z kopuły wieży kościelnej zerwał, i na trzecie podwórze zaniósł. Spustoszenie to nie trwało i pół godziny.

Maj był średnio pogodny. Deszcze, lubo częste, jednakże nie bardzo ulewne. Temperatura jego była nader niska $+8^{\circ},51$ R., bo o $2^{\circ},5$ R. niższa od stanu normalnego, a o $0^{\circ},27$ R. od najzimniejszego maja w roku 1836. Środek miesiąca był szczególnie zimny, dopiero w ostatnich dniach powietrze się nieco oziębilo. Dnia zupełnie pogodnego, nie było ani jednego. Wody z deszczu spadło cali 1 lin. 2,74; co nawet nie wynosi czwartej części tego, co zwykle spada. Pierwszy grzmot dał się słyszeć dnia 28, mrozy białe były d. 6, 9, 11. — Dnia 12 zrana w *Warszawie* śnieg przuszył.

Dnia 6, 15, 21 koła wielkie białe otaczały słońce.

Dnia 12, 13 w *Kozienicach* padał śnieg, a przez kilka dni były mrozy białe, które nie mało roślin powarzyły; w ogóle wszystko rośnie nader tępo, mianowicie zboża i drzewa.

Dnia 3, o godzinie trzy kwadrans na 2gą po południu, w *Indenburgu* w *Austrii*, dało się uczuć bardzo mocne trzęsienie ziemi, które trwało blisko sekundę; przy czém okna zabrzękły, sprzęty w domach wstrząsnęły się, a ptaki w klatkach okazały przestrasz. O godzinie w pół do piątej było drugie, ale nie tak mocne wstrząśnienie. Niebo przytém było pogodne, i w powietrzu nie dała się postrzedz żadna zmiana.

Czerwiec był zimny, mniej pogodny jak lat poprzednich; deszcze często padały, barometr ciągle nisko się utrzymywał; wysokość jego średnia miesięczna była mniejsza o 1,93 linij od stanu normalnego. Temperatura jego była o $0^{\circ},37$ R. niższa od stanu średniego. W nocy z dnia 29 na 30 deszcz padał tak ulewny, że przez jedną noc spadło wody wysoko 1 cal 0,3 lin. W całym miesiącu wody z deszczu spadło cali 2 lin. 10,33; tojest przeszło o jedną czwartą więcej, jak zwykle.

Dnia 8 w *Kremenczuku* spadł grad nadzwyczaj duży, wielka liczba szyb została wybitych, tak w mie-

ście jako i w pobliżkiej possessy Krukowa; burza trwała 25 minut, wiele drzew owocowych zostało uszkodzonych. — W tym miesiącu w Guberniach Noworosyjskich spadły nadzwyczajne grady. W Gruszewce grad wybił 720 dziesięcin pola zbożem zarosłego. W Sursku i okolicy 3809 dziesięcin takiegoż pola; nadto ranił 28 osób, z których 3 śmiertelnie; pozabijał 150 owiec, 30 sztuk większego bydła, i dachy w chatach podziurawił. Niektóre sztuki gradu ważyły pół funta.

Lipiec był mniej pogodny jak lat innych. Temperatura jego prawie równa normalnej. Dészcze, chociaż dość częste, nie były ulewne. Wody z dészczu spadło tylko cali 1 lin. 4,36; to jest blisko połowa tego co zwykle spada. Grzmoty w tym miesiącu były częste. — Dnia 22, w czasie grzmotów i ulewy, padał grad wielkości małych laskowych orzechów.

Dnia 2 o godz. 6 w. naokoło słońca koło wielkie białe i słońca boczne.

Dnia 3 o godz. 3 $\frac{3}{4}$ wieczór, koło wielkie otaczało słońce.

Dnia 20 przez całą noc trwały błyskawice powtarzane.

Sierpień był suchy, bardzo pogodny i ciepły. W całym roku miesiąc ten był najpogodniejszy; dni całkiem pogodnych było 18, a pochmurnych tylko 2. Temperatura jego była wyższa o 1 $\frac{3}{4}$ R. od stanu normalnego. Wody z dészczu spadło cali 2 lin. 2,51.

Dnia 8 dészcz kilka razy padał, ilość wody z dészczu z dnia i nocy wynosiła lin. 17,1; w ciągu pół godziny od g. 6 $\frac{1}{2}$ do 7 w. dészcz był tak ulewny, iż woda wynosiła lin. 12,45; to jest prawie połowę tej ilości jaka w całym miesiącu spada.

Dnia 5 wieczór, po dészczu ulewnym, i między godz. 6 i 6 $\frac{1}{2}$ wiecz., tęcza świetna podwójna i bardzo wyraźna, w stronie południowo-wschodniej.

W nocy z d. 11 na 12 uważano w Warszawie gwiazdy przelatujące. W ciągu 3 godzin 23 minut, to jest od godz. 9 do godz. 12 min. 43, postrzeżono ich 49; z tych pierwszej wielkości mających blask Wenus, było 4; drugiej wielkości, gwiazd 24; trzeciej wielkości, gwiazd 21. Najwięcej gwiazd widziano w stronie północno-zachodniej nieba, między konstellacyami Wolarza i Niedźwiedzia wielkiego. Kierunek miały powiększej części na zachód; przedłużone w stronę przeciwną zdawały się zbiegać w konstellacyi Kassypy. — Dnia 18, między godz. 9 i 10 kilka świetnych gwiazd postrzeżono w stronie południowej nieba.

Dnia 14 wieczorem, woda na Wiśle, ciągle przybliżając, zaczęła występować na ląd i na ulicę Bednarską. Cała Saska Kępa stanęła pod wodą; most mocno wygórował, wjazd nań jakby pod górę. D. 16 rano, wysokości wody pod Warszawą było stóp 15 cali 7; potem zaczęła opadać.

Gdy u nas w sierpniu trwa pogoda i upały, gdzie ciepło dochodzi od 20 do 24 stopni, w Szwajcaryi, w kantonie Gryzonów, na początku bieżącego miesiąca, spadł tak ogromny śnieg, że tylko sankami można było mieć związek z miasteczkami.

Wrzesień był słotny, zimny i mniej pogodny, niż zwykle; średnia jego temperatura była o 1 $\frac{3}{4}$ R. niższa od stanu normalnego. Wody z dészczem spadło cali 2 lin. 2,95. Dla częstych dészczów, miesiąc ten wilgotniejszy był niż lat innych.

Dnia 7, koło białe otaczało księżyc. D. 18, o godz. 10 i pół koło białe około słońca; tegoż dnia w nocy wiele gwiazd spadających widziano.

D. 14, w wielu miejscach dalo się uczuć trzęsienie ziemi.

W *Raguzie*, i w wielu okolicach Dalmacyi, było trzęsienie ziemi, przez 16 dni, od 15 do 30 września trwające, z rozmaitemi odmianami; to słabiej, to mocniej. Huk przeraźliwy mieszał się z krzykami kobiet i dzieci; a do tego łączyły się wycia psów, pisk ptaków i bęczenia bydła. Ledwie żołnierze na wezwanie opuścili koszary, w tejże chwili też koszary uległy zniszczeniu. Najokropniejsza noc była d. 2 października; trudno opisać trwogi, jęków, i t. p. Od wielu wieków nie wydarzyło się, aby trzęsienie ziemi ponawiało się w jednej okolicy tak często przez kilka dni. Wiele opisów tego trzęsienia umieścili różne pisma zagraniczne, osobliwie Wiedeńskie.

Od dnia 14, na wyspie *Rhodus* wstrząśnienia czuć się dawały prawie codziennie. — Na wyspie *Chalci*, leżącej w pobliżu wyspy *Rhodus*, miały miejsce codziennie gwałtowne trzęsienia ziemi, które już obaliły wiele domów. Znajdująca się na południu wyspy wielka góra, rozwarła się; a z krateru, który się utworzył na jej wierchołku, wychodził niebieskawy płomyk i dym. Wieś, która stała na pochyłości góry, a liczyła 5 do 600 domów, zupełnie jest zniszczona.

D. 16, w Dalmacyi, o godz. 10 wieczór, widziano meteor ognisty w postaci kuli świetnej, blasku rażącego, mającej średnicy 10 stóp. Kula ta przebiegła niebó w kierunku od wschodu na zachód, i przedstawiała podob-

bieństwo słońca zachodzącego. Zjawisko to trwało przez minutę.

D. 18, około 11 godziny w nocy, panowała w *Kijowie* burza z grzmotem i błyskawicą; a nazajutrz śnieg padał.

D. 20, czuć się dało trzęsienie ziemi w *Bessarabii* prawie jednocześnie jak i w *Odessie*, również i w mieście *Oczkowie*. W miesiącu wrześniu miasto *Bah* czyli *San-Salvador* spotkało okropne nieszczęście: górna część miasta zawierająca gmachy rządowe i stanowiąca prawdziwą ozdobę tego miasta, położona w wzgórzach, w skutek ulewy, runęła na dolną część miasta i całą zasypała swojemi ruinami; wiele osób zostało żywcem pogrzebanych.

Październik był niepogodny, dżdżysty, wietrzny, w drugiej połowie zimny; szczególnie środek miesiąca był nader dżdżysty. Temperatura jego była niższa o $0^{\circ},36$ R. od stanu normalnego. Dészcze i wichry były częste. Wody z dészczem spadło cali 2 lin. 7,27. — Pierwszy mróz téj jesieni, dnia 20, wynosił — $0^{\circ},5$ R.

D. 2, o godzinie 10 min. 45 z rana, w mieście *Soroki*, w *Rosyji*, czuć się dało lekkie trzęsienie ziemi, trwające przez minutę; poprzedzone było od strony południowej szumem, podobnym do tego, jaki sprawiłaby woda z gór spadająca: wkrótce nastąpiło drugie drganie.

D. 2, o godz. 11 min. 10 z rana, dało się uczuć w *Odessie* lekkie trzęsienie ziemi. Uderzenie było tak słabe i krótko trwało (około 3 sekund), że tylko w wyższych piętrach wyraźnie je zauważano, mianowicie na bulwarze. Kierunek jego był, jak się zdaje, z północy ku południowi.

D. 2, w *Kronsztadzie* dało się uczuć trzęsienie ziemi.

D. 3, w *Fiume* znowu było trzęsienie ziemi.

D. 5, w *Szatożyron* w *Bretanii* dało się uczuć trzęsienie ziemi.

D. 6, o godz. 5 po południu, w hrabstwie *Glac* w *Neu-Lomnitz* dał się słyszeć na wzgórzach gwałtowny szum pochodzący z wnętrza ziemi, wzrastający coraz bardziej i zakończony hukiem straszliwym; poezem rozpeknięta ziemia wysoko w powietrze zaczęła wyrzucać ziemię i kamienie. Rzadkie to wulkaniczne zjawisko, trwało 10 minut.

D. 7, w obwodzie *Meleda*, w *Niemczech*, codziennie wznawiało się trzęsienie ziemi; 6 paźdz. w nocy dało się uczuć 11 razy; a chociaż za każdym razem słabo, jednak huk podziemny zawsze dawał się słyszeć. W *Slama* d. 20. paźdz. trzykroć dało się uczuć trzęsienie ziemi. W *Raguzie* wznawiało się d. 20 października.

Od d. 7 do 10 paźdz. trzęsienie ziemi wznawiało się z mniejszą gwałtownością w *Dalmacyi*. Najokropniejszą noc była d. 2. Trudno opisać trwogi, jęków i t.p.

D. 11, o godz. 11 min. 5, w *Konstantynopolu* dwa dosyć mocne wstrząśnienia ziemi przeraziły mieszkańców. Zabrzęczały szyby, zatrzeszczały sklepienia, i dał się słyszeć huk podobny do grzmotu. Po upływie trzech sekund wszystko było znowu spokojnie.

D. 12, w *Karlsruhe*, *Frankfurcie* n. M. i *Dreźnie* wiał bardzo ciepły wiatr *Siroko*, znany tylko w strefach południowych.

D. 13, w *Frejburgu* było 18 stopni ciepła; tegoż dnia powstała okropna burza, szkody są znaczne, lunął dészcz; całe miasto zostało zalane. Z innych miast podobne są doniesienia.

D. 18, dało się uczuć w *Neapolu* trzęsienie ziemi. *Wezuwiusz* cały jest w płomieniach, mnóstwo cudzoziemców podziwia to wspaniałe widowisko.

D. 26, *Londyn* był nawiedzony tak wielkim przyborem wody, że większa część ulic, wzdłuż brzegów *Tamizy* ciągnących się, prawie zupełnie zalana była. Wejście do *Tunelu* w *Rotherhite* tylko przez zatarasowanie ulic mogło być ustrzeżonem od zalewu wodą.

D. 27, w *Florencji* dało się uczuć trzęsienie ziemi.

D. 31, od godz. 11 do 12 i pół, koło białe otaczało słońce.

Listopad cieplejszy był o $0^{\circ},55$ R. od stanu normalnego. W pierwszych dniach pogodny i ciepły, środek zimny i śnieżny. Od d. 12 wieczór, śnieg padał bezustannie do dnia 16, tak obficie, że ziemię przeszło na pół łokcia pokrył. W dniu 22 raptowna odwilż i dészcz stopiły śnieg tak prędko, iż w przeciągu doby już śniegu nie było. Koniec miesiąca był średnio pogodny. Wody z dészczu i śniegu spadło wysoko cali 1 lin. 9, 00.

Pod dniem 18 *Kuryer Warszawski* doniósł: „Mało kto pamięta aby w środku jesieni tak obfite spadły śniegi i tak wyborna była sanna jak ją dziś (18 listopada) widzimy; nietylko w *Warszawie*, ale i na kilkanaście mil przeszło, na prowincyi, śnieg upadł znaczny. W niektórych miejscach stoi go na kilka stóp; na drogach i szosach zasy są tak duże, że cięższe powozy musiały ustać chwilowo.“

D. 27, koło wielkie białe naokoło księżycy.

D. 29, wysokość wody na *Wiśle* dochodziła stóp 12 cali 2.

D. 15, w *Paryżu*, w ogrodzie królewskim (*Tuileries*) pozamarzały sadzawki; nazajutrz zaś upadł śnieg taki, że

gdyby Paryżanie mieli sanki, mogliby szlichtadę wyprawić.

W Raguzie trzęsienia ziemi wznawiają się codziennie, mianowicie d. 30 trzęsienie było dość mocne.

W dniach 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, nastąpiły wybuchy Etny w Sycylii, mianowicie:

D. 17, nastąpił pierwszy wybuch Etny. Potok lawy wywarł się lesistą stroną góry.

D. 18. Potok lawy rozdzielił się na trzy strumienie; wybuchy tak się powiększyły, że zebrały się w olbrzymie chmury i okryły zupełnie szczyty gór.

D. 19. Potok lawy zagrażał okolicom zabudowanym około *Bronte*; strumień lawy rozciąga się o 4 włoskie mile od *Bronte*; wybuch trwa w całej sile, lawa płynie z nadzwyczajną szybkością.

D. 20. Potok lawy zwraca się na południe; otwór z którego lawa wypływa, ma około 300 kroków długości a 50 szerokości.

D. 21. Potok lawy ma już dzisiaj ośm mil włoskich.

D. 22. Wylew lawy w okolicach się zmniejszył.

D. 23. Płynienie lawy zmniejszyło się, ale z krateru wznoszą się słupy dymu obciążone piaskiem; dziś, we dwie godziny po zachodzie słońca, wywarł się nowy potok lawy.

D. 24. Lawa płynie ku *Maletto*.

D. 25. Około godziny 8 wieczorem, lawa spadła na równinę, gdzie ludzie byli zajęci zbieraniem bawełny: 30 osób zginęło.

D. 26. Lawa szybko płynie i zagraża sławnym ogrodom pomarańczowym miasta *Bronte* na brzegu *Simoto*. Dziś szkody są znaczniejsze jak za wszystkich poprzednich wybuchów.

Grudzień był nadzwyczaj ciepły, niepogodny i wietrzny; ani jednego dnia nie było zupełnie pogodnego. Śniegu spadło nie wiele, za to deszcze były częste lecz nie obfite. Wichry zachodnie i południowo-zachodnie także częste. Temperatura średnia miesięczna jest blisko o 3°,8 R. wyższa od stanu normalnego. To jest szczególna, iż, przy wilgotnym i ciepłym stanie powietrza, barometr był o 1 lin. wyższy niż w stanie zwyczajnym.

D. 5, 7, koło białe otaczało księżyc.

D. 11, koło białe naokoło słońca.

D. 7, o północy zaćmienie księżyca cząstkowe widzialne w Warszawie.

W nocy z dnia 7 na 8, około godziny 8, wedle rachuby włoskiej, mieszkańcy gminy *Miseleni*, około *Palermo*, poczuli dwa silne trzęsienia ziemi, które mocno ich przerażyły; kilka domów porysowało się. — Podług rapportu Gubernatora *Palermo* 143 osób zginęło w lawie płynącej z góry Etny, między nimi wiele cudzoziemców, mianowicie Anglików; strata w bydłach i winnicach dochodzi półtora miliona dukatów włoskich.

D. 15, wieczorem, w Gdańsku dały się słyszeć grzmoty.

D. 16, w Krakowie, w czasie okropnej burzy, piorun uderzył w jedną z wież tamecznych. Tegoż dnia w Częstochowie, o godz. 3 kwadr. na 9 wieczorem, wśród okropnej burzy z śniegiem, przy głuchym huku, piorun uderzył w wieżę kościoła *Jasnogórskiego*; poczem nastąpiła dwukrotna mocna błyskawica.

D. 21, o godzinie 10 wieczór, w *Belfort*, w departamencie wyższego *Renu*, widziano zjawisko świetne, to jest kulę ognistą; jasność jej była tak mocna jak jasność dnia: po zniknięciu światła dwa grzmoty dały się słyszeć.

D. 21, w Szwajcaryi zachodniej, mianowicie w *Bernie*, *Freibergu*, *Delsbergu*, w nocy o godz. 10 ukazał się meteor szczególny: wśród mgły zabłysło światło, jakby promień słoneczny, i dwakroć okolice oświeciło.

D. 22, w Raguzie czuć się znowu dało trzęsienie ziemi.

D. 22, dało się uczuć trzęsienie ziemi na wyspie *Guernsej*.

W miesiącu grudniu pod *Olopad*, w ziemi Siedmiogrodzkiej, utworzył się wulkan w miniaturze. Skala pękawszy w kilku miejscach, zaczęła buchać płomieniem i wyrzucać nieco lawy; przez kilka dni źródła w stronach tamecznych miały zapach siarki, tak, iż woda była niezdatną do picia.

A. P.

SPIS ALFABETYCZNY

Miast Królestwa Polskiego,

wykazujący w którym Powiecie miasto leży, jak daleko jest od miasta powiatowego, i jego położenie geograficzne.

W pierwszej kolumnie jest nazwisko miasta. Liczba położona, obok miasta powiatowego, oznacza oddalenie tegoż od Warszawy. W drugiej Powiat, do którego miasto należy. W trzeciej odległość w milach pocztowych od miasta powiatowego. W czwartej szerokość geograficzna, to jest oddalenie w łuku od równika ziemskiego. W piątej długość geograficzna, wyrażona w łuku, liczona na wschód względem południka *Ferro*.

Położenia, w dwóch ostatnich kolumnach są przybliżone i wyrażone w stopniach, minutach i częściach dziesiątych minut, otrzymane z karty *Engelhardta*, wydanej w r. 1842 w Berlinie, na podziałkę $\frac{1}{100000}$, gdzie 1 cal i 3 linie polskie nowej miary, odpowiadają jednej mili na gruncie.

Położenia geograficzne. Położenie miejsca na powierzchni ziemi jest znane, gdy wiadoma jest jego szerokość i długość geograficzna. Oddalenie miejsca od równika ziemskiego, mierzone na łuku południka tegoż miejsca, jest jego szerokością: i ta się wyraża w stopniach, z których każdy 15 mil geograficznych zawiera; cały zaś obwód południka 360 stopni, czyli 5400 mil geograficznych w sobie mieści. Wszystkie miejsca, położone pod tym samym równoleżnikiem, mają szerokość geograficzną tę samą i są równo od równika oddalone. Szerokość daje poznać położenie sfery, czyli widok nieba z pewnego miejsca, trwałość dnia i nocy, długość cienia w południe, pochyłość skazówki kompasu, i oddalenie miejsca od równika, lub bieguna. Warszawa, położona pod szerokością $52^{\circ} 13'$, jest oddalona od równika na 784 mil, a od bieguna na $37^{\circ} 47'$ czyli 566 mil. Płock leży pod szerokością $52^{\circ} 33'$, Lublin pod szerokością $51^{\circ} 14'$; pierwsze zatem miejsce leży o $1^{\circ} 19'$ dalej na północ niż drugie, czyli o 20 mil geograficznych. Nachylenie skazówki kompasu poziomego w Płocku powinno być $52^{\circ} 33'$, w Warszawie $52^{\circ} 13'$, w Lublinie $51^{\circ} 14'$.

Miasto, najdalej położone w Polsce na północ, są *Szaki*, w Gubernii Augustowskiej, w Powiecie Maryampolskim, pod szerokością $54^{\circ} 46' 12''$; najdalej na południe, *Brzesko*, w Gubernii Radomskiej, w Powiecie

Miechowskim, pod szerokością $50^{\circ} 8' 24''$. Oddalenie równoleżników tych dwóch miast jest $4^{\circ} 37' 48''$.

Długość geograficzna jest oddalenie miejsca od południka pierwszego, mierzone łukiem równika, zawartym między południkiem wziętym za pierwszy, a południkiem miejsca. Łuk ten odpowiada kątowi kulistemu między dwoma południkami wspomnianymi.

Geografowie zwykle za południk pierwszy biorą ten, który przez jedną z wysp Kanaryjskich *Ferro* przechodzi. Wszystkie kraje na stronie wschodniej tego południka położone, mają długość wschodnią, i ta się liczy od 0 do 180° ; po lewej stronie tegoż południka kraje położone, mają długość zachodnią. Niektórzy długość geograficzną odnoszą do południka paryskiego, który od południka *Ferro* na 20 stopni na wschód jest oddalony. Anglicy rachują długość od południka przez Obserwatorium w *Greenwich* przechodzącego, którego oddalenie wschodnie od południka *Ferro* wynosi $17^{\circ} 39' 37'' 5$. Berlin leży pod długością $31^{\circ} 3' 30''$ na wschód względem *Ferro*. Południk Obserwatorium Pulkowskiego, pod Petersburgiem, oddalony jest od *Ferro* na $48^{\circ} 0' 48''$. Warszawa leży pod długością wschodnią względem *Ferro* na $38^{\circ} 41' 45''$; względem Paryża $18^{\circ} 41' 45''$, względem *Greenwich* $21^{\circ} 2' 7''$, względem Petersburga na zachód o $9^{\circ} 19' 3''$.

Długość wyraża się także w czasie, na mocy tego, iż 360 stopni odpowiada 24 godzinom, 15 stopni łuku 1 godzinie, 15 minut łuku 1 minucie czasu, 15 sekund łuku 1 sekundzie czasu. Aby długość daną w łuku wyrazić w czasie, potrzeba liczbę stopni, minut i sekund, dzielić przez 15. I tak długość Warszawy względem Paryża w łuku wynosi $18^{\circ} 41' 45''$, albo w czasie 1 godz., 14 min., 47 sek. Warszawa względem Petersburga leży na wschód o $9^{\circ} 19' 3''$, albo w czasie, o 37 min. 16,2 sekund. Długość pokazuje, o ile jedno miejsce jest dalej na wschód lub zachód położone względem drugiego; a wyrażona w czasie, daje poznać, o ile południe w pewnym miejscu przypada wcześniej lub później, niż w drugim. I tak np. w Warszawie południe przypada wcześniej o 1 godz. 14 mi-

nut 47 sekund, niż w Paryżu; czyli gdy w Warszawie jest południe, w Paryżu jest dopiero godzina 10 minut 45 sek. 13 rano. Kalisz względem Warszawy leży na zachód o 2°55'55" w łuku, czyli o 11 minut 44 sekund w czasie; gdy w Warszawie jest południe, w Kaliszu jest dopiero godzina 11 min. 48 sek. 16 rano. Miejsca położone pod tym samym południkiem na górnej półkuli, mają też samą długość, południe i północ o tym samym czasie; przeciwnie długość cienia w południe, pochyłość skazówki kompasu, trwałość dnia i nocy, położenie sfery, jest odmienne dla różnych miejsc tego samego południka: i tak *Allona*

w Danii i *Getynga* w Hanowerskiem, pod tymże samym południkiem położone, mają odmienną szerokość, odmienną wysokość słońca w południe, i długość cienia.

Miasto, najdalej położone w Polsce na wschód, jest *Kryłów* w Gubernii Lubelskiej, Powiecie Hrubieszowskim, pod długością 41° 41' 18". Najdalej na zachód miasto *Pyzdry*, w Gubernii Warszawskiej, Powiecie Konińskim, pod długością 35° 15' 28". Różnica długości tych miast wynosi 6° 25' 50".

Z wiadomego położenia miejsc, to jest długości i szerokości geograficznej, za pomocą rachunku, można oznaczyć ich względne oddalenie w łuku, lub w milach.

Nazwisko MIASTA.	Powiat.	Odległość od Miasta Powia- towego.	Szerokość		Długość		Nazwisko MIASTA.	Powiat.	Odległość od Miasta Powia- towego.	Szerokość		Długość		
			geograf.	st. m.	geograf.	st. m.				geograf.	st. m.	geograf.	st. m.	
Adamów	Łukowski	mil	51	44,3	39	56	Brzeziny	Rawski	mil	4 1/2	51	47,3	37	28,6
Alexandrów	Łęczycki	3	51	49,1	37	1,1	Brzeznicza	Piotrkows.	8	51	5	36	51,2	
Andrzejów	Ostrolęcki	7	52	49,8	39	58,2	Burzenin	Sieradzki	2	51	27,3	36	30,8	
Annapol	Zamojski	6	50	53	39	31,2	Bychawa	Lubelski	3 1/4	51	0,5	40	11,8	
Augustowo 45 1/2	August.	—	53	49,7	40	38,8	Cegłów	Stanisł.	2	52	8,6	39	25,3	
Babiak	Kujawski	6	52	19,8	36	21,5	Chęciny	Kielecki	2	50	48	38	7,1	
Bakalarzewo	August.	6	54	5	40	20,8	Chełm	Krasnyst.	4	51	7,5	41	8,5	
Balwierzyszki	Maryamp.	4	54	30,7	41	33	Chmielnik	Stopnicki	3	50	36,6	38	24,2	
Baranów	Lubelski	7	51	33,2	39	47,8	Chocz	Kaliski	3	51	58,7	35	52,8	
Będków	Rawski	5	51	35,7	37	26,3	Chodecz	Kujawski	4	52	20,2	36	25,9	
Belchatów	Piotrkows.	3	51	21,8	37	1,7	Chodel	Lubelski	4	51	6,4	39	47	
Belżyce	Lubelski	3	51	10	39	56,5	Chorzele	Prasznyski	4	53	15,9	38	34,1	
Bendzin	Olkuski	4	50	19,7	36	48,1	Ciechanów	Prasznyski	3	52	52,2	38	23,0	
Biała	Rawski	2	51	48,2	38	14,9	Ciechanowiec	Łomżyński	8	52	40,6	40	14,9	
Biała 20 3/4	Bialski	—	52	1,6	40	47,9	Ciepielów	Opatowski	8	51	14,5	39	13,8	
Białaczów	Opoczyński	2	51	17,5	37	57,2	Chmielów	Opatowski	2	50	53,2	39	9,8	
Białobrzegi	Radomski	4	51	41,2	38	37,3	Czeladź	Olkuski	5	50	19,3	36	44,5	
Bielawy	Rawski	7 1/4	52	4,6	37	23,5	Czemierniki	Lubelski	6 1/2	51	40,2	40	22,5	
Bielsk	Płocki	2	52	40,8	37	32,3	Czersk	Warszaws.	5	51	57,5	38	53,6	
Biezuń	Lipnowski	7 1/4	52	57,7	37	37,7	Czerwińsk	Płocki	6	52	22,8	38	5,3	
Biłgoraj	Zamojski	4	50	53	39	31,2	Częstochowa	Wieluński	8	50	49,7	36	45,6	
Biskupice	Lubelski	3 1/2	51	8,4	40	36,5	Czyżewo	Ostrolęcki	8 1/2	51	47,9	40	4,3	
Błaszki	Kaliski	3	51	21,6	36	6,2	Dąbie	Łęczycki	3	52	5,2	36	31,4	
Błonie	Warszaws.	4	52	11,3	38	19,6	Dąbrowice	Gostyński	3	52	24,8	37	11,3	
Bobrowniki	Lipnowski	2	52	57,9	36	39,7	Da czyce	Kielecki	2	50	47,8	38	24,7	
Bobrownik	Łukowski	6	51	32,7	39	35,8	Denków	Opatowski	2	50	55,4	39	4,9	
Bodzanów	Płocki	3	52	27,3	37	46,3	Dobra	Kaliski	4	51	54,3	36	18,7	
Bodzętn	Opoczyński	10	50	56,4	38	36,2	Dobre	Stanisł.	2 1/2	52	19,7	39	24,4	
Bogorya	Sandom.	5	50	39,1	38	54,8	Dobrzyń nad							
Bolesławiec	Wieluński	3	51	11,4	35	51,3	Drwęca	Lipnowski	4	53	6,9	36	43,2	
Bolinów	Sochacz.	2	52	3,6	37	54,6	Dobrzyń nad Wi-							
Brdów	Kujawski	5 1/2	52	20,2	36	25,9	stą	Lipnowski	4	52	38,2	37	3,2	
Brok	Ostrolęcki	6 1/2	52	41,5	39	38,3	Drobin	Płocki	4	52	44,3	37	44,7	
Brudzew	Koniński	3	52	5,3	36	17,6	Drohiczyn	Siedlecki	5	52	23,7	40	22,1	
Brześć	Kujawski	1 1/2	52	36,6	36	36,9	Drzewica	Opoczyński	4 1/2	51	26,4	38	7,1	
Brzesko nowe	Miechowski	5	50	8,4	38	1,7	Dubienka	Hrubiesz.	3	51	2,3	41	33,4	

Nazwisko MIASTA.	Powiat.	Odległość od Miasa Powia- townego.		Szerokość geograf.		Długość w łuku względem Ferro		Nazwisko MIASTA.	Powiat.	Odległość od Miasa Powia- townego.		Szerokość geograf.		Długość w łuku względem Ferro	
		mil	st.	m.	st.	m.	mil			st.	m.	st.	m.		
Działoszyce	Miechowski	3	50	22,5	38	0,0	Kalisz 32 1/4	Kaliski	—	51	45,	35	45,8		
Działoszyn	Wieluński	3	51	7,0	36	32,3	Kalwarya 44	Kalwaryjski	—	54	23,8	40	54,1		
Filipowo	Augustow.	7	54	9,8	40	17,7	Kaluszyn	Stanisław.	2	52	12,1	39	30,4		
Firlej	Lubelski	5	51	33,2	40	11,	Kamięńczyk	Stanisław.	6 1/2	52	35,7	39	18,2		
Frampol	Zamojski	5	50	40,3	40	19,8	Kamięnsko	Piotrkowski	4	51	12,3	37	10,8		
Garwolin	Lukowski	7	51	53,9	39	17,3	Kamionka	Lubelski	3 1/2	51	27,9	40	8,3		
Gielniów	Opoczyński	3 1/2	51	23,7	38	7,9	Karczew	Stanisław.	3	52	5,5	38	56,5		
Gliniany	Sandomier.	3 1/2	50	35,4	39	14,3	Kazanów	Radomski	4	51	16,3	39	7,8		
Głowaczew	Radomski	4	51	37,3	38	58,2	Kazimierz	Koniński	2	52	17,8	35	51,2		
Główno	Rawski	5 1/2	51	57,9	37	26,6	Kazimierz	Lubelski	6	51	18,9	39	36,6		
Głusko	Lubelski	1	51	11,3	40	15,9	Kazimierz	Łęczycki	5	51	46,3	36	55,2		
Gniewoszew	Radomski	6	51	28,4	39	28,2	Kielce 24	Kielecki	—	50	52,1	36	16,5		
Golina	Koniński	2 1/2	52	14,	35	45,8	Kiernozia	Gostyński	5	52	16,1	37	37,7		
Gombin	Gostyński	4	52	33,	37	30,	Kikół	Lipnowski	1	52	54,8	36	50,3		
Góra	Warszaws.	5	51	59,3	38	54,7	Kłeczew	Koniński	3	52	22,1	35	51,5		
Goraj	Zamojski	2	50	43,	40	19,5	Klimontów	Sandomiers.	3	50	39,3	39	6,9		
Gorzków	Krasnost.	1 1/2	50	56,4	40	40,	Kłwów	Opoczyński	7	51	31,6	38	16,8		
Gostynin	Gostyński	3	52	24,8	37	11,3	Kłobucko	Wieluński	6	50	54,7	36	36,8		
Goszczyń	Warszaws.	9	51	43,6	38	31,9	Kłodawa	Łęczycki	3	52	14,8	36	37,1		
Gowarczów	Opoczyński	1 1/4	51	16,3	38	5,1	Kock	Radzyński	3	51	38,	40	6,6		
Grabów	Łęczycki	1 1/2	52	7,3	36	42,5	Kodeń	Bialski	5	51	54,1	41	15,6		
Grabowiec	Hrubiesz.	3	50	49,3	41	11,3	Kolno	Łomżyński	3 1/4	53	24,3	39	38,		
Grabowiec	Opatowski	4	51	6,3	39	2,6	Kolbiel	Stanisław.	2	52	4,	39	9,4		
Grajewo	Augustow.	6	53	38,5	40	7,3	Koło	Koniński	4	52	10,9	36	19,7		
Granica	Radomski	6	51	28,2	39	28,8	Komarów	Hrubiesz.	4	50	37,7	41	6,5		
Grocholice	Piotrkowski	3	51	19,8	37	2,0	Koniecpol	Piotrkowski	12	50	46,8	37	19,8		
Grodzisk	Warszaw.	4	52	5,3	38	49,5	Konin 27 3/4	Koniński	—	52	11,4	35	56,0		
Grójec	Warszaw.	6	51	51,6	38	33,2	Końskie 20 1/2	Opoczyński	—	51	11,3	38	3,5		
Grzegorzew	Łęczycki	4	52	11,6	36	25,5	Końskowola	Lubelski	5	51	24,1	38	42,7		
Horodło	Hrubiesz.	2	50	54,1	41	40,5	Konstantynów	Bialski	2 3/4	52	11,4	40	45,3		
Horodyszcze	Radzyński	4	51	45,	40	21,3	Koprzywnica	Sandomiers.	2	50	35,5	39	13,8		
Hrubieszów 40 1/2	Hrubiesz.	—	50	46,3	41	32,	Kossów	Siedlecki	5	52	35,3	39	54,7		
Itów	Gostyński	7	52	19,	37	47,	Koszyce	Miechowski	7	50	10,4	38	12,3		
Itza	Opatowski	6	51	9,5	38	53,4	Kowal	Kujawski	3	52	31,4	36	52,9		
Inowlódz	Rawski	3 1/2	51	31,2	37	53,5	Koziegłowy	Olkuski	7	50	34,8	36	50,		
Iwaniska	Sandomier.	5	50	43,8	58	55,7	Koziennice	Radomski	5	51	35,2	39	12,4		
Iwanowice	Kaliski	2	51	38,6	36	0,0	Koźminek	Kaliski	2	51	47,5	36	1,3		
Izbica	Kujawski	5	52	24,6	36	28,0	Kraśnik	Zamojski	3	50	54,8	39	52,7		
Izbica	Krasnost.	1 1/2	50	53,	40	49,5	Krasnobrod	Zamojski	8	50	32,7	40	50,9		
Jadów	Stanisław.	4 1/2	52	28,4	38	53,5	Krasnosielec	Prasznyski	2	53	1,4	38	54,2		
Janów	Olkuski	8	50	41,6	37	6,3	Krasnostaw 32 1/2	Krasnost.	—	50	58,9	40	49,8		
Janów 46	Zamojski	—	50	42,1	40	4,5	Kromolów	Olkuski	4	50	30,	37	9,1		
Janów	Prasznyski	1	53	18,9	38	20,6	Krośniewice	Gostyński	2	52	14,7	36	53,5		
Janów	Bialski	2 1/2	52	11,2	40	47,9	Kryłów	Hrubiesz.	2	50	41,1	41	41,3		
Janowiec	Radomski	7	51	19,3	39	33,5	Krzepice	Wieluński	4	50	58,2	36	24,6		
Jarczów	Hrubiesz.	6	50	25,2	41	13,6	Krzyszów	Zamojski	5	50	23,7	39	59,4		
Jastrząb	Opoczyński	7	51	14,8	38	37,1	Kudzbork	Mławski	3	53	5,3	37	45,8		
Jedlińsko	Radomski	2	51	30,3	38	46,8	Kunów	Opatowski	3	50	57,1	38	55,4		
Jędrzejów	Kielecki	5	50	38,4	37	57,2	Kurów	Lubelski	3	51	22,9	39	50,5		
Jedwabno	Augustow.	12	53	17,	40	1,2	Kurozwęki	Stopnicki	2 1/2	50	35,5	38	45,3		
Józów	Rawski	2 1/2	51	48,6	37	40,2	Kurzelów	Kielecki	8	50	52,5	37	32,3		
Józefów nad Wisłą	Lubelski	6	51	2,1	39	29,2	Kutno 16 1/4	Gostyński	—	52	13,4	37	4,8		
Józefów Ordyn.	Zamojski	6	50	29,	40	41,9	Łądek	Koniński	3	52	12,1	35	33,7		

Nazwisko M I A S T A.	Powiat.	Odległość od Miasa Powia- towego.		Szerokość geograf.		Długość w łuku względem Ferro.		Nazwisko M I A S T A.	Powiat.	Odległość od Miasa Powia- towego.		Szerokość geograf.		Długość w łuku względem Ferro.	
		mil	st.	m.	st.	m.	mil			st.	m.	st.	m.		
														st.	m.
Lasocin	Sandomiær.	4	50	48,7	39	24,8	Nowemiasto	Rawski	3 ^{3/4}	51	36,6	38	16,2		
Latowicz	Stanisław.	2 ^{1/2}	52	1,4	39	28,8	Nowemiasto	Pułtuski	4	52	39,	38	25,3		
Lelów	Olkuski	7	50	40,7	37	16,2	Nowydwór	Warszaws.	4	52	25,4	38	29,6		
Lipno 23	Lipnowski	—	52	51,4	36	54,5	Nowogród	Łomżyński	2	53	13,4	39	36,3		
Lipsk	Augustows.	6	53	43,	41	3,8	Nur	Ostrołęcki	9	52	40,1	39	34,3		
Lipsko	Opatowski	7	51	39,1	39	18,3	Odrzywół	Opoczyński	6	51	30,9	38	12,7		
Liw	Siedlecki	4	52	22,8	39	43,2	Ogrodzieniec	Olkuski	3	50	27,0	37	10,5		
Lubartów	Lubelski	3	51	27,5	40	16,7	Okuniew	Stanisławo.	3	52	16,6	39	1,5		
Lubień	Kujawski	5	52	22,9	36	53,8	Oleśnica	Stopnicki	1	50	25,4	38	43,4		
Lublin 25	Lubelski	—	51	14,3	40	13,8	Olitta	Kalwaryjski	9	54	22,9	41	42,9		
Lubów	Kalwaryjski	2	54	39,1	40	41,5	Olkusz 47 ^{1/2}	Olkuski	—	50	17,1	37	11,9		
Lubraniec	Kujawski	3	52	32,7	36	32,3	Olsztyn	Olkuski	9	50	45,4	36	55,8		
Ludwinów	Kalwaryjski	2	54	29,	41	1,2	Opalów 31	Opatowski	—	50	48,2	39	4,3		
Lutomiersk	Sieradzki	5	51	45,2	36	55,5	Opatówek	Kaliski	1	51	43,9	35	53,5		
Łagów	Opatowski	3	50	46,3	38	44,2	Opatowiec	Miechowski	7	50	14,8	38	22,8		
Łask	Sieradzki	4	51	35,3	37	49,5	Opoczno	Opoczyński	3	51	22,5	37	56,9		
Łaskarzew	Łukowski	8	51	47,2	39	15,3	Opole	Lubelski	6	51	8,6	39	37,8		
Łaszczów	Hrubiesz.	3 ^{1/2}	50	32,	41	21,5	Osieciny	Kujawski	3	52	38,4	36	25,		
Łęczna	Lubelski	3 ^{1/4}	51	47,7	40	32,9	Osieck	Łukowski	9	51	57,9	39	5,5		
Łęczyca 21 ^{1/4}	Łęczycki	—	52	3,2	36	54,9	Osiek	Sandomiær.	4	50	31,1	39	5,2		
Łódź	Łęczycki	4	51	47,	37	9,4	Osmolin	Gostyński	4	52	17,7	37	36,2		
Łomazy	Bialski	2 ^{1/2}	51	53,7	40	51,5	Ostrołęka 16 ^{3/4}	Ostrołęcki	—	53	4,6	39	18,7		
Łomża 22	Łomżyński	—	53	10,4	39	48,7	Ostrów	Ostrołęcki	5	52	48,	39	40,7		
Łosice	Bialski	5	52	11,2	40	25,1	Ostrów	Radzyński	4	51	29,1	40	31,4		
Łowicz 10 ^{1/2}	Sochaczew.	—	52	11,1	37	40,5	Ostrowiec	Opatowski	2	50	56,4	39	2,3		
Łozdzieje	Sejneński	3	54	13,2	41	10,6	Ożarów	Sandomiær.	3	50	52,9	39	19,3		
Łuków 15 ^{3/4}	Łukowski	—	51	55,5	40	2,3	Ozorków	Łęczycki	1 ^{1/2}	51	58,	37	1,1		
Łysobyki	Radzyński	4	51	35,9	39	56,3	Pabianice	Sieradzki	6	51	39,8	37	3,7		
Maciejowice	Łukowski	9	51	41,5	39	12,7	Pacanów	Stopnicki	1	50	24,3	38	42,1		
Magnuszów	Radomski	6	51	45,7	39	2,9	Pajęczno	Piotrkows.	8	51	8,6	36	39,9		
Maków	Pułtuski	2	52	51,4	38	52,2	Parczew	Radzyński	3	51	38,	40	37,9		
Małogoszcz	Kielecki	4	50	48,9	37	55,2	Parysów	Łukowski	6	51	58,2	39	21,8		
Markuszów	Lubelski	3	51	22,	39	55,1	Parzęczew	Łęczycki	1 ^{1/2}	51	56,8	36	55,7		
Maryampol 51 ^{1/2}	Maryampol.	—	54	32,5	41	1,2	Pawłów	Krasnost.	2 ^{1/2}	51	8,4	40	52,6		
Michów	Lubelski	5	51	30,9	39	58,5	Piaseczno	Warszaws.	2	52	4,5	38	42,4		
Miechów 39	Miechowski	—	50	21,8	37	40,2	Piaski	Lubelski	3	51	7,7	40	30,		
Miedzna	Siedlecki	4	52	27,7	39	51,3	Piątek	Łęczycki	3	52	2,7	37	12,2		
Międzyrzecz	Radzyński	3	51	58,7	40	27,1	Pierzchnica	Stopnicki	4 ^{1/2}	50	42,1	38	20,		
Mińsk 5 ^{1/4}	Stanisław.	—	52	10,9	39	16,2	Pilica	Olkuski	3	50	28,2	37	18,7		
Mława 19 ^{1/4}	Mławski	—	53	6,2	38	5,6	Pilwiszki	Maryampol.	4	54	42,3	40	53,8		
Modliborzycze	Zamojski	1	50	45,	39	59,2	Pińczów	Stopnicki	4	50	31,4	38	7,2		
Modrzejów	Olkuski	4	50	14,6	36	49,3	Piotrków 22	Piotrkows.	—	51	19,3	37	22,6		
Mogielnica	Warszawski	9	51	41,4	38	54,1	Piotrkowo	Kujawski	5	52	33,7	36	11,2		
Makobody	Siedlecki	2	52	15,7	39	50,3	Piszczacz	Bialski	3	51	58,2	41	3,4		
Mordy	Siedlecki	2	52	12,3	40	13,5	Pławno	Piotrkowski	8	50	58,9	37	8,		
Mrzygłód	Olkuski	5	50	30,7	37	1,4	Płock 15	Płocki	—	52	33,	37	27,3		
Mstów	Wieluński	10	50	50,7	36	56,9	Płońsk	Płocki	6	52	37,1	38	10,		
Mszczonów	Warszawski	7	51	57,5	38	42,4	Poddebice	Łęczycki	3	51	56,2	36	39,1		
Myszyniec	Ostrołęcki	5	53	22,8	38	58,7	Połaniec	Sandomiær.	6	50	23,1	38	55,7		
Nadarzyn	Warszawski	3	52	5,3	38	29,7	Poniemoń	Maryampol.	9	54	51,2	41	37,4		
Nasielsk	Pułtuski	3	52	34,9	38	35,9	Praszka	Wieluński	2	51	3,4	36	7,4		
Nieszawa	Kujawski	3	52	50,	38	36,5	Preny	Maryampol.	6	54	37,5	41	36,8		
Nowe M. Korczyn	Stopnicki	2	50	18,4	38	28,	Proszowice	Miechowski	4	50	11,8	37	57,5		

Nazwisko MIASTA.	Powiat.	Odległość od Miasta Powiatowego.	Szerokość		Długość		Nazwisko MIASTA.	Powiat.	Odległość od Miasta Powiatowego.	Szerokość		Długość		
			geograf.		względem Ferro.					geograf.		względem Ferro.		
			st.	m.	st.	m.				st.	m.	st.	m.	
Przasnysz 14 1/4	Przasnyski	mil	53	0,9	38	37,3	Skępe	Lipnowski	mil	1 1/2	52	53,	37	5,6
Przedbórz	Opoczyński	6	51	5,3	37	32,3	Skierniewice	Rawski	3	51	56,6	37	52,3	
Przedecz	Kujawski	5	52	18,6	36	36,8	Skolsk	Koniński	4 1/2	52	29,1	36	0,6	
Przerośl	Augustows.	8	54	14,3	40	19,4	Slesin	Koniński	2	52	21,4	35	59,5	
Przybyszew	Warszaw.	8 1/2	51	39,5	38	31,8	Ślawatycze	Radzyński	8	51	45,	41	13,6	
Przyrów	Wieluński	12	50	48,6	37	11,	Ślawków	Olkuski	2	50	18,2	37	1,7	
Przysucha	Opoczyński	3	51	21,3	38	17,0	Śtomniki	Miechowski	2	50	14,6	37	43,6	
Przytyk	Radomski	2	51	28,	38	34,	Śtupca	Koniński	4	52	17,1	35	35,4	
Puchaczów	Krasnost.	5	51	18,6	40	39,8	Śtupia nowa	Opatowski	4	50	51,4	38	44,7	
Pultusk 8 3/4	Pultuski	—	52	41,8	38	53,	Śtużewo	Kujawski	5	52	51,8	36	19,7	
Puńsk	Sejneński	3	54	13,9	40	50,	Śniadów	Łomżyński	2 1/4	53	2,1	39	44,8	
Pyzdry	Koniński	5	52	10,	35	15,5	Sobków	Stopnicki	6	50	42,3	38	5,9	
Raciąż	Mławski	3	52	46,3	37	53,2	Sobota	Rawski	7 1/2	52	7,1	37	25,5	
Raciążek	Kujawski	5	52	51,5	36	31,2	Sochaczew	Sochaczew.	3 1/2	52	12,8	38	0,	
Raczk	Augustows.	5	53	58,4	40	27,1	Sochocin	Łocki	7	52	41,2	38	15,3	
Radom 19	Radomski	—	51	23,9	38	18,7	Sokolów	Siedlecki	4	52	24,7	40	0,8	
Radomsko	Piotrkows.	6	51	3,9	37	8,0	Solec	Opatowski	6	51	7,8	39	25,2	
Radoszyce	Opoczyński	3	51	6,8	37	54,3	Sompolno	Kujawski	6	52	22,8	36	11,7	
Radzanowo	Mławski	3	52	56,	37	50,3	Sopoćkinie	Augustows.	8	53	49,1	41	19,7	
Radziejowo	Kujawski	5	52	38,3	36	12,9	Stanisławów	Stanisław.	2	52	17,7	39	15,9	
Radziłowo	Augustows.	10 1/2	53	24,0	40	7,2	Staszów	Sandomiér.	6	50	33,9	38	49,3	
Radzymin	Stanisław.	5	52	25,5	39	2,6	Staw	Kaliski	2	51	41,8	36	3,1	
Radzyń 21 1/4	Radzyński	—	51	46,2	40	17,3	Stawiszki	Łomżyński	3	53	22,8	39	51,0	
Raków	Sandomiér.	7	50	40,7	38	42,4	Stawiszyn	Kaliski	2	51	54,8	35	47,	
Rawa 13	Rawski	—	51	45,5	37	56,9	Sterdyń	Siedlecki	5	52	34,8	40	3,2	
Rajgród	Augustows.	3	53	42,5	40	20,9	Stężyca	Łukowski	7	51	34,6	39	25,7	
Rejowiec	Krasnost.	2	51	5,2	40	26,9	Stoczek	Łukowski	4	51	57,1	39	38,6	
Rossosz	Bialski	2 3/4	51	51,	40	48,1	Stopnica 40 1/2	Stopnicki	—	50	26,6	38	33,2	
Rozan	Pultuski	4	52	53,1	39	9,8	Stryków	Rawski	6	51	45,7	37	14,8	
Rozpra	Piotrkows.	2	51	18,2	37	19,8	Sulejów	Piotrkowski	2	51	21,	37	26,6	
Rychwał	Koniński	2	52	4,	35	50,9	Suwałki 41 1/2	Augustows.	4	54	4,6	40	35,4	
Ryczywół	Radomski	7	51	41,8	39	6,0	Szadek	Sieradzki	3	51	41,4	36	40,2	
Rypin	Lipnowski	4 1/2	53	5,2	37	6,8	Szaki	Maryamp.	8	54	56,2	40	41,8	
Rzgów	Piotrkowski	4	51	40,	37	10,8	Szczebrzeszyn	Zamojski	5	50	42,	40	37,1	
Sandomiérz 28	Sandomiér.	—	50	40,7	39	24,0	Szczekociny	Olkuski	5	50	39,3	37	28,	
Sapieżyski	Maryampol.	8 1/2	54	55,2	41	18,2	Szczuczyn	Augustows.	8	53	33,4	39	57,6	
Sarnaki	Bialski	5	52	18,9	40	34,3	Szkalbmierz	Miechowski	3	50	19,5	38	2,5	
Sawin	Krasnost.	5	51	15,7	41	6,0	Szreńsk	Mławski	3	53	0,2	37	52,	
Secemin	Kielecki	7	50	46,4	37	28,9	Szydłów	Stopnicki	2	50	35,4	38	39,8	
Sereje	Sejneński	6	54	13,2	41	28,2	Szydłowiec	Opoczyński	5	51	13,6	38	31,1	
Serock	Pultuski	3	52	30,	38	50,7	Skrzynno	Opoczyński	1 1/2	51	21,8	38	22,5	
Serokomla	Radzyński	3	51	41,6	40	0,	Szczerców	Sieradzki	5	51	19,5	36	47,6	
Sejny 46 1/2	Sejneński	—	54	5,3	41	0,6	Tarczyn	Warszawski	4 1/2	51	58,6	38	31,2	
Seciechów	Radomski	6	51	32,1	39	25,7	Tartów	Sandomiér.	5	50	59,7	39	21,9	
Siedlce 11 3/4	Siedlecki	—	52	9,3	39	59,4	Tarnogród	Zamojski	7	50	38,	40	23,2	
Siennica	Stanisław.	1	52	5,5	39	18,2	Terespól	Bialski	5	52	3,9	41	18,3	
Sienno	Opatowski	4	51	5,4	39	8,1	Tomaszów	Rawski	1 1/3	51	31,6	37	41,1	
Sieradz 33 1/4	Sieradzki	—	51	35,2	36	25,5	Tomaszów	Zamojski	10	50	27,3	41	2,8	
Sierpe	Mławski	6	52	51,5	37	22,5	Tuliszów	Koniński	2	52	4,3	35	58,8	
Siewierz	Olkuski	5	50	28,5	36	53,3	Turek	Kaliski	5	52	0,	36	11,0	
Simno	Kalwaryjski	4	54	22,	41	19,4	Turobin	Krasnos.	5	50	48,9	40	24,1	
Skąta	Olkuski	3	50	13,9	37	30,	Tuskocin	Piotrkowski	3	51	36,8	37	13,6	
Skaryszów	Radomski	2	51	11,8	38	54,5		Łomżyński	7	53	12,2	40	0,6	

Nazwisko MIASTA.	Powiat.	Odległość od Miasa Powia- towego.	Szerokość geograf.		Długość w łuku względem Ferro.		Nazwisko MIASTA.	Powiat.	Odległość od Miasa Powia- towego.	Szerokość geograf.		Długość w łuku względem Ferro.	
			st.	m.	st.	m.				st.	m.	st.	m.
Tyszowce	Hrubiesz.	3	50	36,8	41	21,7	Włodowice	Olkuski	4 ^{1/2}	50	33,6	37	6,8
Uchanie	Hrubiesz.	3	50	53,9	41	17,5	Włoszczowa	Kielecki	7	50	51,3	37	37,4
Ujazd	Rawski	4	51	33,6	37	37,1	Wodynie	Siedlecki	4	52	2,1	39	38,8
Uniejów	Kaliski	6 ^{1/2}	51	58,9	36	29,4	Wodzisław	Kielecki	7	50	31,6	37	50,
Urzędów	Zamojski	5	50	59,1	39	47,8	Wohyń	Radzyński	1 ^{1/4}	51	45,4	40	27,1
Wąchock	Opatowski	6	51	4,6	38	40,5	Wolanów	Radomski	2	51	22,7	38	38,2
Warka	Warszaws.	7	51	46,5	38	52,	Wolborz	Piotrkows.	2	50	29,7	37	30,8
WARSZAWA	Zamek Obserw.	—	52	15,	38	41,	Wolbrom	Olkuski	3	50	23,6	37	24,
			52	13,1	38	41,8	Wojstawice	Krasnost.	3 ^{1/2}	50	54,7	41	12,5
Warta	Kaliski	4	51	42,1	36	18,7	Wysmierzyce	Radomski	5	51	37,1	38	29,1
Wasniów	Opatowski	3	50	53,8	38	52,6	Wysokie Mazo- wieckie	Łomżyński	5	52	54,8	40	17,3
Wąsosz	Augustows.	8	53	30,9	40	0,6	Wyszów	Pułtusi	4	52	35,3	39	13,1
Wąwolnica	Lubelski	4 ^{1/4}	51	17,2	39	48,8	Wyszogród	Plocki	5	52	22,5	37	58,2
Węgrów	Siedlecki	4	52	24,1	39	46,5	Xiąż wielki	Miechowski	1 ^{1/2}	50	27,0	37	47,3
Widawa	Sieradzki	3	51	26,1	36	37,1	Zagurów	Koniński	3	52	9,6	35	35,7
Wieluń 35 ^{1/2}	Wieluński	—	51	23,	36	14,2	Zaklików	Zamojski	3	50	45,3	39	45,
Wieniawa	Lubelski	1/16	51	14,5	40	12,3	Zakroczym	Plocki	9	52	25,5	38	23,4
Wieruszów	Wieluński	4	51	17,5	35	49,6	Zambrów	Łomżyński	3 ^{1/2}	52	59,	40	0,3
Wierzbiica	Radomski	3	51	14,8	38	44,4	Zamość	Zamojski	7	50	42,8	40	52,9
Wierzbnik	Opatowski	5 ^{1/2}	51	2,8	38	44,7	Żarki	Olkuski	6	50	37,8	37	1,4
Wierzbolów	Kaliski	5	54	36,6	40	30,	Żarnów	Opczyński	2	51	14,7	37	49,8
Wilczyn	Koniński	5	52	29,1	35	50,9	Żarnowiec	Olkuski	4 ^{1/2}	50	29,3	37	30,7
Wilkowiszki	Kalwaryjski	4	54	38,	40	41,5	Zawichost	Sandomiér.	2	50	48,	39	31,1
Wiskitki	Sochaczew.	4	52	4,1	38	6,5	Zduńska Wola	Sieradzki	2	51	35,7	36	37,1
Wislica	Stopnicki	2	50	21,3	38	19,2	Zelechów	Łukowski	5	51	46,2	39	33,5
Wisznice	Radzyński	5	51	47,2	40	52,9	Zgierz	Łęczycki	3	51	51,6	37	8,2
Wisztyniec	Kalwaryjski	4	54	26,8	40	22,7	Złoczew	Sieradzki	3	51	24,7	36	17,8
Wizajny	Sejneński	8	54	21,1	40	31,5	Zółkiewka	Krasnost.	3	50	54,8	40	30,
Wizna	Łomżyński	2 ^{3/4}	53	11,5	40	6,9	Zwoleń	Radomski	4	51	21,4	39	14,4
Władysławów	Koniński	2	52	5,5	35	50,3	Żychlin	Gostyński	2	52	13,9	37	22,6
Władysławów	Maryamp.	6	54	45,7	40	31,8	Zuromin	Mławski	4	53	4,3	37	38,7
Włocławek 23 ^{1/4}	Kujawski	—	52	39,5	36	47,7							
Włodawa	Radzyński	9	51	32,1	41	13,3							

J. B.

**MIARY I WAGI POLSKIE TERAŹNIEJSZE
w porównaniu z dawnymi i niektórymi obcemi.**

POLSKIE NOWE.	100 łokci	100 mil	100 garncy	100 korecy	100 funtów	100 morgów	POLSKIE NOWE.
	W y r ó w n y w a j ą						
Polskim dawnym	97 tokciom	134 milom	106 garncom	106 korcom	100 funtom	94 morgom	Polskim dawnym
Rossyjskim	81 arszynom	700 wersztom	33 wiadrom	61 czetwerti	99 funtom	51 desiatyn	Rossyjskim
Pruskim	86 tokciom	99 milom	349 kwartom	233 Scheffel	87 funtom	220 morgom	Pruskim
Austryackim	75 tokciom	99 milom	284 Mass	208 Metzen	72 funtom	97 Joch	Austryackim
Angielskim	189 stopom	464 milom	88 gallons	44 quarters	109 fun. troy	138 acres	Angielskim
Francuz. dawnym	177 stopom	168 lieues	430 pintes	82 setiers	83 funt	110 arpents	Francuz. dawnym
— nowym	58 metrom	747 kilom.	400 litres	128 hektolitr.	41 kilogr.	56 hektares	— nowym

MACHINA DO ŻĘCIA ZBOŻA

wynalazku P. Tyminieckiego.

Powszechne zajęcie, które wzbudziły znakomite rezultata, osiągnięte z praktycznego użycia maszyny do żęcia zboża, doprowadzonéj do skutku przez PP. Tyminieckiego i Kaczyńskiego, spowodowało prawie wszystkie tutejsze pisma czasowe do ogłoszenia wypadków, jakich liczni znawcy naoznaczni byli świadkami, w czasie kilkakrotnych prób, przy końcu tegoroczego żniwa, z tąż maszyną robionych.

Nieprzyjazna pora roku, i liczne przeszkody zwykle towarzyszące wprowadzeniu w użycie rzeczy, zwłaszcza zupełnie nowéj, a jeszcze tyle z siebie trudnéj, i tylu warunkom mającéj czynić zadosyć, były powodem, dla którego ta maszyna, nie mogła w roku bieżącym okazać wszystkich robót, do jakich jest usposobiona. Jednak zrobiła ona to wszystko, czego od niéj żądano: bo przekonała o stósowności proporcji, jakie w jéj budowie ściśle zachować należy; proporcji na których utrafieniu cała jéj praktyczna użyteczność dotychczas się zachaczała.

W rzeczy saméj, kto widział w ruchu rzeczoną maszynę, i porównał energiczną jéj robotę z niedokładnością jéj budowy; łatwo się mógł przekonać o rezultatach, których z dobrego jéj zbudowania możnaby się było spodziewać.

Dlatego ci ze znawców, którzy bliżej obznajomili się z układem téj maszyny, i którzy, rozpoznawszy jéj wady, dowiedzieli się zarazem o środkach, jakie już obmyślono do ich poprawienia, wszyscy nabyli niemylnego przekonania, że wynalazek ten można za skończony uważać; i że dalszo jego doskonalenie polega dziś już tylko na doświadczeniu względnej mocy pojedynczych części, i na wymyślaniu coraz prostszych i oszczędniejszych środków konstrukcyjnych: w czém téż maszyna z całą usilnością ciągle jest doskonałona; tak dalece, że można niemylną mieć nadzieję, że maszynami tego rodzaju skuteczniá się, w kilkunastu przynajmniej miejscach tutejszego kraju, całe przyszłe żniwa; tém pewniéj, że wspaniałomyślna hojność JO. Księcia Warszawskiego Namiestnika Królewskiego, postawiła w możności doprowadzenia do skutku tego przedsięwzięcia, przez udzielenie właścicielom wynalazku znakomitego funduszu rubli sr. 3000 na jego udoskonalenie.

Tak wielka opieka troskliwego o dobro kraju Księcia, który jednę z prób obecnością swoją zaszczycić raczył; tak powszechne współczucie, które ten wynalazek obudził, równie w najznakomitszych osobach, jak i w najniższéj klasie rolników, interessowanych, i takich, dla których ten wynalazek powinienby być obojętny: spowodowały i nas, w skutku dokładnego porozumienia się w téj mierze z wynalazcami, do umieszczenia w niniejszém piśmie szczegółów téj maszyny dotyczących, o jakich nateraz mogliśmy po wzięść pewną wiadomość; w nadziei, że zrobimy przez to istotną przysługę czytelnikom naszego Kalendarza, powiększając część rolnikom, których najbliżej ten wynalazek obchodzi, i obchodzić powinien.

Pomysł maszyny do żęcia zboża, którąśmy i my w działaniu widzieli, zrobił P. Tyminiecki jeszcze w początku roku 1834; lecz, natrafiwszy w jego wykonaniu na liczne trudności, wkrótce go zaniechał: a natomiast wynalazł inny układ z pojedynczą kosą, który mu się wydawał prościejszym. Zakomunikował on ten układ, w końcu tegoż roku 1834, P. Kaczyńskiemu; a zasięgnąwszy jego rady, doskonił go sam przez lat kilka z podziwienią godną wytrwalością. Lecz nie tu była ukryta prawda. Pierwszy pomysł ją mieścił; ale dopiero po upływie ośmiu lat, zdołał P. Tyminiecki w nim ją wypatrzeć: i rzeczywiście, w roku 1842, zbudował według niego maszynę o czterech kosach, która dobrze wprawdzie żęła i układała; ale brakowało jéj uprząży koni, i trwałei budowy, któraby ją praktyczną zrobiła.

Przeznaczenie mieć chciało, że znowu w końcu roku 1842 P. Tyminiecki zeszedł się z P. Kaczyńskim. Ale tą razą P. Tyminiecki przedstawił wydoświadczony pomysł, P. Kaczyński poznał całą jego genialność: tamten zbudował maszynę, różniącą się w swoim układzie od wszystkich dotychczas znanych; ten wpadł na myśl uprząży z przodu maszyny, która także dotychczas praktykowana nie była. Tak więc, po ośmiu latach rozłączenia, połączyły się znowu téż same imiona, aby nieobrachowany w swoich skutkach wynalazek urzeczywistnić; co się téż im, po dwóch latach niezmordowanéj pracy i poświęceniu znacznych nakła-

dów, w zupełności udało: bo też P. Tymieniecki posiadał obszerną i praktyczną znajomość skutków swojej maszyny; P. Kaczyński zaś dokładnie znał praktykę konstrukcyj mechanicznych. Pierwszemu więc przypisać należy wynalazek maszyny; drugiemu, doprowadzenie jej do praktycznego użytku.

Żeby dać wyobrażenie o całej użyteczności i praktyczności tej maszyny, dosyć byłoby dokładnie opisać jej układ, i takowy szczegółowemi rysunkami objaśnić. Że jednak rysunki takowe przechodziłyby zakres niniejszego pisma; a szczegółowy opis układu maszyny mieści w sobie proste wprowadzie, ale najistotniejsze dla budowy i użycia maszyny odkrycia, które nie mogą być publikowane dopóty, dopóki wynalazcom patenta wynalazku w różnych krajach nie zostaną przyznane: dlatego też musimy się tu ograniczyć na daniu ogólnego wyobrażenia o tym wynalazku, tém bardziej, że wiemy, iż sami wynalazcy w swoim czasie takowe rysunki i szczegółowe opisy drukiem ogłoszą. Natomiast, opisemy szczegółowo odbyte z tą maszyną próby; i damy poznać czytelnikom rezultata, jakich sami byliśmy świadkami, lub jakie nam przez wynalazców zostały zakomunikowane.

Co do układu maszyny: model użyty do próby przedstawia wprowadzie znaczną komplikacją; ale ta powstała w skutku zmian, jakim uległa maszyna, zanim natrafiono na najdogodniejszy jej układ. Widzieliśmy jednak rysunek, według którego wynalazcy wybudują do użytku w roku bieżącym kilkanaście maszyn, które dotychczas u nich zostały zamówione, a których cena 3000 złotych przynieść nie będzie.

Według tego rysunku, maszyna przedstawia bardzo prosty, kształtny i trwały układ, w którym żadna część na zepsucie nie jest narażona; a w razie przypadkowego uszkodzenia, może być przez wiejskiego kowala lub stolarza naprawiona. Jestto rama podłużna, oparta na półwoziu. Ma ona z przodu dyszel z regulatorem, za który ciągną trzy konie, idące miedzą lub pożytym zagonem, przy ścianie koszącego się zboża; z których siodłowy za dyszel, para zaś przodkowych ciągnie za linkę do tegoż dyszla przyczepioną, i stosownie do potrzeby regulować się dająca. Z tyłu ramy znajduje się drugi dyszel, za pomocą którego robotnik, prowadzący maszynę, nadaje jej żądany kierunek, w miarę przeszkód, na jakie natrafia; i to niezalegając od kierunku, po jakim konie postępują. Za pomocą tego urządzenia, można maszyną omijać kamienie lub doły; można ją wyżej lub niżej, bez wpływu woznicy,

który końmi powoduje; można zresztą, w czasie zawracania, wjechać maszyną na żądane miejsce piérwej, nim się konie na właściwy kierunek wprowadzi.

Część operacyjna maszyny umieszczona jest u przodu ramy, obok przodkowego dyszla. Ma ona u spodu palce przytrzymujące zboże, i kosy w liczbie czterech, lub pięciu, w miarę szerokości maszyny, które toż zboże na sposób nożyc ucinają. Rączka otwieralna zbiera ucięte kłosa, w garść je gromadzi, i odnosi na zagon, po którym przeszły konie; druga ręka garście takowe odbiera; trzecia je odsuwa; czwarta zaś zmusza je do układania się w żądanym kierunku. Oto jest cały sekret maszyny, który się więcej w wyrachowaniu aniżeli w samym układzie ukrywa; i daleko jest prościejszym w naturze, aniżeli to z opisu może się wydawać.

Cały ten pozorny labirynt rąk, kos i zębów, dostaje ruch od toczących się po ziemi kół półwozia, za pomocą dwóch trybów kątowych, i linki bez końca, napiętej ciężarem, który zarazem całą maszynę równoważy. Żeby zaś nastawić maszynę na wyższe lub niższe cięcie, i zabezpieczyć ją od przypadkowego przeważenia się, umieszczone jest pod częścią operacyjną kółko, które się po ziemi toczy, i maszynę od przypadkowego zanurzenia się w ziemię zabezpiecza.

Po zjeździe lewego zagona, trzeba przejechać w poprzek poletkę do zjeźdia przeznaczoną, i powrócić zagonem w tym celu po prawej jej stronie wyżętym, na który zarazem ułoży się zboże w tymże powrocie skoszone. Przejechawszy znowu napróżno w poprzek poletkę z drugiej strony, żnie się drugi zagon z lewej strony poletki. I tak na około się jeździ, aż się cała ta poletka pokosi. Pokazuje się z tego, że im niwy będą dłuższe, i im na węższe podłużne pasy te niwy się podzielą; mniej też czasu straci się na zawracanie i objeżdżanie. Widoczną także jest rzeczą, że niwy takie z każdej strony powinny mieć drogę, szeroką miedzę, lub też poprzeczny zagon, po którymby maszyna mogła zachodzić: jechanie bowiem w poprzek zagonów, jak z jednej strony byłoby dla koni uciążliwe; tak z drugiej, męczyłoby konduktora maszyny i mogłoby jej zepsucie spowodować. Jest jednakże nadzieja, że ta niedogodność będzie z czasem usunięta w maszynie obosiecznej nowego układu, która jednakże, wyłącznie do gruntów bez bruzd uprawianych przeznaczona, musi być wprzód dokładnie wydoświadczana, zanim się ją w praktyczne użycie wprowadzi.

Prowadzenie maszyny w pole, lub przeprowadzanie jęj z niwy na niwę, albo z folwarku na folwark, odbywa się także z nadzwyczajną łatwością. Dostępowiem do przodka zwyczajnego wozu przyczepić, jakby rozwarę, tylny dyszel maszyny; a założywszy konie do dyszla tegoż przodka, można prowadzić maszynę tyłem, nawet mil kilka i kilkanaście, bez najmniejszego jęj uszkodzenia: wjechawszy zaś na miejsce żniwa, odprzodkować ją, założyć też same konie do przedniego dyszla maszyny, i robotę żniwa w kilka minut po przybyciu rozpoczynać.

Tyle co do układu maszyny i jęj użycia. Zobaczmy teraz jęj skutki.

Maszyna ta, próbowana była w r. 1842 na życie i pszczeni, tak zielonej jako też dojrzałej; i wykonywała swoją robotę z pożądaną dokładnością: chociaż wówczas budowa jęj była tak słaba, iż zaledwie kilkanaście łokci można nią było przy każdej próbie sprzątnąć. Dzisiejsza maszyna pożyła, we wszystkich próbach, kilka tysięcy łokci zagonów owsa zielonego i przestalego, niskiego i rosłego, rzadkiego i gęstego. Zawsze swoją robotę niezłe wykonała; i to tem lepiej, im zboże było rosłesze, gęstsze i cięższe: tak dalece, że zagon rosłego i gęstego owsa, we wsi Guzowie za Radomiem, pożyła i ułożyła z taką dokładnością, iżby tego, ani ręką, ani sierpem, nie można było tak dobrze uskutecznić.

Oprócz kilku prób pomniejszych, uskuteczionych w bieżącym roku w celu ujeżdżenia koni, przyzwyczajenia ludzi, i wypróbowania samej maszyny, zrobiono nią trzy główne i stanowcze próby: pierwszą, w d. 8 września, we wsi Guzowie za Radomiem, w obecności miejscowego Wójta Gminy, i znacznej liczby gospodarzy i włościan; drugą, w dniu 25 września, we wsi Czechowicach pod Warszawą, wobec wielu znakomych urzędników, obywateli, uczonych, techników i oficyalistów ekonomicznych; trzecią wreszcie, w dniu 29 tegoż miesiąca, w obecności JJOO. Obojga Księstwa Warszawskich, Generalów i wysokich Urzędników.

We wszystkich tych próbach, maszyna dobrze, chociaż niezbyt długo, funkcjonowała: i oto jest wierny obraz otrzymanych rezultatów, dostrzeżonych wad i błędów, przytrafionych uszkodzeń, i innych mało znaczących przyczyn, dla których te próby nie mogły być wcześniej i na większą skalę wykonane; co mogło wpłynąć na nieprzychylnę zdanie, objawione przez kilka osób, które w pierwszym utworze chciały widzieć doskonałość, i niedokładny model za skończoną maszynę uważać.

Jak już wyżej powiedzieliśmy, wszystkie nieprzyjazne okoliczności zespóliły się, aby wypróbowaniu tej maszyny w bieżącym roku przeszkodzić. Słotny czas, niewiara robotników maszynę budujących, a nade wszystko długa i ciężka choroba jednego z wynalazców, opóźnieły wykończenie maszyny do tego stopnia, że dopiero przy końcu żniwa można było w pole z nią wyjeżdżać; i to jeszcze o 16 mil od Warszawy, dokąd maszynę trzeba było zaprowadzić, aby ją tam szczegółowo do użycia przysposobić. Skoro tam próby się udały, nie sądzili wynalazcy, aby jeszcze pod Warszawą znajdowało się zboże do żęcia; i dlatego, uważając próbę Guzowską za dostateczną dla siebie, nie myśleli więcęj publicznie maszyny pokazywać. Ulegając jednak życzeniom wielu osób, a zwłaszcza, znalazłszy jeszcze we wsi Czechowicach niepocięty owies, zdecydowali się zrobić publiczną próbę: ale do tego, trzeba było znowu maszynę o 16 mil sprowadzać; i znowu ją ulepszać, już z samej obawy, iżby tyłu znakomitym widzom nie zrobić zawodu. Przez takie przeróbki, maszyna została do tego stopnia nadwężoną, że nie można było wymagać po niej długiej roboty, której też nie uskutecziano; już dlatego samego, iżby ją jeszcze w całości zachować do dalszych prób, jeżeliby się takowe potrzebnymi okazały. Otóż to prawdziwe przyczyny pozornej tajemniczości, jaką taż próba zdawała się przedstawiać.

Wprawdzie, przy próbach pod Warszawą robionych, zepsuła się parę razy maszyna, przez odłamanie się jednego palca grabki; ale to zepsucie stolarz wiejski naprawił; a przyczynę jego łatwo na przyszłość usunąć, przez danie mocniejszych palców, i takie ich osadzenie, iżby w żadnym przypadku nie mogły się zaczepiać, co w dobrej budowie miejsca mieć nie może. Prócz tego, kosi zrobione tu w kraju, i to ze złejstali, a nadto przycinające na palcach żelaznych tępych, do których nawet nie dobrze przystawały, nie obracały się z przyzwyczajoną lekkością; przez co konie mocno musiały ciągnąć, a témsamém prędko należało jeździć, aby maszyna szła regularnie, i cięła dobrze na tych z palców, których kosi nie dotykały. Widoczną jednakże jest rzeczą, że nożyce i w powolnych ruchach mogą uciąć, jeżeli tylko dobrze przystają. A co do układania, to dostępowiem jest więcęj dać zboża na jedną kosę, aby i z rzadkiego ubierać takie garście, któreby miały dostateczną objętość, potrzebną do zwyciężenia oporu powietrza, które ich układaniu przeszkadza; co wszystko przez zmianę bloków maszynę poruszających, ta-

two się da osiągnąć. Machina więc może żąć prędko lub powoli: i oczywiście, im wolniej postępować będzie; tym lepiej będzie żęła, i nie tyle zmęczy koni i ludzi. W dawniejszych doświadczeniach żęto powoli i z dobrym skutkiem, teraz żęto pośpiesznie i także z dobrym skutkiem: wszakże obadwa te przypadki w praktyce się przytrafiają; dobrze, że machina może się, według potrzeby, do nich zastosować.

Nadto, jedno koło maszyny przygniatało zboże; ale to nie jest wada: bo, dawszy szerszą maszynę, lub osadziwszy węzię koła, wada ta sama z siebie ustanie; co nawet można było, przez samo zregulowanie panewek, nawet w próbowanym modelu, osiągnąć.

Nakoniec, machina wytrząsała ziarna z przestałego owsa; co, dla wielu osób, wydało się błędem nie do poprawienia. Gruntowne jednak poznanie maszyny, łatwo przekona o nader małej ważności tej wady. W rzeczy samej, na roslém i nieprzejrzałém zbożu, machina tej wady nie okazywała, dlatego, że rączki chwyciły za słomę: kiedy, w zbożu mniej roslém, niektóre ich palce uderzały w kłosa; a jeszcze w kłosa nieuciętego i przestałego owsa. Nic dziwnego zatem, że niektóre ziarna wypadły; ale, czyż nie więcej wypadłoby ich od kosy i sierpa? I otém w sposób korzystny dla maszyny przekonały tegoroczne próby; gdyż machina nierównie mniej od sierpa lub kosy przestałe zboże wytrząsała: tylko sierp i kosa wytrząsa ziarna niewidocznie wprost na ziemię, a machina wyrzuca je z siłą na bok; i robi otwarcie to, czego tamte skrycie, chociaż z większą nierównie szkodą, dokonywają. Mamy jednak niewątpliwe dowody, na mocy których możemy sądzić, że i tego błędu łatwo będzie uniknąć, raz, przez samo udokładnienie budowy maszyny; drugi raz, przez żęcie zboża w stanie nieprzejrzałym, a nawet, według najnowszych doświadczeń, w stanie niezupełnej dojrzałości: czego też, przy pomocy maszyny, łatwo będzie dokonać.

Otóż wszystkie wady, dostrzeżone w modelu używanym do prób tegorocznych, oraz środki na ich usunięcie lub poprawienie. Zobaczmy teraz otrzymane i spodziewane rezultata. Zdaje nam się, że ich wielkość pokryłaby nawet z korzyścią wszystkie dziś dostrzeżone wady, gdyby nawet nie było środków do ich uniknięcia. Wszakże, gdzie się rzują deski, tam odchodzą i trociny; a przecież na tę stratę bynajmniej nie uważamy: i dzisiejsza machina przedstawiła już tak znakomite rezultata, że mogłaby być użyteczna i w teraźniejszej nawet budowie; czego publiczność za-

raz z przyszłą wiosną ujrzy dowody, jak tylko pokażą się na polu jakiejkolwiek plony do koszenia.

W celu oznaczenia wielkości spodziewanych z tej maszyny rezultatów, wynalazcy jeździli końmi, do maszyny używanemi, po szosy, takim stępem, do jakiego też konie były przyzwyczajone. Z obserwacyj uczynionych na kilku wiorstach, przekonali się: że konie te uchodzili, bardzo regularnym stępem, po $6\frac{1}{2}$ stóp na sekundę; z taką więc średnią szybkością, machina zniwna, w czasie roboty, postępowała za końmi. Szerokość części operacyjnej wynosiła 6 stóp. Że jednak nie zawsze całą tą szerokością kosiła; dlatego przypuszcza się tu na tę szerokość $5\frac{1}{2}$ stóp, które z pewnością można było zajmować: chociaż mające się budować maszyny, na 6 stóp i 8 cali szerokie, będą nawet przeszło 6 stóp w szerokości zabiierać. Dzisiejszy zatem model, zabiierając $5\frac{1}{2}$ stóp na szerokość, i $6\frac{1}{2}$ stóp na długość, w każdej sekundzie sprzątał prawie sążeń kwadratowy, jakich 1250 liczy się na pomiar, a zaś 1875 na morg chełmiński. A że godzina zawiera 3600 sekund, machina więc dzisiejsza byłaby w stanie sprzątnąć prawie 3 pomiary w godzinie, gdyby na zajeżdżanie nie czasu nie traciła; co, powiększając część, od urządzenia orki zależy.

Gdyby się żęło powolnym stępem, którym konie 4 stopy na sekundę uchodzą; i gdyby machina 6 stóp szerokości zabiierała: sprzątnęłaby wtedy w sekundzie $\frac{2}{3}$ sążnia kwadratowego; a w godzinie, około dwóch pomiarów. A że u nas, w czasie żniwa, zwłaszcza oziwego, od godziny trzeciej zrana do dziewiątej wieczór, to jest przez 18 godzin dziennych, możnaby, w razie potrzeby, przy zmianie ludzi i koni, robotę odbywać; w takim więc razie, machina sprzątnęłaby przez dzień od 36 do 54 pomiarów. A potrącając trzecią część czasu stracić się mogącego na zajeżdżanie, przepzęganie koni, i inne nieprzewidziane wypadki; jeszczeby machina powinna dziennie sprzątnąć od 24 do 36 pomiarów, czyli od 16 do 24 morgów chełmińskich: co zresztą zależeć będzie od długości niwy, urządzenia zajazdów, dobroci koni, i wprawy robotników użytych do kierowania końmi i maszyną.

Jakkolwiek tak wielki rezultat, mógłby się wydawać trudnym do osiągnięcia; to jednak da się on łatwo praktycznie usprawiedliwić. W rzeczy samej, wiadomo praktycznym gospodarzom, że parą dobrych wołów można, za 6 godzin, zorać pomiar roli, w zagony czteroskibowe, zajmujące po 56 cali szerokości: w takiej zatem orce przypada na jedną skibę, wlicza-

jąc w to i bruzdy, okrągło 14 cali. A że machina zabiera 6 stóp czyli 72 cale szerokości, to jest $5\frac{1}{7}$ razy więcej od pluzycy: gdyby więc machina tyle czasu, co pluzycy, na zawracanie i inne wypadki traciła, można by nią wołmi zeżąć w sześciu godzinach $5\frac{1}{7}$ pomiarów; a w 18 godzinach dziennych, $15\frac{3}{7}$ pomiarów. Że zaś konie dwa razy prędzej od wołów, dobrym stępem, postępują: więc końmi powinno się zeżąć dziennie okrągło 31 pomiarów, czyli 21 morgów chełmińskich. Oszacowanie więc dziennego skutku tej maszyny, na 20 morgów chełmińskich, nie jest bynajmniej przesadzone: a w takim razie, mogłaby ona zastępować 120 żniwiarzy, za pomocą trzech koni i dwóch ludzi; czyli, przez wzgląd na zmianę, za pomocą sześciu koni i czterech ludzi, których praca nierównie mniej będzie uciążliwa, aniżeli przy orce, kosie, albo też ręcznym żniwie.

Takie to rezultata obiecuje machina żniwna, przy umiarkowanym jej użyciu. Dodawszy do tego, że, według dotychczasowych doświadczeń, machina żąć potrafi wszędzie, gdzie można przejechać wozem półtoraczny, dwukołowym, na parę dobrych koni obładowanym; gdyż taki miała ciężar modelowa machina, która, w właściwej swojej budowie, nie większy, ale owszem nierównie mniejszy mieć będzie ciężar, i nierównie mniej oporu przedstawiającą komunikacją ruchu: łatwo będzie uczuć całą jej użyteczność, i pojąć dobroczynne wpływy, jakie ona na cały ród ludzki wyrzucić po-

trafi. Że zaś ta machina, i dziś już nawet celowi odpowiada; to już samo z siebie łatwe jest do pojęcia. Bo chociaż tegoroczne próby tylko na owsach były robione: to przecież każdy łatwo wyrozumieć, że machina ta z większą łatwością sprzątać będzie oziminę, pod którą grunt więcej jest twardy, bo więcej zleżały; aniżeli jarzynę, pod którą rola, z powodu wiosennej uprawy, zwykle bywa pulchniejsza. Wszakże i wóz łatwiej ciągnąć po twardziej, aniżeli po piaszczystej lub błotnistej drodze; a machina i na twardym gruncie doskonale funkcyonowała, kiedy jej koła bruzdami się toczyły. Porządniej także powinna układać, i rzeczywiście układała, oziminę, i wogólności zboża roste i gęste, bo większe zbiera z nich garście, których opór powietrza splątać nie jest w stanie; aniżeli jarzynę, a szczególnież też owies, którego wiechy, mało mając ciężaru, duży przedstawiają opór powietrzu, a słoma więcej nad inne trudności w ucięciu nastęrcza. A że to ucięcie mniejszy tu przedstawia opór aniżeli w sieczkarni, bo każda kosa, bez porównania mniej tu, aniżeli w sieczkarni, ździebeł na raz ucina; dlatego też spodziewać się należy, że kosy maszyny żniwniej mniej częstemu, aniżeli w sieczkarniach, stępieniu powinny ulegać: o czem wszystkiemu jednakże dopiero przyszłoroczne żniwa w zupełności praktycznie przekonają.

Pisano w Warszawie, przy końcu października 1844 r.

O CUKRZE FORMOWANYM,

CZYLI

o nowym sposobie podwyższenia wartości cukru nierafinowanego.

W fabrykacji cukru, jak wiadomo, wiele na tém zależy, aby jak największa ilość jego wyrobiona, posiadała własności, do cukru rafinowanego zbliżone; a tamsamém, aby i cena cukru takiego stosunkowo wzrastała.

Zwyczajne, w celu tym, krycie gliną cukru surowego, jakkolwiek jest co do roboty najtańsze; nie zdoła przecież, w całej masie głowy, ani cukru surowego, ani nawet i drugiego cukru rafinerskiego, to jest powstałego z odgotowania syropów odciekłych, całkowicie oczyścić.

Ztąd powstałe głowy, kilkakrotnie gliną kryte, nie tylko że, dla zafarbowanego zawsze końca, obcinane; a ztąd i nieforemne być muszą: ale nadto cukier oczyszczony, stawszy się gębczastym i lekkim, a, jak gospodynie zowią, mniej słodkim i niespornym, za niższą cenę od cukru rafinowanego i ścisłego sprzedawany bywa.

Dla podwyższenia ceny jego zaczęto, i u nas nawet, cukier taki, pokruszony i nieco wilgotny, ubijać częściowo w formy, aby mu przynajmniej nadać kształt

głowy cukru rafinowanego, zwykle aż do samego końca wybielonego.

Cukier wszakże taki, nigdy nie jest, nietylko co do białości, ale i co do twardości, równy; dzieli się bowiem na warsty, w jakich był ubijany: zresztą, jako zbyt kruchy, ani do przewozu, ani do cząstkowego użycia niewygodny.

Nowy sposób osiągnięcia zamierzonego celu, który tu opisać mamy, tylko co do wykonania od poprzedzającego różny, i dlatego nie *ubijaniem*, ale *formowaniem* nazwany, zapobiega zupełnie niedogodnościom, jakie powyższemu towarzyszą, i dozwala osiągnąć wszystkie własności, jakie dobry cukier rafinowany cechują; a temi są: jednostajna i śnieżna białość, połysk, krystalizacja, równa twardość, dźwięk, i podzielność na kawałki graniaste, bez zbytniego rozkruszania; żądania konsumentów słuszne, bo, po większej części, są rękojmią czystości cukru.

Formowanie zatem cukru w tym jest dogodnym, iż, bez rafinowania, nadaje mu wszelkie zalety dobre do cukru; a przez to cenę jego podwyższa i sprzedaż ułatwia.

Na taki cukier należy użyć cukru burakowego z pierwszego waru, dobrze przez krycie gliną wybielonego, i dokładnie ociekłego. Oddzieliwszy od niego, po wydobyciu z form, wszystkie części zafarbowane, osuszyć go nieco na powietrzu trzeba; i, w takim stanie, utarliwszy na wyczyszczonej tarce od buraków, po odsianiu grubszych kawałków, formować w tabliczki różnej wielkości, do czekoladowych podobne, począwszy od wielkości jednego funta, lub też w główki (zwykle 2 lub 3 funtowe): używając do tego zawsze form metalowych, ile być może, wewnątrz najgładszych.

Cukier w tabliczkach.

Formy całkiem metalowe, lub tylko metalem wyłożone, ale zawsze polerowane, i ze ścianami ukośnemi, wypełniwszy z górą, czyli z nadsypką o połowę grubości tabliczki wyższą, powyższym cukrem tartym i nieco jeszcze lepkiem, pokryć deszczulką, a lepić jeszcze obitą blachą pobielaną gładką, i wycisnąć w prasie śrubowej. Tym sposobem uformowane tabliczki, wyłożyć zaraz na deskę, uderzywszy zlekka młotkiem w dno przewróconej formy, o $\frac{1}{4}$ część cała nad deskę przez podkładki podwyższonej; przez kilka godzin w powietrzu obsuszyć; i dopiero w suszarni, ale stopniowo dosuszać, inaczej cukier na powierzchni będzie żółcony.

Tabliczki takie, z powodu dogodności w sprzedaży cząstkowej, łatwego bez wazenia podziału, tudzież ułatwionego pakowania w celu transportu, w Belgii patentowane zostały.

Cukier w główkach.

Cukier ten formuje się podobnym sposobem, używszy do tego form także metalowych; ale w kształcie główki wytoczonych, i do tego ciężkich. Forma taka, przepelniona cukrem tartym i jeszcze lepkiem, nie uciśka się w prasie; lecz, podniósłszy ją blisko na łokieć wysoko, spuszcza się nagle na podstawiony pieńek. Dwu lub trzykrotne podobne silne wstrząśnienie, dostatecznym jest do uciśnienia się cukru, którego nadsypka ażeby w czasie potrząsania nie spadła, obwiązuje się forma u wierzechu płótnem, które tym sposobem dla nadsypki stanowi kołnierż.

Dla zgładzenia dna główki, pokrywa się ją grubym denkiem drewnianym, i przez takowe kilkakrotnie młotkiem drewnianym uderza.

Główka, tym sposobem uformowana, i natychmiast z formy wydobyta, stawia się na desce; i tak, przez 12 godzin, do obeschnięcia w powietrzu zostawia. Później, na tyleż godzin przewraca się ją do dołu końcem zawiniętym w papier; i nazajutrz, znowu po 12 godzinowym spoczynku główki, na dno postawionej, a zatem w ogóle w 36 godzin po jej uformowaniu, do suszarni wnosi.

W tej właśnie chwili, spuszcza się kropla wody na czubek każdej główki, i zaraz krótkim sztydem wydrąża dziurkę, dla naśladowania otworu, jaki się zwykle sam, przez ociekanie cukru rafinowanego tworzy.

W ogóle, w robocie cukru formowanego, tak w tabliczkach, jako i w główkach, najgłówniejszą jest rzeczą, umiarkowanie wilgoci cukru tartego, jaki do tej roboty ma być użyty. W braku bowiem dostatecznej wilgoci, cukier staje się zbyt kruchym, i nie posiada odtamu krystalicznego, ale ziemisty. Przeciwnie zaś, skoro jest za wilgotny, zbytnie się później zbija, traci kolor śnieżny, staje się zbyt twardym, trudno dzielonym, i mniej rozpuszczalnym, podobnie jak cukier lodowaty; wady, jakich się zawsze przy fabrykacji cukru strzedz koniecznie należy. Wilgotność użytego cukru wtenczas jest dostateczną, skoro ściśnięty w ręku zaledwie się trzyma, ale nie rozpada.

Nadto formy używane, jakkolwiek dobrze wygładzone, powinny być zawsze wewnątrz, ale bardzo skąpo, oliwą, za pomocą galganka, namaszczone i wytarte;

inaczej cukier cząstkowo do ścian formy przylega, wydobycie z nich cukru utrudnia, i powierzną jego chropowatą czyni. W takim razie, przed natarciem oliwą, formy z przyległego cukru, mokrą gąbką lub szczotką, wyczyścić należy.

Ostrożność ta szczególnie jest potrzebną przy formach tabliczkowych, które, jak tu już robiono, wgłębiony napis fabryki posiadać mają.

Formowanie cukru opisanym sposobem dobrze wykonane, pozwoli, przy małym nakładzie, część znaczną wyrobionego cukru, bez rafinowania, daleko łatwiej spieniężyć, i większą jak dotąd z cukru surowego odnieść korzyść.

Przed rokiem zaczęto w Austrii, na tej samej zasadzie, formować cukier: ale nie w tabliczkach, ani też w główkach opisanych; lecz w kostki, od pół do jednego cala wielkie, w tém niły wygodniejsze, że bez rąbania używać się dają.

Takie kostki, z powodu kształtu swego, łatwo bardzo w paczki różnej wielkości układane, a czasem nawet blade-różowo zafarbowane, bardzo są teraz w Wiedniu pokupne.

Robota wszakże ich nie jest tak prosta, czyli raczej nie tak tania, jak cukru powyżej opisanego; używana bowiem do tego prasa, przeszło 4000 złp. w Wiedniu kosztuje.

Składa się ona z dwóch płytów, z których dolna, mosiężna, jest tej grubości, co wysokość utworzyć się mającej kostki wraz z nadsypką cukru, która się ma utłoczyć, i na wylot przedziurawiona znaczną ilością otworów czworograniastych, w które szczelnie bardzo wchodzi tyleż stępeków, także mosiężnych ze spodu, do górnej płyty prasy żelaznej przytwierdzonych.

Otwory te, w płycie mosiężnej będące, wypełniają się cukrem ale nie tartym, lecz umyślnie do tego grubo ziarnisto jak piasek krystalizowanym, poczemniżając, za pomocą śruby, takiej jak do pieczęci, wierzchnią część prasy, stępelki wzmiankowane utłaczają cukier ten w otworach; i później go jeszcze, po niżeniu gładkiej podkładki metalowej i ruchomej, na której, w czasie prasowania, przedziurawiona płyta spoczywa, dalej tłocząc, cukier, w kształcie kostek, na podłożony arkusz tektury, z formy wypychają.

Takie kostki wreszcie, na tych samych tekturach, są suszone, i w różne paczki na sprzedaż układane.

*

Upominek dla Gospodarzy i Gospodyń.

1. Łatwy i tani sposób wędzenia bez dymu wszelkiego gatunku mięsiva.

Wędzenie mięsa, jak dotąd, w dymie, wymaga nie tylko tak zwanęj wędzarni, jeżeli w każdej porze roku ma się odbywać; ale nadewszystko umiejętności w postępowaniu, która oddzielnie prawie stanowi rzemiosło.

Zważywszy jednak, że wędzenie, więcej jako środek zachowawczy mięsa od zepsucia, aniżeli w celu nadania mu szczególnego i często ulubionego smaku, jest korzystnym: starać się należy, ażeby, ile możności uproszczone, dla każdego było przystępnym; a témsamém i najuboższemu z gospodarzy postawiło w możności, zamiast zhywania za lichą nieraz cenę bydłęcia swego, w razie ogólnego braku paszy, zabicia go na własną lub cudzą potrzebę; zachowawszy mięso jego, i to w każdej porze roku, w całej jego pierwiastkowej wartości.

Takiem jest przeznaczenie sposobu, który czytelnikom naszym tém chętniej udzielamy, ile że, przy łatwości w wykonaniu, skuteczność jego od kilku lat zagranicą doświadczenie stwierdziło.

Jedynym sprzętem do tego potrzebnym, są dwie kadki lub szalle drewniane, jakie się zwykle w gospodarstwie używają; a środkiem do samego wędzenia będzie już nie dym, ale własności jego posiadające sadze: lecz smolne, twarde i wyskrobane; nie zaś lekkie, które się miotłą lub szczotką z kominów wymiatają.

Sadze te smolne nie używają się same; lecz tylko woda, w której, jak będzie niżej, wymoczone zostały. Wędzenie zatem takie, zupełnie różni się od zwyczajnego: nie potrzebuje bowiem ani dymu, ani ciepła; odbywa się na mokro, i to w daleko krótszym czasie.

Przyrządzenie mięsa.

Mięso wołowe, cielęce, baranie i wieprzowe, tudzież ozory, jednakowo się czyszcza i przyrządzają.

Mięso cielęce i baranie, zaraz po zarznięciu i obdarciu ze skóry zwierzęcia, i, w razie nieczystości, obmyte zimną wodą, pozostawia się przez kilka godzin w chłodnym miejscu do wystudzenia.

Mięso wołowe dzieli się na sztuki, około 8 funtów ważące, oczyściwszy je z grubych kości; co też przy wieprzowinie i cielęcinie się robi.

Szynki zaś lepić, po oczyszczeniu wodą, pozostawić z kością.

To zrobiwszy, przyrządza się, do nasolenia mięsa, czysta kadka lub szafel, który czosnkiem i majorankiem wewnątrz dobrze wytrzeć trzeba.

Solenie mięsa.

Na 25 funtów mięsa użyć należy:

saletry 4 łuty;
soli kuchennej zwyczajnej 1 funt;
dojrzałego i utłuczonego jałowcu 1 ½ łąta;
drobno krajanego czosnku 1 do 2 łątów;
majoranku 2 łążki stołowe;
koryandru tłuczonego 2 łążki stołowe;
½ skórki cytrynowej, drobno pokrajanej;
niewielko miękko utłuczonego pieprzu;
i niewielko liści bobkowych.

Te rzeczy nacięra się dobrze mięso: poczynając od saletry, potem solą, dalej jałowcem, skórka cytrynową, nareszcie czosnkiem. Nakoniec mięso tak natarte posypuje się majorankiem, pieprzem i liśćmi bobkowymi.

Saletra, sól, jałowiec, czosnek i majoranek, do tej uprawy są konieczne: inne zaś przyczyniają się do smaku; lecz, w razie braku, lub odrazy do nich, opuszczonemi być mogą.

Tak natarte mięso, układa się w przyrządzonej kadce lub szallu, z uwagą, ażeby, ile możności, unikać miejsc pustych między sztukami mięsa, wypełniając je drobnymi kawałkami. Ułożone zostawia się przez noc pokryte; w którymto czasie, sole się rozpląną, i w mięso wsiąkną.

Część pozostałą soli kuchennej, po natarciu mięsa, rozpuścić trzeba w ciepłej miękkiej wodzie, lub też i twardej, ale po jej poprzedniem zawrzeniu; używszy jej tyle tylko, aby nią mięso pokryć się dało: dodać jeszcze pół kwarty soli, i tą wodą słoną nalać w szallu nasolone mięso; pokryć je płótnem, dla ochrony od ku-

rzru; i przez 4 dni w chłodnym zostawić miejscu. Piątego dnia przyciska się mięso kilkoma czysto obmytymi kamieniami, i dokłada się ich od czasu do czasu więcej, aż do dnia 12, dla powiększenia ciśnienia; które, i to wygodniej, jeżeli kto ma, srebą drewnianą da się skutecznie.

Po 12 dniach zdejmują się wszystkie kamienie, lub odkręca się srebą, ażeby woda słona znów wskrós mięso przesiąknąć mogła. Do czego zostawia się jeszcze przez dwa dni, a potem powtórnie na 24 godzin przyciska.

W takiej wodzie słonej moczy się mięso różnie, stosownie do gatunku i pory roku, i tak:

W lecie, w chłodnym miejscu, a najlepiej w piwnicy.

Cielęcina przez 8 do 12 dni.

Wołowina „ 14 — 18 „

Wołowe ozory „ 8 — 12 „

Szynki „ 14 — 18 „

W zimie zaś:

Cielęcina przez 14 do 18 dni.

Wołowe ozory „ 14 — 18 „

Wołowina „ 20 — 24 „

Szynki „ 20 — 24 „

Wędzenie samo odbywa się w wodzie, w której, jak już było wyżej, sadze wymoczone zostały; a którąto ciecz, czyli ług smolny, trzema dniami przed wyjęciem mięsa z wody słonej przygotować należy.

Do tego używa się sadzy smolnych, które się z kominów wyskrobuje, z tą jednakże ostrożnością, ażeby z wapnem lub gliną pomieszane nie były. Sadze lekkie i nastroszone do tej roboty nie są zdadne. Twarde sadze smolne, tłuką się na drobny proszek i siewają; i takich sadzy 1 funt, licząc na 25 funtów mięsa, nalewa się 6 kwartami wody miękkiej lub odgotowanej twardej, do której poprzednio dolano 1 ½ kwaterki dobrego octu. Tak przygotowane sadze, moczyć należy przez godzin 60, przy częstym mąceniu; i dopiero przy końcu, to jest parę godzin przed użyciem, dodaje się jeszcze 4 łuty soli; a dobrze z nią zmieszawszy, do odstania się zostawia.

Mając już ług ten smolny tak przyrządzony, wyjmuje się mięso z wody słonej, oczyszcza z przyległych ziół użytych, kadkę też samą lub inną czystą, i napowrót w nią mięso układa, polawszy je ługiem smolnym. Gdyby ilość ługu tego na pokrycie mięsa nie wystarczyła: natenczas nalwają się sadze też same po-

wtórnie wodą; która się miesza, a po odstaniu, dolęwa do pierwszego, aż mięso pokryte nią zostanie.

W ługu takim kilkakrotnie przewracane, pozostaje mięso nie dłużej jak 24 do 48 godzin, ażeby nieprzyjemnego zapachu smolnego nie nabrało; i, wyjęte z niego, zawieszają się w przewiewnym miejscu, tak jednak, ażeby ze ścianą wapnem obrzucaną w zetknięciu nie było.

Po dwóch lub trzech dniach, mięso takie używać już można; albo też na dalszy czas zachować. Ługu zaś samego smolnego dotąd jeszcze później używać należy, dopóki zupełnie wycieńczony nie zostanie.

Zaledwie tu wspomnieć należy, że, w zamiarze wędzenia większej ilości mięsa, jak tu opisano, stosunkowo też i ilość do tego potrzebnych przypraw powiększać trzeba; bez zmiany wszakże czasu działania, który zawsze tenże sam pozostaje.

Tak wędzone mięso na mokro, długo bardzo i oszyszczone przechować się daje. Po jakimś czasie, osiada na niem gdzieś pleśń biała, nie nieszkodząca, którą się przed gotowaniem mięsa z niego obmywa.

Prócz wymienionych gatunków mięsa, można także i inne, na téjże samej zasadzie, uwędzić, zmieniwszy nieco samo postępowanie, i tak np.:

Prosię, drób i ryby, po wypaproszeniu czyli wydobyciu z nich wnętrzości, nacięra się wewnątrz dobrze solą. Do gęsi, kaczek, indyków, kur, i ryb, można do téj soli nieco dodać pieprzu. Zresztą tak, jak wyżej było, przyrządza się: z tą tylko różnicą, iż nie dłużej jak parę godzin w wodzie słonej mokną; i to bez żadnego ciśnienia. Poczém moczyć je należy w ługu smolnym przez 2 do 6 godzin; i, z tego wyjęte, jak było wyżej, opodal od ściany zawieszają.

Kielbasy, także tym sposobem wędzone być mogą; i w celu tym, w czasie ich roboty, tak postąpić wypada:

Do 5 funtów wieprzowiny z szynki i tak zwanój pieczeni, bez kości, po zwykłym usiekaniu, dodaje się w proszku 3 łuty soli kuchennej, $\frac{1}{4}$ łuta saletry, łyżeczka majoranku, 30 ziarn pieprzu, i jedna gałka muszkatowa, tudzież ząbek czosnku drobno krajanego i utartego; zagnięta wszystko razem dokładnie; i wypełnia tą mieszaniną dobrze wyczyszczone cienkie kiszki wołowe, które $1\frac{1}{2}$ do 2 cali mają średnicy.

Napełnianie samo tych kiszek odbywa się, jak zwykle, albo przez lójek drewniany lub rogowy, albo przez pierścień żelazny lub uszko od klucza. Majoranek, pieprz i gałka muszkatowa najwięcej się do smaku

kielbas przyczyniają; można się wszakże bez nich obyć, w razie niedostatku lub gustu.

Tak zrobione kielbasy, zostawia się, przez 48 godzin, w chłodnym miejscu w spoczynku, ażeby sole i korzenie dodane, mięso, z tłuszczem pomieszane, dobrze przejąć mogły. Poczém wkładają się w ług smolny, w którym poprzednio szynki się wędziły; i w takowym przez 12 godzin pozostają. Ażeby zaś nad ciecz nie spływały, obciążać je należy drewnianym talerzem lub krążkiem; a, z ługu tego wydobyte, na drążku w przciągu powietrza rozwiesić.

Jeżeli kielbasy są cieńsze, to jest wtenczas, kiedy do nich kiszek wieprzowych użyto; natenczas 6godzinne moczenie w ługu smolnym będzie dostateczne: a cieńsze jeszcze, np. mające grubość palca, dosyć jest przez 3 godziny moczyć. Wreszcie, aby ług ten smolny lepiej wskróś kielbas przesiąkł, można, ale tylko grubsze z nich, gdzieś szpilką poprzekłować. *

2. Woda od sparzelizny.

Z pomiędzy wielu środków do leczenia oparzelizny, często, wszędzie, a z najprostszych kilkakrotnie i w Kalendarzu tym zalecanych, najlepszym zapewne będzie ten, który teraz podajemy: zwłaszcza dlatego, że użycie jego, nie ogranicza się na samém gojeniu oparzelizny; ale skutecznym jest także i w różnych skalęczeniach i stłuczeniach, jak się o tém kilkakrotnie i u nas przekonano.

Jestto woda, w której rozpuszczoną jest bardzo mała ilość olejku *kreozotem* zwanego, mającego zapach mocny dymu czyli wędlin; i tego samego, którego niektóre osoby przeciwko bólowi zęba, czystego, a zatem zbyt tego nieostrożnie używając, działają sobie parzą.

Wodę zaś tę kreozotową łatwo bardzo zrobić. Dostyc bowiem jest do kwaterki wody czystej dęszczonej i wrzącej, dolać ze 30 kropel, albo i więcej nieco, kreozotu czystego, jakiego w każdej Apteco lub u Materyalisty nabyć można; i z takowym kilka razy, w naczyniu szklanym lub porcelanowym, zawrzec; a potem, prawie do ostudzenia, najlepiej we flasce, aż do rozpuszczenia, mocno klucić; i do użycia zachować.

Płatkami, w kilkoro złożonym, miejsce oparzone, przy częstym zwilżaniu, okładać i obwiązać należy.

Rzeczą i u nas już jest doświadczoną, że pod tą wodą, chroniącą od zaognienia, i takowe szybko znoszącą, niecznośny ból z oparzelizny ustaje; i wszelkie

rany świeże i stłuczenia, bardzo prędko się goją; a nawet i stare rany oczyszczają.

Dla tego przyczyny, w wielu fabrykach francuzkich, zwłaszcza takich, gdzie, przy użyciu machin, częste skalczenia się zdarzają, wodę kreozotową dla robotników miękają w zapasie; i z najpomyślniejszym skutkiem, w tym celu, jej używają.

Zwyczaj taki, godny jest naśladowania: zwłaszcza na ustroniach, gdzie do lekarza daleko; i kiedy pierwszy ratunek jest koniecznym.

Wodą tą także ból zębów spruchniałych usmierzyć można, trzymając ją letnią w ustach, i to dosyć długo; bez żadnej przynajmniej obawy złych skutków, jakie za sobą użycie, w takim razie, czystego kreozotu pościągnąćby mogło: a nawet woda ta, słaby i dosyć przyjemny mając zapach, nie jest odrażającą. *

3. Sposób wykrycia bawełny w lnianem płótnie.

Źle zrozumiana chęć zysków, spowodowała niektórych fabrykantów płócien w Szląsku, do mieszania z przędzą lnianą bawełny, której bytność z czasem dopiero nietrwałością wykryta, była przyczyną, że nietylko płótna szląskie na wziętości straciły; ale nawet wszelkie inne, w handlu, od niejakiego czasu, nieufność wzbudzają, do tego stopnia, że teraz każdy z kupujących, zawsze niejaką posiadając wątpliwość, aż zaręczenia kupca wymaga: chociaż to najczęściej na nic mu się nie przyda; gdyż często niepodobną bywa rzeczą dowieść mu, że płótno kupione z bawełną zmieszane było.

Wprawne bowiem tylko oko, zwłaszcza przez szkło mocno powiększające, zdoła nie raz, w wyskubanych i rozkręconych nitkach płóciennych wykryć bawełnę: sądząc z różnicy połysku, do jedwabiu zbliżonego, jaki ma zwykle len czysty, a na którym bawełnie zupełnie zbywa; tudzież po długości włókna lnianego, i mocy, jakich bawełna nie posiada.

Lecz tak wprawny wzrok, posiadać mogą tylko osoby do spostrzeżeń podobnych, z powodu ciągłego zatrudnienia się tem, nawykłe. Żeby zaś i te osoby, które częstokroć, i to rzadko płótna kupując, na straż, z powodu tak częstego w tym względzie nadużycia wiary publicznej, narażone nie były, podawane były różne mniej więcej pewne i łatwe próby; z jakich jedna tylko służyć z pewnością może, do wykrycia w tkankach jedwabiu lub wełny, czyli raczej do rozró-

źnienia włókna roślinnego, jakim jest len, konopie i bawełna, od włókna zwierzęcego, to jest jedwabiu, wełny, i innych włosów.

Takim jest kwas saletrowy, czyli, pospolicie i źle nazwany, serwaser.

W kwasie tym, kawałek jakiej tkanki mieszanęj, przez parę minut, w naczyniu szklannem lub porcelanowem grzejąc, i potem, po splukaniu wodą, między bibulą wysuszywszy; łatwo bardzo i najnieprawniej-sze oko przekonać się może, czyli w tkance tej włókno zwierzęce się znajduje: to bowiem mocno żółknieje, kiedy roślinne białości swęj nie straci.

Ale rozróżnienie lnu od bawełny jest trudniejsze.

Najlepszym ze wszystkich środków do tego, jest mocny ług potażowy, gryzącym zwany, ale zrobiony nie ze zwykłego potażu, chociażby najmocniejszego, jakiego mydlarze używają, lecz z potażu czystego, stopionego, kamieniem gryzącym (lapis causticus) zwanego, jaki w aptekach lub u materialistów, pod tem nazwiskiem sprzedają. Potaż ten, tylko w równej ilości, co do wagi, wody miękkiej, i to na łyżce srebrnej, lub w kubku porcelanowym rozpuszczony, i rozgrzany, len dosyć mocno żółci, bawełnę zaś nie; albo też tylko tak słabo, że i gołym okiem rozróżnić ją można w każdej nawet nitce.

Do tego używa się próbki podejrzanego płótna, przynajmniej jeden cal kwadratowy mający. Wkłada się ją w mocno wrzący ług wspomniany, i po dwóch minutach wrzenia, pręcikiem szklannym, lub trzonkiem łyżeczki srebrnej, z niego wyjmuje; bez płukania w bibule białej osusza, i z niej 6 do 10 nitek, tak wątku jak osnowy, wyskubuje.

Każda nitka czysto-lniana, po mocnym żółczeniu odróżnić się tym sposobem daje od bawełnianej, która, albo zupełnie białą, albo też słabo bardzo żółconą zostanie.

Zaledwie nadmienić tu wypada, że próba taka, lubo pewna, tylko do tkanek białych, a niefarbowanych, użytą być może. *

4. Czyszczenie żółconej bielizny.

Już kilka razy była mowa, w piśmie niniejszem, o najlepszych sposobach prania bielizny; gdyż przedmiot ten, za zbyt ważny, dla każdego miłośnika pięknej bielizny uważamy: i dlatego, i na przyszłość, żadnej nie zaniedbamy sposobności, donosić o jakichkolwiek bądź w tym przedmiocie ulepszeniach.

o Nie opisywaliśmy dotąd modnego i zachwalonego sposobu prania bielizny w zimnej wodzie, lubo to w ostatnim czasie, ile się zdaje, zwolenniczki u nas znalazło, nie uznając go pod żadnym względem za korzystny: z uwagi, że woda zimna, ani mydła dokładnie rozpuścić nie może, ani też w czasie prania, jak woda ciepła, pęcznić czyli roztwarzać włókna, z którego brud wydobyć jest zamiarem. Potrzebuje więc ten sposób zawsze więcej mydła, a co większa mooniejszego tarcia bielizny; a zatem oszczędniem być nie może.

Co się tyczy czyszczenia czyli raczej wybielenia, z jakichkolwiek przyczyn, żółconej bielizny, dotąd używano tylko bielenia jej na słońcu; jeżeli żółtaść nie od rdzy, lub jakiego trwałego zafarbowania pochodziła: albo też, w razie przeciwnym, roztworu chlorku samego wapna lub potażu, których niedość umięjetna i nieostrożne użycie szkodliwie na trwałość bielizny wpływać mogło.

Z tej przyczyny, i słusznie, przekładano zawsze bielenie jej, po każdym prawie praniu, przez rozwieszanie mokrej bielizny, w porze letniej, na kilka godzin na słońcu.

Sposób ten jakkolwiek dobry, wtenczas, kiedy potemu pora, i kiedy bielizna przez zaniedbane pranie, a raczej szybkie suszenie jej w zamkniętym powietrzu, zwłaszcza w porze zimowej, albo też przez zleżenie żółconą została.

Lecz skoro żółcenie jej pochodzi od rdzy lub plam kolorowych, blichowanie na słońcu nie pomoże. Wtenczas najlepiej jest użyć chlorku sody, nieróżniącego się wprawdzie od chlorku potażu, i tylko rozpuszczalniejszego niż chlorek wapna; ale takiego jeszcze, w którym soda (węglan sody), jest w nadmiarze: a która, nie tylko że zohojetnia szkodliwy wpływ samego chlorku sody, a zatem chroni bieliznę od zepsucia; ale nadto do wyczyszczenia jej przyczynia się.

W ogólności zaś w tym celu strzedz się należy i zawsze wszelkich rozcieków, które mocny zapach chlorku posiadają.

Taką ciecz blicharską najlepiej i najoszczędniej przysposobić można jak następuje. Jeden funt dobrego chlorku wapna, rozetrzeć na polewanej misce łyżką drewnianą, z małą ilością wody; później, w czasie mieszania, rozrzedzić to, używszy 10 razy tyle wody, to jest 1 garncem. Po dokładnym wymieszananiu, dodać 20 funtów sody krystalizowanej (węglanu sody) w proszku; i aż do rozpuszczenia się tejże, z mieszaniem nie ustawać.

o Po sklarowaniu się tej cieczy, zlać ją ostrożnie, z nad osadu białego, do naczynia poléwanego, a lepiej jeszcze szklanego: i dopiero klarownego, tak utworzonego roztworu chlorku sody z nadmiarem sody, część jedną, co do miary, dolać do 100 części wody miękkiej i letniej, a niegorącej; wymieszać dobrze; i zamoczyć w niej na noc, wypraną już i dobrze wypłukaną bieliznę, z jakichkolwiek przyczyn żółconą. Przez takie namoczenie, otrzyma się białość, jakiej blich naturalny (na słońcu) udzielić nie może; i to bez najmniejszej obawy uszkodzenia bielizny.

Tę samą ciecz blicharską, można jeszcze i innym sposobem otrzymać, to jest: 20 części, co do do wagi, chlorku wapna, rozrobić, jak było wyżej, małą ilością wody; później dodać trzy części suchej soli glauberskiej, którą najlepiej osobno w małej ilości wody rozpuścić można.

Wymieszawszy to wszystko razem dokładnie, czekać sklarowania się cieczy; zlać ją czystą, z nad osadu; i rozpuścić w niej jedną część (zawsze co do wagi) sody krystalizowanej. Jeżeli, po dodaniu tejże, ciecz się jeszcze zmaci, czekać ustania się jej; i dopiero wtenczas klarowną zlawszy, dodać, w takiej samej proporcji, jak było wyżej, to jest do 100 objętości wody miękkiej i letniej; i użyć do blichu.

Zbytek dodany sody krystalizowanej, nie nie szkodzi; i, jak już mówiono, chroni jeszcze bieliznę od zepsucia: to jest, od zbyt mocnego działania chlorku.

*

5. Sposób robienia wysmienitego pekeflejszu.

Do stu funtów mięsa, bierze się soli warzonki trzy kwarty i jedną kwaterkę, liści bobkowych ćwierć funta, jałowcu trochę więcej niż kwaterkę, saletry ćwierć funta i poł, czosnku ząbków sześć. Jałowiec i salętra tłuką się miało w moździerzu, czosnek sieka się jak najdrobniej; i miesza się to wszystko z solą. Nacięra się tą mieszaniną każdy kawałek mięsa, i układa się w naczynie; przesypując tą samą mieszaniną. Z. F.

6. Babka pomarańczowa.

Do jednej pomarańczy bierze się kubek cukru i dwanaście jaj. Gotuje się pomarańcza cała z cienką skórką w wodzie, dopóki nie będzie zupełnie miękka; poczem wyjmuje się; skórka się sieka drobniutko; a środek, wyrzuciwszy pestki, wierci się w donicy, dodawszy cukru. To wymieszawszy należycie, wbijają się

żółtka; i znowu się wierce przez godzinę blisko, od czego głównie zależy udanie się. Kiedy już ta masa tak jest gęsta jak śmietana, wlewa się piana z pozostałych dwunastu jaj; a gdy sztuka mięsa już jest na stole, wtenczas wstawia się do pieca. Z. F.

7. Ciastka Helgolandzkie.

1.

Dziesięć białek ubitych jak najtężej na pianę, zmieszać z funtem bardzo miałko utłuczonego cukru.

Potem łyżką srebrną układać tę masę w podłużnych kupkach na papierze, posypać drobno usiekanymi słodkimi migdałami, i w wolny piec na kwadrans postawić.

2.

Do trzy ćwierci funta mąki wbija się 18 żółtek, dodaje się 6 łutów cukru, 6 łutów masła, kieliszek araku i skórki cytrynowej. Wymieszawszy to należycie, robią się obwarzanki, smarują się żółtkiem, posypują cukrem, i na blasze w piec wsadzają. K. M.

MIŁOŚĆ I ROZSĄDEK.

(POWIEŚĆ Z FRANCUZKIEGO.)

— Takie więc twoje postanowienie, żenisz się Margrabio?

— Tak, kochany Alfredzie, żenię się z kobietą zachwycającą.

— Która niema i szeląga.

— To prawda: ale ponieważ ja bogaty, a Pani Germain piękna; przeto jest równość.

— Margrabia, odrzekł Alfred, Margrabia de Brumois ma więc pojąć za żonę wdowę po kramarzu z ulicy Sgo Honorego?!

— Nie przeczę; ale jeszcze raz powtarzam: ona jest tak ładna, ma tak piękne oczy, uśmiech czarujący, włosy przesliczne blond, kibić kształtną, że...

— Wszystko to być może, Margrabio; ale gdybyś chciał, znalazłbyś dwadzieścia podobnie zachwycających kobiet, jak ta twoja kramarka, któreby nie wymagały jednak po tobie takiej ofiary. Prawda, że nasi przodkowie, natchnieni cnotą patryarchalną, wchodzili w związki nierówne; ale też panienka, idąca za męża, spłacała ich długi, włości z zastawów wykupywała— ty zaś tego nie potrzebujesz: jesteś bogatym, przystojnym; i masz tysiące sposobów zakończenia intrygi z wdówką, bez pomocy księdza.

— Po tém, coś powiedział, widzę że nie znasz Pani Germain, odrzekł zakochany Margrabia; jestto jedna z tych kobiet, na które dość rzucić okiem, by na zawsze utracić nadzieję odniesienia tryumfu nad niemi. Oto, wyobraź sobie niewinność w całym jej blasku.

— Niewinność wdówki?! odparł Alfred.

— Właśnie, że ją znamionuje wrodzona skromność, i godność nakazująca uszanowanie; a do tego, ułożenie niewymuszone, humor jednostajnie wesoły, i wyniosłość duszy.

— Bardzo cię żałuję, mój przyjacielu! — Będziesz rok, a może dwa lata szczęśliwy; ale dwa lata, to nie całe życie. Po dwóch latach ty, jeszcze młody, wyrzucić sobie będziesz związek tak nierówny i już goryczą zatruty: bo odkryjesz, że twoja żona niema tych samych co i ty skłonności; że, od dzieciństwa z innego zapatrując się stanowiska, nie będzie pojmować ciebie. Oboje, nawykli do odmiennych zwyczajów, zdań w czuciu i sądzeniu o rzeczach, nie będziecie nigdy kosztowali słodkich zgody owoców.

— To tylko, odrzekł Margrabia, słowo w słowo powtórzyłeś codzienne zdanie Pani Germain: ja to najwięcej martwi, że jestem wysokiego urodzenia i bogaty; jakże ona żałuje, że nie jestem kramarzem! — A ja tak ją kocham, że są chwile, w których bierze mię chętna założyć skład szlafmyc, pończoch i innych wyrobów bawełnianych przy ulicy Sgo Honorego, na wzór nieboszczyka Pana Germain.

— To przynajmniej ta kobieta ma rozsądek, którym się ty w tym razie poszczycić nie możesz. Usłuchaj mię: weź pocztę i udaj się w podróż do Włoch, lub do Niemiec; a lepiej wyjdiesz, niż na tém ożenieniu się.

— Już i tego sposobu próbowałem, rzekł Margrabia; ale mi się nie udał: bo ledwie do piérwszej stacyi

pocztowej dojechał, kazałem zawrócić i przyjechałem napowrót do Paryża.

— Uznajesz więc słuszność mych uwag?

— Bynajmniej. — Ja tylko byłem, a raczej udawałem, że jestem posłuszny rozkazom okrutnej Pani Germain, która utrzymuje, że im więcej ją kocham, tém moja namiętność, gwałtowniejszą się stając, powiększyć może za kilka lat ogrom nieszczęść nam grożących. Wzbrania się ona pojąć za męża Margrabiego, mieć pałac, pojazdy; powiada, że nie dowierza miłości, która mię zniewala do połączenia się z mieszczańką bez majątku: jak gdyby miłość zważała na różnicę stanu, i nie znała poświęceń.

— Jednak pomimo tych wahań, podobno pójdzie za ciebie, — rzekł Alfred.

— Bo mię kocha, choć jestem na nieszczęście bogatym i Margrabią... Ty się śmiejesz Alfredzie... to są jój własne słowa: i oto jedyny przedmiot naszych sprzeczek.

— Margrabio! — rzekł Alfred, — jeżeli Pani Germain otwarcie z tobą mówi; i jeżeli to wszystko, coś mi powiedział, nie jest intrygą z jój strony, zmierzającą do podbudzenia twój miłości: to muszę przyznać, że jest zacną kobiętą, i że bądź co bądź wpadłeś w dobre ręce.

Na tém rozłączyli się — a Margrabia de Brunois poszedł do swego mieszkania. Wynurzenie się jego Alfredowi de Narval, przyjacielowi swemu, było zupełnie szczerę. Młoda i piękna wdowa długo opierała się miłości; a jako rozsądna kobieta, wyrachowała naprzód następstwa namiętności, której gwałtowność zastraszała ją. Mało jest kobiąt, któreby nie pragnęły być hogatemi, a do tego Margrabinami: jednakże są i takie; a w ich liczbie, była Pani Germain.

Pełna zdrowego rozumu, przyzwyczajona do skromnego życia; a może doświadczeniem nauczona w pożyciu z mężem (którego zgon długo oplakiwała), w miernym stanie zakreślać szczęścia granice: uważała nowy związek, związek, któryby inne kobiety szczęśliwój ich gwiazdzie przypisywały, za nierozważny.

Z swojej strony, Margrabia, szalenie rozkochany, wszystkie te skrupuły i obawy usunawszy i zniszczywszy, postanowił małżeństwo to przywieść do skutku; jakoż, za kilka dni, obrzęd ślubny miał się odbyć.

Pan de Brunois, sam w swoim mieszkaniu znajdując się, puścił wodze myślom; pieścił w wyobraźni błogie chwile przyszłości; i układał w głowie, jakie klejnoty, jakie dary przedślubne, złożyć ma u stóp swój bogini: gdy w tém wszedł służący oznajmując, że jakiś

człowiek, nędznie ubrany, żąda koniecznie z nimi mówić.

— Niech wejdzie, — odrzekł.

Nieznamy wszedł. A Margrabia, bardzo przystępny dla wszystkich, pojął wahanie się służącego w puszczeniu tój osoby przed jego oblicze.

Byłto człowiek ubrany jak można najbrudniej: kapelus miał wytarty, ubiór czarny zaplamiony, bieliznę niezastługującą na to nazwanie. Zdawał się być pomięszanym obecnością Margrabiego; z miną pokorną, oczami spuszczone, w postawie pochylonej zbliżył się do niego.

— Wszak z Panem Margrabią de Brunois, — rzekł z wahaniami, — mam zaszczyt mówić?

— Z nim samym, — odpowiedział Margrabia.

— Z tym, który ma się żenić z Panią Germain?

— Tak, to ja jestem.

— A więc, Panie... ja jestem Antoni Lelong.

— Antoni Lelong... i cóż dalej?

— Ojciec mojej...

— Czyj ojciec?

— Ojciec mojej córki... Pani Germain.

— Co! Pani Germain jest córką Wacpana?

— Tak jest — niestety! — biada! nie mnie, ale jój.

— Co to wszystko ma znaczyć! — zawołał Margrabia. — Pan masz być ojcem Pani Germain! Mślałem, że Pani Germain niema już Ojca.

— Oddawna w mojej rodzinie nie wspominają o mnie.

— Pani Germain ma więc ojca, o którym nigdy nie wspomina!?

— Ja nie mieszkam w Paryżu, lecz w Etampes i niemam za złe tego memu dziecku, że o mnie zapomina; bo wiem, że są rzeczy, które wyrugować z pamięci trzeba. Jednakże, jeżeli przyszedłem tu do Pana; to jedynie z rozkazu... na prośby mojej córki.

— Jakąż zastaną tajemniczą pokryte być mogą odwiedziny Pana, tak niespodziane, i o tój porze?

— Nie moja w tём wina, — odrzekł Antoni Lelong, — nie zawsze się jest wolnym... zresztą, trzeba mieć pozwolenie z Paryża.

— Panie Lelong! — rzekł zniecierpliwiony Margrabia, przysuwając mu krzesło, — siadaj i mów jasnie.

Lelong, odsunawszy krzesło, z oczami spuszczone, w postawie coraz pokorniejszej, temi odezwał się słowy: — Kiedy brzemię nieszczęścia dojdzie do ostatniego kresu, wówczas wskazują nam pewne miejsce

pobytu, z którego wyjść niewolno; a t \acute{e} m miejscem, rzadko bywa Paryż.

— Co chcesz przez to powiedzieć! — zawołał Margrabia cały drżący. — Przebóg! c \acute{o} żes przewinił?.. Kt \acute{o} ż jesteś?

— Jam tylko jedyny błąd popełnił, za który mnie srogo ukarano; bo zostałem wskazany na...

— Dokończ! — zawołał Margrabia, — wyrzeknij ten okropny wyraz... na galery — wszak prawda! na galery. Boże! — ojciec t \acute{e} j, którą tak kocham, którą ubóstwiam, zniesławiony, nacechowany pi \acute{e} tmem hańby!

Nieszczęśliwy Margrabia padł na krzesło i zakrył twarz rękami. Przeszedłszy do siebie, podniósł wzrok na tego człowieka, chcąc napotkać, w rysach ohydnych, jeden z tych, które go oczarowały; a Antoni Lelong tak dalej mówił:

Jest temu lat dwadzieścia. Wtedy córka moja zaledwie trzy lat liczyła. Nie byłem wówczas bogatym, bo nigdy nim nie byłem; a jeżelim stał się winowajcą, to tylko przez uczucie honoru.

— Przez uczucie honoru?! — zawołał Margrabia.

— Tak, przez uczucie źle zrozumianego honoru.

— Mów, mów, — rzekł Margrabia, upadający pod ciosem boleści, — słucham cię.

— Byłem negocyantem, moje interesa kwitnęły, tak że przewidywałem przyszłość uśmiechającą się; gdy jednej nocy złodzieje... drzę jeszcze, wymawiając ten wyraz, ja, który nielepszy od nich byłem. Jednej więc nocy, złodzieje dostali się do mego kantoru, odbili kasę, i ogolocili mię ze szczętem. Udałem się na drogę sprawiedliwości; zeznałem, jaka summa w gotowiznie i jaka wartość w papierach skradzioną mi została: a natychmiast wszelkie poszukiwania rozporządzono, i na wszystkie strony rozesłano agentów. Lecz napróżno. Kradzież ta, jak wiele innych, odkrytą nie została. — Tymczasem zbliżał się koniec miesiąca, a t \acute{e} msam \acute{e} m dla mnie termin płaćenia. Gdybym był nie rozgłaszał, że omokradziony, byłbym się jeszcze utrzymał przy kredycie: ale ponieważ widziano z mego zeznania, że summa zrabowana stanowiła całe moje mienie; uważano mię za zniszczonego, i nikt nie chciał mi pomóc. — Naprzeciwno donu mego, mieszkał bankier, który aż dotąd zawsze moje wexle akceptował; teraz z oburzeniem odmówił on akceptacji. Wtedyto, siedząc sam w opustoszałym kantorze, z sercem przepelnion \acute{e} m goryczą, zacząłem rozmyślać i rozpaczać nad m \acute{e} m okropn \acute{e} m położeńiem; a w t \acute{e} j chwili, rzuciwszy okiem przez okno na kantor bankiera, du-

sza moja zapłonęła ogniem nienawiści i zazdrości. Ten człowiek mógłby mię z łatwością ocalić, bez narażenia siebie; ale niechciał. A ja nieszczęsny, ujrzałem bezdenną przepaść podemną: mój kredyt kupiecki upadł, handel zniszczony, meble sprzedane, żonę i córkę bez przytułku. A gdy te obrazy okropnej przyszłości tworzył; wszystkie prawie interesa handlowe w Paryżu, nurtem potoku zdawały się spływać do bankiera sąsiada mego. Agenci zmiany, faktorowie, komissanci i pomocnicy kassowi, to wchodzili, to wychodzili; jedni przynosząc, drudzy wynosząc pi \acute{e} niądze. Ja, który zawsze byłem uczciwy; teraz, nie z m \acute{e} j winy, przez niespodziany wypadek zniszczony. Mój sąsiad bankier był oszustem — wmięszany w kilkanaście brudnych interesów, stał się bogatym; a choć z najgorszą reputacją, on był wszędzie mile przyjmowany, do niego się uśmiechano, on miał kredyt niezachwiany. C \acute{o} ż mnie za kilka dni czekać miało? Oto utrata dobrej sławy i mego bytu. Wtenczasto myśl zbrodnicza zrodziła się w m \acute{e} m sercu: nędza, nienawiść, podały mi zamysł wydarcia temu człowiekowi pi \acute{e} niędzy, tak mi potrzebnych; a kt \acute{o} rych on mi odmówił. Miałem się lękać kary, mając świeże dowody, jak często j \acute{e} y się unika? Byłem mocny, zręczny, odważny; i znałem dobrze rozkład mieszkania, do kt \acute{o} rego postanowiłem wejść nocną porą. Ponieważ mię ogoloco z \acute{e} wszystkiego; widząc, że nikt mi nie mógł ani zabezpieczyć majątku, ani mi go zwrócić: nie miałem prawa, gwałtem sumę wyrównywającą utracon \acute{e} j odebrać sobie?... Nie, Panie Margrabio, nie miałem do tego prawa; przyznaję. Ale potrzeba, nienawiść, rozpacz; z resztą, jakim już powiedział, fałszywe uczucie honoru, odurzyły mnie: nadzieja zadośćuczynienia podpisem moim obowiązującym, nasunęła mi myśl popełnienia zbrodni. — Zmyśliłem podr \acute{o} ż, mówiąc żonie, że jadę do Rouen dla wyszukania pi \acute{e} niędzy, których mi odmówiono w Paryżu; i opuściłem dom mój. Reszty domyślasz się zapewne, Panie Margrabio. Następując \acute{e} j nocy, zamiast udania się do Rouen, przebrany, czatowałem na t \acute{e} j ulicy, gdzie mieszkał, gotowy na wszystko. — Wszedłem nareszcie do sąsiada, kt $\acute{o$ rego okraść postanowiłem; dostałem się do kassy... niestety! była lepiej strzeżoną, niź moja: w chwili, kiedy ją miał odbić, schwytano mię; a ta nieszczęsna pokusa ukaraną została z całą surowością, niezaprzecznie zasłużoną. Ten jednakże wymiar sprawiedliwości zniesławił żonę i córkę moją. Niema potrzeby mówić o wyrzutach sumienia i o upadku mojej rodziny. Żona, zmieniwszy nazwisko i

mieszkanie, starała się wygładzić mię z pamięci córki; co nie było tak trudnem. Czas upływał, moja córka doszła do lat siedemnastu. Pan Germain zaczął starać się o jej rękę; postanowiliśmy go oniczyć nie uwiadomić, jakoż w krótkce pojął ją za żonę. Umarł, nie wiedząc o moim występku, ani o rodzaju kary. Sama Pani Germain nie była wówczas przypuszczoną do tajemnicy; i dopiero jest temu rok, jak, w ostatniej chorobie swjej matki, dowiedziała się o wszystkim: dlatego teraz nie mogła na sobie przenieść, by Pana o tēm przezemnie nie uwiadomić. Chciałem ją odwrócić od tego postanowienia, ale była w niēm niezachwiana. Jam już umarły dla świata (pisałem do nię), chcesz mnie wskrzesić, dla obalenia twojego szczęścia, twojego mienia? Któż pojmie za żonę córkę shańbionego człowieka? — Ona o niczēm słyszeć nie chciała, utrzymując, że taić hańbę, którą zbrodnia okryła naszą rodzinę; byłoby to niegodziwem oszustwem, zasługującym na nieustanne wyrzuty sumienia: kazała mi więc przyjechać tu z Etampes; a nie mając dosyć odwagi do opowiedzenia tego wszystkiego Panu, włożyła na mnie ten smutny obowiązek.

Teraz, natychmiast opuszczam Paryż; nim to jednak nastąpi, muszę wynurzyć prośbę, jaką mam do Pana Margrabiego.

— Jakąż? — rzekł Margrabia.

— Racz sobie Pan przypomnieć, jak długo córka moja opierała się naleganiom w oddaniu Jemu swjej ręki; w ostatniej tylko potrzebie wyznawszy wszystko, do czego (jak powiada moja córka) jedynie delikatność nas zmusiła, wymagamy od Pana jednej rzeczy.

— Jakićj, jakićj? — rzekł Margrabia pomieszany.

— Tajemnicy, Panie Margrabio!

— Tajemnicy?! — zawołał Margrabia, — ma się rozumieć, że nie będę rozgłaszać tego, co bym chciał ukryć przed całym światem. Lecz pocóż mi było ją powierzać? Któż Waepana o to prosił?

Antoni Lelong, widząc wzrastający stopniowo gniew Pana de Brunois; a obawiając się jego wybuchu, tēm silniejszego, że to złe było bez lekarstwa, nieznacznie za drzwi się wysunął, i zniknął.

Margrabia, po chwili, przyszedł do siebie. — Ten człowiek, niedawno jeszcze tak szczęśliwy, teraz, znękan i ponury, rozmyślał nad igraszką niestałego szczęścia.

Jeżeli ona mię szczerze kocha, — mówił do siebie, — to bez namysłu zgodzi się do opuszczenia ze mną Francji. Ukryjemy miłość naszą, jak można najdalej. Zresztą

musi i ona mieć ten sam zamysł; inaczej, pocóżby wysyłała do mnie tego występnego starca? poco mi było robić wynurzenia, o których słyszeć nie potrzebowałem? — Lepiej trzeba było jej nic nie przyrzekać, i zabronić mi wstępu do swego domu.

W tych myślach zatopiony, biegnie do młodej wdowy, którą zastaje samą, nieco pomieszana.

— Zapewne niespodziewanym jestem gościem?

— Przeciwnie, Panie Margrabio. Jednakże sądziłam, że dopiero jutro przyjdiesz. To, com Panu kazała powiedzieć, jest rzeczą tak wielkiej wagi, że noc cała nie byłaby za długą do rozmyślenia.

— Owszem, mnie się zdaje, że teraz niemamy się co namyslać.

— Tego zdania i ja jestem, — odrzekła Pani Germain.

— Pojąłem więc twoje zamysły, Pani! i dlatego przyszedłem po Jej rozkazy.

— Ja nięmam nic do rozkazania.

— Jakto nic? — Pani masz oznaczyć dzień; — rzekł Margrabia tonem nalegającym.

— Dzień, czego?

— Naszego wyjazdu.

— Panie Margrabio! nie wiem, co chcesz przeto rozumieć?

— Ależ Pani, po wyznaniu Jej ojca, czyż możemy żyć we Francji?

— Posłuchaj mię, Panie Margrabio! — rzekła uroczyście Pani Germain. — Pochodzę z nizkiego rodu, którym tyle się szczycę, ile Pan swoim. Przypuszczam, że to jest naturalną rzeczą, że szlachcic szczyci się swą genealogią; lecz trzeba żeby wiedział, jak my tēż o sobie trzymamy. Pochodzę z klasy miejskiej: oto nasz zaszczyt, z którego się chelpimy. Jeżeli przeto, który z was pojmując za żonę jedną z mieszczanek, sądzi się przez to poniżonym; niech wie, że nadeszła nakoniec chwila, w której upadło to mniemanie ludzkość krzywdzące: a tak idąc za was, nie widzimy w tēm naszego wywyższenia; a tēm samém i waszego poniżenia.

— Tego zupełnie jestem zdania; a zabiegi moje o rękę Pani, powinny były służyć Jej za dowód.

— Bardzo dobrze, — mówiła dalej Pani Germain, — chciēj mnie Pan jeszcze posłuchać: Pan masz znaczny majątek — jest to wielka korzyść dla szlachcica, któremu urodzenie zabrania trudnić się handlem i wszelkim przemysłem. Nam mieszczanom przemysł otwiera wszystkie warsztaty; my nie wstydzimy się żadnej pracy, choćby nawet najprzykrejszej; a jeżeli żyjemy umiarkowanie i jesteśmy pracowici, wtedy nie potrzebujemy

starać się o bogactwa: praca sama nas do nich prowadzi.

— Na Boga! czyliż ja żądam rachunku z majątku Pani? Nie składałem mego u nóg Jój, bez żadnych tajemnych widoków?

— A teraz, — rzekła jeszcze Pani Germain, — co do familii. Ważnym jest warunkiem w każdej rodzinie, czyto ona wysokiego, czy niskiego stanu, żeby była uczciwą: kobieta cnotliwa nie połączy się z podłym Margrabią; jak równie szlachcic uczciwy nie pojmie za żonę kobiety, której familia zniesławiona. Wiem dobrze, że błędy są przywiązane do osoby; lecz któż zapobieży, żeby zbrodnie ojca nie spływały na córkę i na zięcia jego. Co do mnie, postanowiłam nie zapiierać się mego ojca, dzielić z nim jego niesławę; będę rumienić się i spuszczać oczy, ile razy go o zbrodnią oskarżać będą. Przewiduję, co mi Pan chcesz przedstawić. Nie mogąc przelamać trudności, usiłujesz jój inny obrót nadać. Wstydzisz się pojąć za żonę, córkę człowieka nacechowanego ręką sprawiedliwości piętnem niesławy; chcesz ją wprowadzić w odległe strony, gdzieby jój opinia osiągnąć nie mogła. — Nie, Panie! — nie — Pani Germain nie opuści Francji; nie opuści nawet Paryża; trzeba się ożenić z taką, jaką jest; albo ją porzucić. — Znasz mię dobrze, Panie Margrabio; wiesz, że co raz wyrzeknę, od tego nie odstępuję nigdy.

— Czyto jest ostateczne postanowienie Pani? — rzekł Margrabia podnosząc się.

— Ostateczne, Panie!

— Żegnam Panią!

Margrabia skłonił się i zmierzał ku drzwiom.

Margrabio! Margrabio! — zawołała Pani Germain, — wróć się. Czy na prawdę chcesz mnie porzucić? Czy istotnie chcesz się wyrzec mojej ręki, poświęcając miłość uczciwości i cnoty? Wróć się — uściskaj mię, Margrabio! jam twoją do śmierci. Oto masz, czytaj akt zejścia Alexandra Durand, ojca mego, zmarłego lat temu dzieścię; opłakanego przez swą rodzinę, serdecznie żalowanego od współobywateli. Niema żadnego Antoniego Lelong osiągniętego ręką sprawiedliwości. Ten, który się nim mienił, jestto mój zacny stryj Durand, poczciwy kapitalista z przedmieścia Marais. Jam go to wyuczyla tój roli, którą zapewne źle odegrał. Iluz próśb musiałam użyć, nim go nakłoniłam do odegrania tój komedyi; ale ponieważ od niej całe me szczęście zależało, dał się ubłagać. Tak, Margrabio! składając mi w ofierze twoje imię i majątek, czyniłeś rzecz bardzo pospolitą, codzien się niemal powtarzającą: porzucając mnie w chwili, gdyś sądził, że moja familia szanbiona, dowiodłeś, że podbiła serce prawdziwie uczciwego i zanego człowieka. Jeszcze więc raz powtarzam: ręka moja do ciebie należy. Wybacz mi tę próbę, na jaką cię wystawiłam; ale my mieszczanie bardzo na to baczymy, żeby małżeństwo było dobrane.

Zacny Margrabia de Bruois, za nadto był rozkochany i uradowany pochwałą jego szlachetnych uczuć, które mu przyznawano; by nie przebaczył próby, z której wyszedł zwycięzko. Niezadługo ożenił się z kramarką; a sam Alfred de Narval, przyjaciel jego, przyznał, że nie mógł być lepszego uczynić wyboru. T.

OBRZĘDY I UROCZYSTOŚCI ZNAKOMITSZE LUDU NASZEGO.

Jakie uroczystości zachowuje Lud nasz dotąd, wszystkie są zabytkami dawnych wieków, wieków przedchrześcijańskich; i są wypływem z charakteru narodu rolniczego.

Miały one więcej powagi na sobie, bo nie były skalané gorzałczaném opilstwem. Nieznano tój trucizny: piwo bowiem i miód zastępowały jój miejsce; a trzeźwość wywoływała rzeźwą, miłą, i szlachetną wesołość. Wiele już z uroczystości zniknęło bez śladu, wielu słaby cień został; mało takich, któreby pomimo tylu

wieków, przetrwały w zupełności dotąd. Miała w nich udział i szlachta nasza, gdy więcej zbliżoną była do ludu. Ten blizki, a konieczny stosunek dowodzi nam wiersz Jana Kochanowskiego, którego dosyć powtarzać nie można.

Pijże włódarzu! — Panie! jużem podpit sobie. —

Pij ty przecie! — Dziękuję jako panu, tobie.

Mało już nie mam za swe; a człowiek się boi.

By słówkiem nie wyleciał, co więc chmiel rad broi. —

— Pij ty włódarzu, i mów coć się będzie zdało,

Prosto, jako za naszych ojców więc bywało! —

To okazuje, jak blizkie było pobratymstwo między panem a poczciwym kmiotkiem: a ślad tego, dochował lud nasz zacny, który, prawie ze wszystkimi uroczystościami swojemi, dzieli się na poły ze dworem: jakby przypominając stary związek rolnika z dziedziem.

Przejdziem porządkiem najznakomitsze uroczystości wiejskie.

I.

Nowy Rok — Kołęda.

Przed zaczęciem Nowego Roku, już na Boże Narodzenie, zaczyna się ruch wesoly po wsiach. Ustaje wszelka praca, rodziny kmiotków oddychają swobodniej, dzieląc dni świąt radosnych pomiędzy nabożeństwo i ochotę. Najważniejszym obrzędem w te czasy, jest obchodzenie domów i dworu, po kołędzie: kiedy organista wyśpiewuje pieśń o narodzeniu Chrystusa, w sieni dworu pańskiego; śpiewanki sielskie brzmią inne po całej wiosce. Odwieczny był zwyczaj, obchodzenia domostw najprzód z *Turem*: rzeźwy parobczak, odziany wołową skórą lub niedźwiedzią, a w niedostatku tej i kozuchem; przyprawiwszy sobie brodę długą, oczy świejące, rogi, i ozór długi czerwony, naśladować usiłował w skokach, straszego zwierza, a zwyczajnego, jeszcze w XVI wieku, mieszkańca ogromnych puszczy mazowieckich. ⁽¹⁾ W innych stronach obnoszą żywe wilczęta młode, lub ze skórą wilka obiegają chaty wiejskie. ⁽²⁾ I w każdej otrzymują datek, który służy do wyprawienia wesolej a wspólnej biesiady.

Uroczystość Kołędy zaczyna się po zachodzie słońca w wigilią Bożego Narodzenia: pierwsza gwiazdka na niebie, zwiastuje czas wieczery. W izbie kąty zdobią snopy zboża, stół zaścietają sianem; ojciec rodziny dzieli się opłatkiem, życząc każdemu *dosiego* roku. Bydłu, które stanowi najglówniejszy majątek kmiotka, dają po trosze z potraw świątecznych; i zamykają je troskliwie przed napaścią czarownic. Mnóstwo lud nasz ma pieśni przywiązanych do uroczystości kołęd, w których nie rzadko znaleźć zwroty prawdziwie poetyczne:

⁽¹⁾ Zład przystowie u ludu: *chodzie z turonkiem* albo *skakać tura*.

⁽²⁾ I ten zwyczaj w przysłowiach zachowany: *biegać jak z wilczą skórą po kołędzie*; albo, *włoczy się jak z wilczętami po kołędzie*.

Od czasu Bożego Narodzenia, całe zapusty, czyli mięsopest poświęcony jest ochoczłej wesoleści; bo po nich nastaje post przedwielkanocny, w którym najzawołani pijacy, okazują osobliwą trzeźwość i wstrzeźmliwość.

II.

Wielkanoc.

Z uroczystością tą, która z takim zachodem, pracą, i nakładem, obchodzoną jest na całej naszej ziemi, gdzie starodawna gościnność, ta najszlachetniejsza cecha naszego narodu, w całym jaśnieje blasku, wiąże się wyobrażenie i nadzieja bliżkiej wiosny. Co kronikarz Bielski podawał, że, w te prawie czasy, niby na pamiątkę burzenia balwanów pogańskich, lud nasz wynosił przystrojonego ze słomy balwana, a śpiewając odwieczną pieśń:

„Śmierć się wije po płotu

Szukający kłopotu:“

Topił go w stawie, rzęce, lub jeziorze: to nie było czem innym, jak zwyczajem topienia śmierci, dla zstłonięcia się od moru, który zwykle rozszerzał się morderczo z przybyciem wiosny. Rzadko już gdzie szczątki tego zwyczaju zostały: w jego miejsce istnieje inny, to jest powitania wiosny. W całym Mazowszu, w Krakowskim, w Sandomierskim, i w Galicyi, w części dawnego Krakowskiego, grono dziewcząt wiejskich, z których jedna niesie duży pęk różnych ziół zielonych i gałązek drzew rozkwitnionych, albo gałęz choiny, a wszystko przystrojone w wianki, blaszki i wstążki, co się nazywa *gaiik*, obchodzi domostwa wiejskie i dwory, przyspiewując piękne *gaikowe* piosenki; w których, oprócz życzeń szczęścia i zdrowia, zapowiadają bujny urodzaj i plon dobry rolnikowi. Od każdego gospodarza otrzymują podarek, który służy do wspólnej ochoczłej biesiady.

Drugi obrzęd, przywiązany do tej uroczystości nazywa się *Kogutek*. Młode parobczaki, ustrojonego z piór kapłonich kogutka toczą na kółkach do każdej chaty; i śpiewają pieśń, w której początek lubo chrześcijański, w dalszym ciągu duchem swoim jest dawną pogańską śpiewką. Znajdudem w niej bowiem, że w dniu tym otworzyło się niebo: wszystkie dusze rade były, tylko jedna zasmucona, co się na ojca i matkę zamierzyla. Tu znachodzim myśl „że gorsze zamierzenie, a niżeli uderzenie“; któremu odpowiada przysłowie z XV wieku:

„Rana się zgoi, złe słowo nie;“

W którym spoczywa wyobrażenie stare, o zniewadze słowami, iniane za gorsze od zadanój rany.

Wiadomo, z rękopismu Królodworskiego, że wojownicy, wprzód nim uderzyli na siebie, znieważają się słowy, dla wzbudzenia w sobie zajadłości.

Gaik i Kogutek sąto obrzędy poświęcone powitaniu wiosny, która tyle błogich rokuje rolnikowi nadziei.

III. Sobótka.

W wigilią Ś. Jana, wielka i głośna była uroczystość palenia ogniów sobótkowych na Rusi, zwanych Kupało. Dziś jeszcze w wielu miejscach zachowana. Jan Kochanowski uwiecznił jój pamięć, korzystając z pieśni ludu.

Obecnie dziewczęta wiejskie, po zachodzie słońca, przy rozstajnych drogach, krzyż, czyli jak zowią, *figurę*, przystrajają w rozmaite zioła i kwiaty; a przy zmroku rozpalają ogień ze słomy, gałęzi, i chrustu. Kiedy stós buchnie silnym płomieniem, przeskakują młode parobczaki i dziewczęta przez ogień, klaszcząc radośnie w ręce. Nie wszędzie już brzmiały te odwieczne pieśni, uroczystości przedchrześcijańskie. Kiedy przygasa stós, tykami rozrzucają zarzewie wgórę, i z zapalonemi wiechciami słomy obiegają wokóło gasnącego ognia.

Hulanka karczemna kończy ten obrzęd — tak niegdys uroczysty i poważny. ⁽³⁾

IV. Okreżne.

Po skończeniu żniwa oziminy, obchodzą kmiotkowie i dwory nasze zabawę *dożynek*. Wybrana dziewoja,

⁽³⁾ Za Zygmunta III już wiele z tych pieśni i uroczystości zniknęło. Autor dziełka: „O biesiadzie karczemnej i skrzypkach” r. 1619 wydanego, zbiorczy pieśniom śpiewanymi, z których część, jak na str. 24 wspomina, jest od czasów pogańskich. „Lecz (mówi) Bogu należy podziękować, że o tych djabelskich konterfektach zaczynają zapominać.”

zwykle zwana *przodownicą*, że zawsze na czele żniwiarzy stawała, i nikomu nie dała się wyprzedzić; przystrojony wianek z ziół, kwiatów, z żyta i pszenicy, niesie na głowie, otoczona grajkami i żniwiarzami, przyspiewując piosnki krótkie, zastosowane do okoliczności. Całe to grono zatrzymuje się przed gankiem dworu, gdzie Pan lub Pani odbierają wieniec, nagradzają darem, i zachęcają do zabawy. Tu następuje swobodna ochota: a przy śpiewkach satyrycznych nie przebaczą często i państwu; szczególnież zaś szydzą z ekonomy, karbowego, i dworskiej czeladzi. Okreżne obchodzonem bywa po ukończeniu nietylko żniwa; ale po zasięwach, i wszelkich robotach w polu.

Zabawa cała ogranicza się na tańcach, śpiewkach i ucztowaniu wódką i piwem.

Owoż i wszystkie prawie znakomitsze uroczystości obchodzone przez nasz lud pracowity. Ci, co wytepiali obrzędy dawne, sądzili, że z ich zagładą już jest dopięty wielki cel oświecenia kmiotków. Przeciwné jednak skutki czas okazał. Kmieć, nie mając żadnej własności pewnej, prócz mogiły na cmentarzu wiejskim, nie miał ochoty ani potrzeby oświaty.

Rozszerzyła się uprawa kartolli na olbrzymią skalę — a z nią lunęły potoki gorzałki: przy łatwości nabycia tój zjadliwej trucizny, kmieć pochwyił z ochotą jój czarę; bo w niej topił swoje codzienne troski. Byłto błogi napój dla niego, bo mu, choć z utratą zdrowia, dawał sen zapomnienia smutnej rzeczywistości. Znikali zwolna śpiewacy ludu, dudarze, lirnicy; nie mieli komu podnosić głosu, wśród poważnej uroczystości wiejskiej. Za gorzałką, w miejsce grajków rzeskich — wstawiono po karczmach *katrynkę* kręcone, łatwiejsze do nabycia, jak sprowadzenie wiejskiego skrzypiciela i basisty. Umilkły śpiewanki serdeczne; do których sam grajek zachęcał, obudziwszy pieśni melodiją ulubioną.

K. Wł. Wójcicki.

Dawne przypowieści i przysłowia.

(Ciąg dalszy.)

143.

Staremu żona stara,
Młodemu młoda,
Drwa ogniowi,
Nic zgodliwszego.

144.

Zepsowanie prędko,
Naprawa nierychło się wiedzie

145.

Kowal fortuny nie kuje;
Sobie ją, kto chce, zbuduje.

146.

Nie, kto siła umie;
Ale, kto, co potrzeba,
Dość mądry.

WIADOMOŚĆ O KASSIE OSZCZĘDNOŚCI WARSZAWSKIEJ.

Przed rokiem, zawiadomiliśmy Czytelników naszych o mającej się otworzyć w Warszawie Kassie Oszczędności. Dziś, o tym, już od 2 stycznia r. 1844 istniejącym, z tylu względów ważnym, a pod Wysoką Opieką i zaręczeniem Rządu zostającym zakładzie, udzielić możemy niektórych szczegółów, które zapewne nie mała zajmą każdego miłośnika porządku rodzinnego, głównie na oszczędności, obok pracy, wspierając się.

Kassa Oszczędności Warszawska, do końca października, miała 2800 Uczestników. Z tych, w ciągu 10ciu miesięcy, wystąpiło 283: przez odebranie całkowicie wniesionych przez siebie składek, wraz z przynależnymi procentami; lub przez przekazanie należności swoich na innego uczestnika. Pozostało przeto, z końcem października 2517 Uczestników.

W liczbie 2800 Uczestników, rozkładając ją, pod względem ich stanu lub zatrudnienia, było:

1, Rzemieślników, tudzież robotników w fabrykach i wyrobników	533
2, Ze Straży Ogniowej Warszawskiej	477
3, Urzędników i Oficyalistów Rządowych (prócz Nauczycieli i Urzędników Sądowych)	391
4, Służących prywatnych	309
5, Handlujących (prócz Szynkarzy)	175
6, Więźniów	118
7, Wojskowych	85
8, Uczniów szkolnych	69
9, Fabrykantów i techników	61
10, Osób ze stanu lekarskiego	55
11, Osób zostających pod opieką dobroczynnych zakładów	51
12, Oficyalistów prywatnych	51
13, Osób należących do Sądownictwa	50
14, Nauczycieli	47
15, Artystów	36
16, Właścicieli ziemskich	25
17, Właścicieli domów	24

Do przeniesienia . . . 2557

Z przeniesienia	2557
18, Szynkarzy	21
19, Włościan i kolonistów	20
20, Dzierżawców	11
21, Duchownych	7
22, Osób, które stanu swego nie zadeklarowały	182

Razem osób 2798.

Prócz tego:

23, Zgromadzeń (mianowicie: Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności i Zgromadzenie Drukarzy)	2
---	---

Ogół Uczestników 2800.

Liczba 2798 osób, które brały udział w Kassie Oszczędności, pod względem płci i wieku, rozdziela się na mężczyzn pełnoletnich 1607

— małoletnich 442

kobiet pełnoletnich 400

— małoletnich 349

Razem 2798;

a pod względem wyznania religijnego:

na Chrześcian 2573

Starozakonnych 225

Razem 2798.

Summa złożona, do końca października, przez pomienionych Uczestników, w 12,245 razach, czyli wnioskach, wynosi Złp. 381,538

Wychodzącym Uczestnikom przyznano w ogóle procentu „ 273 gr. 22

Razem Złp. 381,811 gr. 22.

Na to wypłacono w 507 razach „ 50,346 „ 22

Zczego wypada, że, z końcem października, 2517 Uczestników posiadało kapitał Złp. 331,465;

prócz procentu, jaki im należy się; a który, według przepisów, z końcem bieżącego roku każdemu do kapitału przypisany zostanie.

Kilka słów o Oszczędności.

Każdemu prawie Łaskawa Opatrzność udzieliła siły do pracy. Przy pracy jest zarobek. Ale siły mogą ustać. Może przyjdzie choroba. Nie jeden doczeka się starości, w której siły, już wątłe, pracować, a przeto i zarabiać nie pozwalają. Wszystko to przewidując, rozsądek każe, dopóki siły do pracy starczą, z zarobku

wypracowanego odkładać cząstkę; im więcej, tym lepiej. Ziarno do ziarka, a będzie miarka. Jakżeto przyjemnie temu, co przez taką oszczędność przyjdzie do posiadania pewnej kwotki! Jak pocieszającą rzeczą pomyśleć, że się w niej znajdzie pomoc, gdy jaka potrzeba przynagli!

MONARCHOWIE PANUJĄCY W EUROPIE,

Według ich wieku w dniu 1 lipca r. 1844;

z dołączeniem epoki wstąpienia na tron, oraz obszerności i ludności ich państw europejskich.

	Epoka urodzenia.	Wiek:			Epoka wstąpienia na tron.	Obszer- ność państwa w mil. ☐ geogr.	Ludność Państwa (*)
		lat,	mies.,	dni			
1. Grzegorz XVI, Papięż	18 wrześ.	1765	78	9 12	2 lutego 1831	727	2,742,000
2. Ernest August, Król Hanowerski	5 czerwca	1771	73	0 25	20 czerwca 1837	695	1,755,592
3. Ludwik Filip, Król Francuzów	6 paźdz.	1773	70	8 24	9 sierpnia 1830	9,706	34,136,695
4. Wilhelm II, Elektor Hessen-Cassel	28 lipca	1777	66	11 2	27 lutego 1821	209	728,650
5. Ludwik II, Wielki Xiążę Hessen-Darmstadt	26 grudnia	1777	66	6 4	6 kwiet. 1830	153	811,503
6. Henryk, Xiążę Anhalt-Köthen	30 lipca	1778	65	11 0	23 sierpnia 1830	15	41,020
7. Filip, Landgraf Hessen-Homburg	11 marca	1779	65	3 19	19 stycznia 1839	8	23,689
8. Jerzy, Wielki Xiążę Mecklenburg-Strelitz	12 sierpnia	1779	64	10 18	6 listop. 1816	36	89,528
9. Franciszek IV, Xiążę Modeny	6 paźdz.	1779	64	8 24	8 czerwca 1815	99	378,000
10. Wilhelm I, Król Wirtemberski	27 wrześ.	1781	62	9 3	30 paźdz. 1816	354	1,701,726
11. Karol Fryderyk, Wielki Xiążę Sachsen-Weimar	2 lutego	1783	61	4 28	14 czerwca 1828	69	251,980
12. August, Wielki Xiążę Oldenburski	13 lipca	1783	60	11 17	21 maja 1829	114	270,547
13. Jerzy, Xiążę Lippe-Schaumburg	20 grudnia	1784	59	6 10	13 lutego 1787	10	27,600
14. Karol, Xiążę Hohenzollern-Sigmaringen	20 lutego	1785	59	4 10	17 paźdz. 1831	18	44,225
15. Henryk LXII, Xiążę Reuss-Schleiz	31 maja	1785	59	0 30	17 kwiet. 1818	10	36,914
16. Ludwik, Król Bawarski	25 sierpnia	1786	57	10 5	13 paźdz. 1825	1,477	4,370,977
17. Krystyan VIII, Król Duński	18 wrześ.	1786	57	9 12	3 grudnia 1839	451	2,194,950
18. Józef, Xiążę Sachsen-Altenburg	27 sierpnia	1789	54	10 3	29 wrześ. 1834	24	125,433
19. Jerzy, Xiążę Waldeck	20 wrześ.	1789	54	9 10	9 wrześ. 1813	28	58,381
20. Leopold, Wielki Xiążę Badeński	29 sierpnia	1790	53	10 1	30 marca 1830	278	1,296,967
21. Leopold I, Król Belgów	16 grudnia	1790	53	6 14	21 lipca 1831	536	4,092,557
22. Marya Ludwika, Xiężna Parmy	12 grudnia	1791	52	6 18	30 maja 1814	107	483,767
23. Wilhelm II, Król Holenderski	6 grudnia	1792	51	6 25	7 paźdz. 1840	620	3,068,939
24. Ferdynand I, Cesarz Austriacki	19 kwiet.	1793	51	2 11	2 marca 1835	12,135	36,950,401
25. Günther, Xiążę Schwarzburg-Rudolstadt	6 listop.	1793	50	7 24	28 kwiet. 1807	16	66,864
26. Henryk XX, Xiążę Reuss-Greiz	29 czerwca	1794	50	0 1	31 paźdz. 1836	7	33,062
27. Leopold, Xiążę Anhalt-Dessau	1 paźdz.	1794	49	8 29	9 sierpnia 1817	17	62,603
28. Fryderyk Wilhelm IV, Król Pruski	15 paźdz.	1795	48	8 15	7 czerwca 1840	5,077	14,928,501
29. Aloizy, Xiążę Liechtenstein	26 maja	1796	48	1 4	20 kwiet. 1836	2	5,880
30. N. MIKOLAJ, Cesarz Wszczę Rossyi i Król Polski	7 lipca	1796	47	11 24	2 grud. 1825	87,000	56,260,000
31. Leopold, Xiążę Lippe-Deimold	6 listop.	1796	47	7 24	4 kwiet. 1802	21	104,534
32. Henryk LXXII, Xiążę Reuss-Ebersdorf	27 marca	1797	47	3 3	10 lipca 1822	10	36,914
33. Fryderyk August, Król Saski	18 maja	1797	47	1 12	6 czerwca 1836	272	1,708,276
34. Leopold II, Wielki Xiążę Toskański	3 paźdz.	1797	46	8 27	18 czerwca 1824	305	1,436,785
35. Karol Albert, Król Sardyński	2 paźdz.	1798	45	8 28	27 kwiet. 1831	1,373	4,650,368
36. Oskar, Król Szwecyi i Norwegii	4 lipca	1799	44	11 26	8 marca 1844	13,745	4,354,767
37. Karol, Xiążę Lukki	22 grudnia	1799	44	6 8	13 marca 1824	20	168,198
38. Bernard, Xiążę Sachsen-Meiningen	17 grudnia	1800	43	6 13	24 grudnia 1803	46	152,640
39. Fryderyk, Xiążę Hohenzollern-Hechingen	16 lutego	1801	43	4 14	12 wrześ. 1838	5	19,451
40. Günther, Xiążę Schwarzburg-Sondershausen	24 wrześ.	1801	42	9 6	19 sierpnia 1835	15	57,257
41. Alexander, Xiążę Anhalt-Bernburg	2 marca	1805	39	3 28	24 marca 1834	16	46,252
42. Wilhelm, Xiążę Brunświcki	25 kwiet.	1806	38	2 5	25 kwiet. 1831	72	262,948
43. Ferdynand II, Król Obu Syceylii	12 stycznia	1810	34	5 18	8 listop. 1830	1,977	8,203,687
44. Otto I, Król Grecyi	1 czerwca	1815	29	0 29	5 paźdz. 1832	717	637,700
45. Adolf, Xiążę Nassau	24 lipca	1817	26	11 6	20 sierpnia 1839	83	406,713
46. Ernest III, Xiążę Sachsen-Coburg-Gotha	21 czerwca	1818	26	0 9	8 marca 1844	37	141,241
47. Marya II, Królowa Portugalska	4 kwiet.	1819	25	2 26	2 maja 1826	1,722	3,549,420
48. Wiktorya I, Królowa Angielska	24 maja	1819	25	1 6	20 czerwca 1837	5,554	26,570,442
49. Fryderyk Franc., W. Xże Mecklenburg Schwerin	28 lutego	1823	21	4 2	7 marca 1842	228	501,428
50. Abdul-Medzid-Chan, Sultan Turceki	20 kwiet.	1823	21	2 10	1 lipca 1839	9,817	10,000,000
51. Izabella II, Królowa Hiszpańska	10 paźdz.	1830	13	8 20	29 wrześ. 1833	8,598	12,286,941

DODATEK: Obszerność i ludność Rzeczypospolitych Europejskich.

	Mil ☐	Ludność.	Mil ☐	Ludność.
Hamburg	7	166,740.	Szwajcaryja	718 2,188,009.
Brema	5	72,820.	Kraków	21 141,202.
Lubeka	6	46,744.	San Marino	2 7,600.
Frankfurt	2	66,338.		

(*) Ludność Państwa Rossyjskiego jest z r. 1838.

Jarmarki znaczniejsze krajowe i zagraniczne.

Gubernia Mazowiecka.

Warszawa. Jarmarków 2, jakoto: w maju, w drugi poniedziałek po ś. Filipie i Jakobie; w listopadzie, w pierwszy poniedziałek po Wszystkich Świętych. Każdy trwa trzy tygodnie, z których pierwszy wstępny, drugi właściwy targowy, a trzeci tygodniem wyplat wójcie się. Prócz tego jarmark na wełnę d. 15 czerwca, trwający przez trzy dni. Kontrakty na ś. Jan Chrzciciel.

POWIAT WARSZAWSKI.

Blonie. Jarmarków 7, jakoto: na ś. Trójcę, na ś. Augustyn, na Nawiedzenie P. M., na ś. Katarzynę, we wtorek po Niedzieli Kwietniój, na N. P. Gromniczną, na ś. Łukasz.

Góra Kalwarya. Jarmarków 4, jakoto: po Bożem Narodzeniu, po Wielkiejnoocy, po Zielonych Świątkach, po Bożem Ciele.

Piaseczno. Jarmarków 12, w poniedziałki, jakoto: po 3 Królach, po Niedzieli Starozapustnej, po Niedzieli Srodopustnej, po Niedzieli Przewodniej, po Wniebowstąpieniu P., po ś. Janie Chrzcicielu, po ś. Jakobie w lipcu, po Wniebowzięciu P. M., po Podwyższeniu ś. Krzyża, po ś. Michale, po Wszystkich Świętych, po ś. Lucy. Gdyby na przypadek którebądź z wymienionych świąt przypadło w dzień poniedziałkowy, wówczas jarmark w tym samym dniu odbywa się.

Grójec. Jarmarków 9, jakoto: 14 lutego, na ś. Józef, na ś. Marek, 16 maja, na Nawiedzenie P. M., na ś. Annę, na ś. Idzi, 16 października, 6 grudnia.

Mszczonów. Jarmarków 6, jakoto: na Nawrócenie ś. Pawła w cztery tygodnie po Wielkiejnoocy, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Bartłomiej, na ś. Michał, na Niepokalane Poczęcie P. M.

Warka. Jarmarków 9, jakoto: na Srodoposcie, 7 maja, na Boże Ciało, 3 sierpnia, 26 września, 7 listopada, 7 lutego, na Nawiedzenie P. M., na Niepokalane Poczęcie P. M.

Tarczyn. Jarmarków 10, jakoto: na ś. Dorotę, na ś. Kazimierz, we czwartek po Niedzieli Białej, na ś. Bogusław, na ś. Jan Nepom., na ś. Alexy, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, na ś. Szymona i Judy, na ś. Tomasz.

Nadarzyn. Jarmarków 7, jakoto: na 3 Króle, na Półposcie, na ś. Stanisław, na ś. Annę, na ś. Krzyż, na ś. Leonard, na ś. Lucyą.

Mogielnica. Jarmarków 8, jakoto: w poniedz. po Niedz. Wstępnej, na ś. Benedykt, na ś. Franciszek w październiku, na ś. Elżbię, w dzień 3 Króli, w poniedziałek po Niedzieli Kwietniój, w poniedziałek po Zielonych Świątkach, w dzień Znalezienia ś. Krzyża, na ś. Jan Chrzciciel, na N. P. Szkaplerzną, na ś. Wojciech.

Gródzisk. Jarmarków 5, jakoto: na ś. Józef, na ś. Annę, na ś. Marcin, na ś. Tomasz, na ś. Wojciech.

POWIAT STANISŁAWOWSKI.

Dobre. Jarmarków 8, jakoto: na ś. Jan, na Przeniesienie ś. Stanisława, w Niedz. Starozapustną, na ś. Antoni, na ś. Małgorzate, na ś. Bartłomiej, na ś. Michał, na ś. Andrzej.

Jadów. Jarmarków 12, jakoto: dnia 7 stycznia, dnia 9 lutego, na ś. Józef, na ś. Piotr Męcz. i ś. Katarzynę Senen., dnia 2 maja, na ś. Bernard, trzydniowy dnia 15, 16 i 17 lipca, dnia 20 lipca, po ś. Jakobie dnia czwartego, dwudniowy na ś. Cypryan i ś. Franciszek, na ś. Franciszek Seraficki, trzydniowy dnia 5, 6, 7 listopada, dnia 22 grudnia. Targi tygodniowe w każdy poniedziałek przypadają.

Karczew. Jarmarków 13, jakoto: na ś. Agnieszkę, na ś. Walenty, na ś. Kazimierz, na ś. Wojciech, na Wniebowstą-

pienie Pańskie, na ś. Wit, na ś. Marya Magdalene, na ś. Bartłomiej, na ś. Krzyż, na ś. Franciszek, na Wszystkich Świętych, na ś. Andrzej, na ś. Lucyą.

Kaluszyn. Jarmarków 12, jakoto: na Nowy Rok, na ś. Maciej, na ś. Marek, w Niedzieli Kwietniój, na ś. Wojciech, na Wniebowstąpienie, na ś. Małgorzate, na ś. Bartłomiej, na ś. Mateusz, na ś. Szymona i Judy, na ś. Andrzej, na ś. Tomasz.

Mińsk polski. Jarmarków 3, jakoto: dnia 8 lipca, na Narodz. P. M., dnia 3 października.—Oprócz powyższych jarmarków, odbywają się co tydzień we środę targi na różne produkty.

Stanisławów. Jarmarków 5, jakoto: na 3 Króle, na Półposcie, na śś. Piotra i Pawła, na ś. Mateusz, na ś. Katarzynę.

Rudzymin. Jarmarków 11, jakoto: na 3 Króle, na ś. Maciej, dnia 1 kwietnia, na ś. Floryan, dnia pierwszego po Zielonych Świątkach, na ś. Jan, na ś. Marya Magdalene, na ś. Bartłomiej, na ś. Michał, na ś. Szymona i Judy, na ś. Katarzynę.

Okuniew. Jarmarków 2, jakoto: na ś. Mikołaj, w Niedzieli Przewodnią.

Nowydwór. Jarmarków 6, jakoto: 15 stycznia, 10 marca, 13 maja, 15 lipca, 15 września, 14 listopada.

POWIAT KUJAWSKI.

Włocławek. Jarmarków 12, jakoto: na Wszystkich śś., na 3 Króle, na ś. Wojciech, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Łukasz, na ś. Marcin, na ś. Michał, na Niedzieli Przewodnią, na Przemienienie Pańskie, na Zwiastowanie P. M., na Wniebowzięcie P. M., na ś. Walenty.

Nieszawa. Jarmarków 13, we środy, jakoto: po ś. Sobestyanie i Fabianie, po Zapustach, po ś. Jozefie, po Niedzieli Wielkan., po Wniebow. P., po ś. Janie Chrzcicielu, po ś. Maryi Magdalene, po ś. Bartłomieju, po ś. Mateuszu, po ś. Jadvidge, po ś. Marcynie, po ś. Barbarze, po ś. Tomasz.

Babiak. Jarmarków 6, jakoto: 17 stycznia, dnia 1 po Wielkiejnoocy, po ś. Trójcę, 14 lipca, 29 września, 2 listopada.

Brześć Kujawski. Jarmarków 8, jakoto: na Oczysz. P. M., na ś. Józef, na ś. Stanisław, w niedzielę pomiędzy Oktawą Bożego Ciała, na ś. Piotr i Paweł, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Michał, na ś. Katarzynę.

Rudziejów. Jarmarków 13, jakoto: na Nowy Rok, na Oczyszczenie P. M., w Niedz. Kwietniój, na 1 maja, na Zielone Świątki, 13 czerwca, na Nawiedz. P. M., na Wniebowz. P. M., na ś. Annę, na Narodzenie P. M., na ś. Łukasz, na Niepok. Poczę. P. M., na Zwiastowanie P. M.

Piotrków. Jarmarków 12, jakoto: na Boże Ciało, na ś. Jakób, w niedz. po ś. Michale, na Wszystkich śś., na ś. Wit, w Niedz. drugą postu, na 3 Króle, w pierwszą Niedz. Postu, na Zielone Świątki, na Wniebowst. Pańskie, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Mikołaj.

Kowal. Jarmarków 9, jakoto: na ś. Dorotę, na ś. Wojciech, na Wniebowstąpienie Pańskie, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Małgorzate, na ś. Jakób, na Narodzenie P. M., na ś. Urszulę, na ś. Mikołaj.

Raciążek. Jarmarków 7, jakoto: na Zwiastowanie P. M., na ś. Filipa i Jakóba, na N. P. Szkaplerzną, na ś. Bartłomiej, na ś. Hieronim, na ś. Lucyą, na Wszystkich Świętych.

POWIAT RAWSKI.

Rawa. Jarmarków 9, jakoto: na ś. Agnieszkę, na ś. Maciej, we czwartek przed Kwietniój Niedziela, na Wniebowstąpienie Pańskie, na śś. Piotra i Pawła, na ś. Wawrzy-

nice, na Narodzenie P. M., na ś. Szymona i Judy, na ś. Tomasz.

Skiermiewice. Jarmarków 7, jakoto: 6 stycznia, na Półpoście, 3 maja, 25 lipca, 4 października, 10 sierpnia, 6 grudnia.

Nowe Miasto. Jarmarków 4, jakoto: na ś. Małgorzate, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, na ś. Marcin.

Sobota. Jarmarków 12, jakoto: po 3 Królach, po N. P. Gromnicznej, w Wielki Czwartek, na ś. Marek, we Wtorek świąteczny, na ś. Wit, 26 lipca, 24 sierpnia, po Podwyższeniu ś. Krzyża, na ś. Łukasz, w Dzień Zaduszny, na Młodzianki.

Ujazd. Jarmarków 10, jakoto: na Nowy Rok, na N. P. Gromniczną, na ś. Grzegorz, na ś. Wojciech, na ś. Trójcę, na ś. Małgorzate, na ś. Wawrzyniec, na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na ś. Lucyja.

Inowłodz. Jarmarków 3, jakoto: na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Idzi, na ś. Szymona i Judy.

Tomaszów. Jarmarków 12, a mianowicie w poniedziałki po każdym 1 dniu każdego miesiąca. Gdyby w którym z dni powyższych przypadło uroczyste Święto według Kalendarza Rzymsko-Katolickiego, w takim razie, jarmark na dzień następny odłożony być winien.

POWIAT SOCHACZEWSKI.

Sochaczew. Jarmarków 2, jakoto: dwutygodniowy po Niedzieli Kwietnej, trzy tygodnie po Wielkićnoy. Oprócz tych, odbywa się jeszcze 5 jarmarków.

Łowicz. Jarmarków 8, jakoto: na ś. Mateusz, na ś. Andrzej, na ś. August, na ś. Jan Chrzciciel, w Niedzieli Kwietnia, w Niedzieli Przewodnią.

Wisłtiki. Jarmarków 9, jakoto: na Oczyszczenie P. M., na ś. Józef, w Niedzieli 4 Postu, na ś. Stanisław, w Niedzieli podczas Oktawy Bożego Ciała, na Wniebowzięcie P. M., na Przeniesienie ś. Stanisława, w dniu 27 września, na Wszystkich Świętych.

POWIAT GOSTYŃSKI.

Kutno. Jarmarków 8, jakoto: na ś. Filipa i Jakóba, na Zielone świątki, na ś. Wawrzyniec, na ś. Franciszek, na ś. Elżbię, 14 lutego, na Półpoście, 14 września.

Gostynin. Jarmarków 6, jakoto: 6 stycznia, 19 marca, 8 maja, 25 lipca, 30 listopada, 25 grudnia.

Łów. Jarmarków 4, jakoto: na ś. Walenty, na ś. Bazyli, na ś. Jadwigę, na ś. Tomasz.

Krosznice. Jarmarków 14, jakoto: 31 grudnia, 1 lutego, 18 marca, 7 maja, w niedzielę przed Zielonemi Świątkami, 12 czerwca, 12 lipca, 25 lipca, 14 sierpnia, 7 września, 28 września, 17 października, 10 listopada, 28 listopada.

Zychlin. Jarmarków 8, jakoto: na 3 Króle, 1 marca, na ś. Wojciech, na ś. Trójcę, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Michał, na ś. Szymona i Judy.

POWIAT ŁĘCZYCKI.

Łęczyca. Jarmarków 8, jakoto: na 3 Króle, 2 kwietnia, 4 czerwca, 2 lipca, 15 października, 25 listopada, 6 grudnia.

Piątek. Jarmarków 7, jakoto: 2 stycznia, 4 marca, w Wielką Niedzielę, na ś. Trójcę, na Przemienienie Pańskie, 21 września, na ś. Andrzej.

Kłodawa. Jarmarków 8, jakoto: na 3 Króle, we środę po Półpościu, w Wielki Czwartek, we środę po Niedzieli 4ej po Wielkićnoy, we środę przed Oktawą Bożego Ciała, na ś. Jakób, na ś. Idzi, na ś. Klemens.

Zgierz. Jarmarków 7, jakoto: 8 lutego, 10 marca, 29 marca, 16 sierpnia, na Podwyższenie ś. Krzyża, na Zielone Świątki, na ś. Katarzynę.

Alexandrów. Jarmarków 8, jakoto: na ś. Walenty, na ś. Grzegorz, na ś. Stanisław, na ś. Małgorzate, na ś. Jacek, na ś. Rafał, na ś. Andrzej, 23 grudnia. Nazajutrz po każdym jarmarku targ na konie i wszelkiego rodzaju bydło

odbywać się ma, oraz targi tygodniowe w poniedziałki są przeznaczone.

Ozorków. Jarmarków 6, jakoto: 2 stycznia, w trzeci poniedziałek po Wielkićnoy, w poniedziałek przed Oktawą Bożego Ciała, w ósmy poniedziałek po Świątkach, w szesnasty poniedziałek po Świątkach, dwudziesty poniedziałek po Świątkach.

Kazimierz. Jarmarków 6, jakoto: na ś. Józef, na ś. Jan Chrzciciel, w wilią ś. Chrzciciela, na ś. August, na ś. Marcin, na ś. Barbarę.

Łódź. Jarmarków 12, jakoto: 6 stycznia, 2 lutego, 3 marca, 7 kwietnia, 8 maja, 13 czerwca, 15 lipca, 13 sierpnia, 21 września, 18 października, 14 listopada, 21 grudnia.

Grzegorzewo. Jarmarków 8, jakoto: w niedzielę po ś. Agnieszce, na ś. Józef, na ś. Wojciech, na ś. Trójcę, w niedzielę przed ś. Małgorzate, w niedzielę po ś. Bartłomieju, w niedzielę przed ś. Jadwigą, w niedzielę przed ś. Barbarą.

Poddębice. Jarmarków 8, jakoto: na Nowy Rok, na ś. Walenty dnia 14 lutego, na ś. Józef dnia 19 marca, na ś. Stanisław dnia 8 maja, na ś. Antoni dnia 13 czerwca, na ś. Maryą Magdalene dnia 22 lipca, na ś. Teklę dnia 23 września, na ś. Marcin dnia 11 listopada.

Konstantynów (miasto). Jarmarków 12, jakoto: 12 stycznia w dzień ś. Honoraty Panny, 24 lutego w dzień ś. Macieja apostoła, 30 marca w dzień ś. Kwiryna, 23 kwietnia, w dzień ś. Wojciecha, 31 maja w dzień ś. Petronelli Panny, 20 czerwca w dzień ś. Florentyny, 31 lipca w dzień ś. Ignacego Lojoli, 16 sierpnia w dzień ś. Rocha, 23 września w dzień ś. Tekli Panny i Męczenniczki, 28 października w dzień ś. Szymona i Judy, 11 listopada w dzień ś. Marcina, 6 grudnia w dzień ś. Mikołaja Biskupa. Oprócz tego odbywają się dwa razy w tydzień targi, tojest w niedzielę i we czwartek.

Gubernia Kielecka.

POWIAT KIELECKI.

Kielce. Jarmarków 14, jakoto: na Nawiedzenie P. M., na Wniebowzięcie, na Poswięcenie Kościoła, na Niedzieli Kwietnią, na Niedzieli Popielcową, na ś. Trójcę, na trzecią Niedzielę Adwentu, na ś. Martę, na ś. Rozalię, na ś. Cecylię, na ś. Agnieszkę, na ś. Stanisław, na ś. Mateusz, na Wszystkich Świętych.

Częciny. Jarmarków 12, które się odbywają w poniedziałki, jakoto: po 3 Królach, po ś. Dorocie, po ś. Józefie, po ś. Wojciechu, po Zielonych Świątkach, po ś. Piotrze i Pawle, po ś. Annie, po ś. Bartłomieju, po ś. Mateuszu, po ś. Jadwidze, po ś. Marcinie, po N. P. Niepokalanego Poćczenia.

Jędrzejów. Jarmarków 14, jakoto: po Nowym Roku, po N. P. Gromnicznej, na ś. Kazimierz, w Kwietnią Sobotę, na ś. Wojciech, w Sobotę Świąteczną, w sobotę po Oktawie Bożego Ciała, po ś. Piotrze i Pawle, na ś. Piotr w Okowach, na Narodzenie P. M., na ś. Franciszek, na ś. Bernard, na ś. Łukasz, na ś. Katarzynę.

Malogoszcz. Jarmarków 12, jakoto: na ś. Agnieszkę, na tłusty czwartek, na Srodopoście, na Niedzieli Przewodnią, na Znalezienie ś. Krzyża, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Małgorzate, na ś. Wawrzyniec, na Podwyższenie ś. Krzyża, na ś. Szymona i Judy, na ś. Mikołaj, i przed wilią Bożego Narodzenia.

POWIAT STOPNICKI.

Stopnica. Jarmarków 14, jakoto, po 3 Królach, na ś. Maciej, po Przew. Niedzieli, na ś. Zofię, we środę po Zielonych Świątkach, na ś. Antoni, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Maryą Magdalene, na ś. Piotra w Okowach, po Narodzeniu P. M., na ś. Mateusz, na ś. Franciszek, na Wszystkich Świętych, na ś. Mikołaj.

Wiślica. Jarmarków 12, jakoto: na ś. Agnieszkę, na ś. Kazimierz, na ś. Wojciech, w Oktawę Bożego Ciała, na ś. Małgorzate, na Wniebowzięcie P. M., na Narodzenie P. M., na Wniebowstąpienie Pańskie, na ś. Mateusz, na ś. Jadwigę, na ś. Marcin, na ś. Mikołaj.

Chmielnik. Jarmarków 13, jakoto: na 3 Króle, na s. Agnieszkę, na s. Mację, na s. Józef, w Niedz. Przew., na s. Zofią, na s. Wit, na s. Jakób, na s. Jacek, na s. Idzi, na s. Szymon i Judę, na s. Michał, na s. Andrzej.

Szydłów. Jarmarków 12, jakoto: 3 stycznia, 3 lutego, 15 marca, 27 marca, na s. Filipa i Jakóba, 7 czerwca, 27 czerwca, na Przemienienie Pańskie, na s. Idzi, na s. Franciszek Seraficki, w dzień Zaduszny, 9 grudnia.

Nowe miasto Korczyn. Jarmarków 8, jakoto: na Gromnicę, na s. Józef, na s. Stanisław, na Nawiedzenie P. M., na s. Bartłomiej, na Przeniesienie s. Stanisława, na s. Elżbię, na s. Tomasz.

Busk. Jarmarków 10, te odbywają się we środy, jakoto: po 3 Królach, po Niedzieli Kwietnięj, po Środopociu, po Znalezieniu s. Krzyża, po s. Antonim, po s. Prokopie, po Podwyższeniu s. Krzyża, po s. Mateuszu, po s. Leonardzie, po s. Barbarze.

POWIAT OLSKI.

Olsz. Jarmarków 9 jakoto: w Wstępny poniedziałek, w Kwietni poniedziałek, po Wniebowstąpieniu Pańskim, na s. Jan, na s. Annę, na Wniebowzięcie P. M., na s. Michał, na s. Franciszek, na s. Andrzej.

Olsztyn. Jarmarków 2, jakoto: w poniedziałek po Środopociu, w poniedz. po s. Stanisławie.

Pilica. Jarmarki odbywają się co dwa tygodnie w dni wtorkowe.

Żarki. Jarmarków 13, jakoto: na 3 Króle, na N. P. Gromniczną, w poniedziałek po Niedz. Suchęj, w poniedziałek po Niedz. Białęj, w poniedziałek po Niedz. Przewodnięj, na s. Stanisław, w poniedz. po s. Trójcy, na Nawiedzenie P. M., w poniedz. po N. P. Śnieżnej, w poniedziałek po s. Andrzeju, na Przeniesienie s. Stanisława, na s. Szymona i Judę, na s. Andrzej.

Bendzin. Jarmarków 11, jakoto: na 3 Króle, na Gromnicę, po Niedzieli Suchęj, po Niedz. Białęj, po Niedz. Przewodnięj, na s. Stanisław, po s. Trójcy, na Nawiedzenie P. M., po N. P. Śnieżnej, 27 września, na s. Andrzej.

Lelów. Jarmarków 10, jakoto: po Nowym Roku, na s. Agnieszkę, na s. Mację, na s. Józef, po Wielkięjocy, po Wniebowstąpieniu Pańskim, po Bożem Ciele, po s. Piotrze, po s. Maryi Magdalenie, na N. P. Anielską, na s. Bartłomiej, po Narodzeniu P. M., na s. Franciszek, na s. Łukasz, na s. Marcin, po s. Mikołaju.

Siewierz. Jarmarków rocznie dwanaście, tojest: w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca.

POWIAT MIECHOWSKI.

Miechów. Jarmarków 19, jakoto: na 3 Króle, na Gromnicę, na Niedz. Głuchą, na s. Mację, na Zwiastowanie P. M., w Kwietnią Niedzielę, w Przewodnią Niedzielę, na s. Stanisław, na Zielone Świątki, na Narodzenie s. Jana, na s. Rozstańców, na s. Jakób, na s. Jacek, na Narodzenie P. M., na s. Mateusz, na s. Łukasz, na s. Szymon, na s. Marcin, na s. Lucyą.

Opatowiec. Jarmarków 2, jakoto: na s. Jakób, na Zielone Świątki.

Szkalbmierz. Jarmarków 13, jakoto: w Niedz. po 3 Królach, na Stary Zapust, na Środopociu, na Kwietni. Niedz., na Niedz. Przewodnią, na Wniebowstąpienie, na Boże Ciało, na s. Jan Chrzcziciel, na s. Wawrzyniec, na s. Idzi, na s. Franciszek Seraficki, na Wszystkich Świętych, na Niepokalane Poczęcie P. M.

Gubernia Sandomierska.

POWIAT RADOMSKI.

W mieście Radomiu z postanowienia Rady Administracyjnej z dnia (27 lutego) 11 marca 1840 r., w miejscu dawniej istniejących jarmarków, zaprowadzone zostały dwa tylko Jarmarki walne pięciodniowe, poczynając

się w d. (12) 24 czerwca, tudzież (28 sierpnia) 9 września każdego roku.

Kozienice. Jarmarków 12, jakoto: 21 stycznia, 24 lutego, w Niedzielę Białą, 28 kwietnia, 22 maja, 24 czerwca, 14 lipca, 24 sierpnia, 24 września, 15 października, 4 listopada, 6 grudnia.

Zwoleń. Jarmarków 8, jakoto: na Nowy Rok, na s. Dorotę, na Wielki Czwartek, na Znalezienie s. Krzyża, na Boże Ciało, na Przemienienie Pańskie, na Podwyższenie s. Krzyża, na s. Katarzynę.

Janowiec. Jarmarków 4, jakoto: na s. Agnieszkę, na s. Stanisław, na s. Małgorzatę, na s. Łukasz.

POWIAT SANDOMIERSKI.

Zawichost. Jarmarków 12, jakoto: w Niedzielę Białą, na Boże Ciało, na Podwyż. s. Krzyża, w Niedz. i Adwentu, po 3 Królach, na s. Walenty, we środę po Wielkięjocy, po s. Stanisławie Biskupie, na s. Antoni Padewski, na N. P. Anielską, na s. Franciszek Seraficki, na s. Babarę.

Staszów. Jarmarków 12, jakoto: na Nowy Rok, na Oczyszczenie P. M., na s. Mację, na Niedzielę Białą, na s. Wojciech, na Wniebowstąpienie, na s. Jan Chrzcziciel, na s. Annę, na s. Bartłomiej, na s. Mateusz, na s. Urszulę, na s. Andrzej.

Osieki. Jarmarków 12, jakoto: na s. Paweł, na s. Walenty, na s. Benedykt, na s. Stanisław, na s. Wit, na Nawiedzenie P. M., na s. Maryą Magdalenę, na s. Piotra w Okowach, na s. Idzi, na s. Szymona i Judę, na Przeniesienie s. Stanisława, na s. Tomasz.

Tartów. Jarmarków 10, jakoto: w Wstępny Środę, w Kwietni Poniedziałek, na s. Wojciech, na s. Trójcę, na s. Piotr i Paweł, na s. Annę, na s. Jadwige, na s. Marcin, na s. Andrzej, na s. Tomasz.

Sandomierz. Jarmarków 2, jakoto: na Wniebowstąpienie Pańskie, na Narodzenie P. M.

POWIAT OPATOWSKI.

Ilza. Jarmarków 8, jakoto: na N. P. Gromniczną, na Zwiastowanie P. M., na Kwietnią Niedzielę, na s. Stanisław, na Niepokalane Poczęcie P. M.

Lipsk. Jarmarków 8, jakoto: na Nawróc. s. Pawła, we Wtorek święteczny, na s. Maryą Magdalenę, na s. Elżbię, na s. Małgorzatę, po Popielcu, w Poniedziałek po Niedzieli Białęj, na s. Wojciech.

Łagów. Jarmarków 12, jakoto: na Nowy Rok, na Oczyszczenie P. M., na s. Józef, na s. Leonard, na Wniebowstąpienie Pańskie, po Oktawie Przem. Pańsk., na s. Bartłomiej, na s. Michał, na s. Mikołaj, na s. Mację, na s. Marcin, na s. Jan Chrzcziciel,

Wąchock. Jarmarków 8, jakoto: na Nowy Rok, w pierwszą Niedzielę postu, na s. Wojciech, na s. Jan Chrzcziciel, na s. Małgorzatę, na Narodzenie P. M., na s. Michał, na s. Elżbię.

Opatów. Jarmarków 12, jakoto: na Nowy Rok, na s. Agnieszkę, w Wstępny Środę, w Niedz. Kwietnią, w Niedz. Przewod., na s. Trójcę, na s. Jan Chrzcziciel, na s. Annę, na s. Bartłomiej, na s. Franciszek, na s. Marcin, na s. Tomasz.

Solec. Jarmarków 12, jakoto: 1) d. 2 stycznia po Nowym Roku, 2) d. 6 lutego na s. Dorotę, 3) d. 10 marca na Czerdziesiąt Męczenników, 4) po Białęj Niedzieli we wtorek, 5) d. 9 maja po s. Stanisławie, 6) d. 13 czerwca na s. Antoni, 7) w poniedziałek po Niedzieli Opatrzności, 8) d. 2 sierpnia w dniu N. P. Maryi Anielskiej, 9) dnia 1 września na s. Idzi, 10) dnia 4 października na s. Franciszek Seraficki, 11) dnia 11 listopada na s. Marcin, 12) dnia 1 grudnia na s. Barbarę.

Bodzentyn. Jarmarków 15, jakoto: na Nawrócenie s. Pawła, na s. Walenty, na s. Kazimierz, na Kwietnią Niedzielę, na s. Stanisław, na Zielone Świątki, na s. Wit, na s. Piotr i Paweł, na s. Maryą Magdalenę i Dominik, na s. Idzi, na s. Mateusz, na s. Łukasz.

POWIAT OPCZYŃSKI.

Końskie. Jarmarków 9, jakoto: w poniedziałek po Nawróceniu ś. Pawła, na ś. Maciej, na ś. Józef, na ś. Filipa i Jakóba, w poniedziałek po Bożem Ciele, na ś. Jakób, w poniedziałek po ś. Bartłomieju, na Poswienięcie Kosciola, na ś. Mikołaj.

Żarnów. Jarmarków 12, jakoto: na Nowy Rok, na Oczyszczenie P. M., na ś. Kazimierz, na Niedzielę Kwietnią, na ś. Wojciech, na ś. Trójcę, na ś. Małgorzatę, na Wniebowzięcie P. M., na Narodzenie P. M., na ś. Łukasz, na ś. Marek, na ś. Mikołaj.

Opczno. Jarmarków 10, jakoto: na 3 Króle, w poniedziałek Starozapustny, w poniedziałek Przewodni, we Wtorek świąteczny, 22 lipca, 24 sierpnia, 21 września, 2 listopada, w poniedziałek Adwentowy.

Dziewica. Jarmarków 8, jakoto: na Nowy Rok, w Niedzielę Zapustną, w Niedzielę Białą, na ś. Wojciech, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Annę, na Narodzenie P. M., na ś. Łukasz.

Giełnów. Jarmarków 11, jakoto: na ś. Pawła, 16 lutego, na ś. Grzegorz, na ś. Marek, na ś. Trójcę, na Nawiedzenie P. M., na ś. Dominik, na ś. Idzi, w poniedziałek po N. P. Różańcowej, na ś. Marcin, na ś. Łucya.

Radoszyce. Jarmarków 8, jakoto: w poniedziałek po 3 Królach, na ś. Dorotę, na ś. Wojciech, na Boże Ciało, na ś. Annę, na ś. Mateusz, na ś. Jadwigę, na ś. Marcin.

Szydłowice. Jarmarków 12, jakoto: na 3 Króle, na ś. Walenty, na Środoposćcie, na Wielką Środę, na ś. Zygmunta, na Boże Ciało, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na ś. Mikołaj.

Ostrowiec. Jarmarków 12, jakoto: na 3 Króle, na Tłusty Czwartek, na ś. Józef, na Niedzielę Przewodnią, na Wniebowstąpienie Pańskie, w Oktawę Bożego Ciała, na ś. Jan, na Przemienienie Pańskie, na ś. Idzi, na ś. Michał, na ś. Szymon, na ś. Katarzynę.

Przedbórz. Jarmarków 12, jakoto: po 3 Królach, po ś. Macieju, po Niedzieli Białej, po Wniebowstąpieniu, po Bożem Ciele, po ś. Janie Chrzcicielu, po ś. Alexym, po Wniebowzięciu P. M., po ś. Krzyżu, po ś. Michale, po ś. Marcynie, po Niepokalanem Poczęciu P. M.

Gubernia Kaliska.

POWIAT KALISKI.

Kalisz. Jarmark na wełnę dnia 28, 29, i 30 maja. — Oprócz tego jarmarków 6 w poniedziałki, jakoto: po Niedzieli Starozapustnej, po Niedzieli Białej, po ś. Wicie, po ś. Wawrzyniu, po ś. Michale, po ś. Marcynie.

Opatówek. Odbywać się będą state targi w dni czwartkowe każdego tygodnia, a jarmarki w dniach: na ś. Dorotę, dnia 6 lutego, na ś. Filipa i Jakóba, dnia 1 maja, na Wniebowzięcie, dnia 15 sierpnia.

Turek. Jarmarków 11, jakoto: na 3 Króle, w poniedziałek po Nied. Kwietniej, w poniedziałek po Bożem Ciele, na ś. Jakób, na Wniebowzięcie N. P., na Narodzenie P. M., na ś. Łukasz, na Niepokalane Poczęcie P. M., na ś. Marek, na ś. Agatę, na ś. Leonard.

Warta. Jarmarków 13, jakoto: 2 stycznia, w dzień Nawrócenia ś. Pawła, w drugi czwartek Postu, we czwartek przed Kwietnią Niedzielą czyli 6ty czwartek Postu, w dzień ś. Wojciecha, nazajutrz po Wniebowstąpieniu Pańskim, nazajutrz po Bożem Ciele, w dzień Nawiedzenia Matki Boskiej, w dzień P. M. Anielskiej czyli 2 sierpnia, w dzień Ścięcia ś. Pawła, w dzień ś. Franciszka Ser. czyli 4 paźdz., w dzień ś. Elżbiety, w dzień ś. Łucyi. Każdy jarmark przypadający w dzień sobotni lub niedzielny, odkładany bywa na poniedziałek.

Uniejów. Jarmarków 12, jakoto: w Niedzielę Starozapustną, na ś. Maciej, w Poniedziałek Przewodni, na Znalezienie ś. Krzyża, w poniedziałek Świąteczny, na ś. Piotra i Pawła, na N. P. Szkaplerzną, na ś. Wawrzyniec, na ś. Michał, na ś. Szymona i Judę, na ś. Andrzej, na ś. Szczepan.

Dobre. Jarmarków 13, jakoto: na ś. Walenty, na Niedzielę Białą, na ś. Filip i Jakób, w poniedziałek po ś. Trójcy, na ś. Jan, na ś. Marya Magdaleny, na ś. Bartłomieja, na Narodzenie P. M., na ś. Mateusz, na ś. Franciszek, na Wszystkich Świętych, na ś. Katarzynę, na ś. Tomasz.

Koźminek. Jarmarków 8, jakoto: na ś. Agnieszke, na ś. Grzegorz, na ś. Wojciech, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Wawrzyniec, na Narodzenie P. M., na ś. Szymona i Judę, na ś. Barbarę. Oprócz tego odbywają się jeszcze d. 15 stycznia, 14 lutego, 29 maja, 29 lipca.

Staw. Jarmarków 10, jakoto: na 3 Króle, na ś. Maciej, na ś. Józef, na ś. Stanisław, na Zielone Świątki, na ś. Jakób, na ś. Egidy, na ś. Jadwigę, na Wszyst. Świętych, na ś. Mikołaj.

Chocz. Jarmarków 4, jakoto: na 3 dni przed ś. Filipem i Jakób., przed ś. Bartł., przed ś. Jadwigą, przed ś. Marcinem.

Stawiszyn. Jarmarków 11, w poniedziałki, jakoto: po 3 Królach, po ś. Walentym, po Środoposćciu, po Przewodniej Niedzieli, po Wniebowstap. Pańskim, po Nawiedzeniu P. M., po ś. Dominiku, po ś. Bartłomieju, po ś. Franciszku, po ś. Marcynie, po ś. Mikołaju.

Błaszki. Jarmarków 10, jakoto: na N. P. Gromniczną, na Niedz. Przew., na ś. Antoni, w niedz. po ś. Janie, na ś. Annę, na ś. Roch, nazajutrz po ś. Michale, na ś. Katarzynę, na ś. Tomasz, na 3 Króle.

Iwanowice. Jarmarków 6, jakoto: w niedz. po 3 Królach, na ś. Kazimierz, w niedz. po ś. Trójcy, na Narodzenie P. M., na ś. Katarzynę.

POWIAT KONIŃSKI.

Konin. Jarmarków 9, jakoto: na ś. Fabian i Sebastyan, na Niedz. Środopost., na Wniebowst. Pańskie, na Boże Ciało, nazajutrz po ś. Maryi Magdaleny, nazajutrz po ś. Idzim, po ś. Franciszku, na ś. Urszule, na ś. Mikołaj.

Koto. Jarmarków 10, jakoto: w dzień po Nowym Roku, w dzień po N. P. Gromnicznę, po ś. Macieju, w Poniedziałek po Niedz. Białej, po ś. Filipie i Jakóbie, w poniedziałek po Bożem Ciele, w dzień po ś. Wawrzyniu, po Podwyższeniu ś. Krzyża, po ś. Szymonie i Judy, po ś. Katarzynie.

Piźdry. Jarmarków 12, odbywają się w poniedziałki, jakoto: po Nowym Roku, po Oczyszczeniu P. M., po Środoposćciu, po Wielkińocy, przed Świątkami, dniem przed ś. Piotrem, w Poniedziałek po ś. Maryi Magdaleny, po ś. Mikołaju.

Kazimierz. Jarmarków 12, jakoto: na 3 Króle, na ś. Maciej, na Zwiastowanie P. M., na ś. Wojciech, na ś. Stanisław, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Annę, na ś. Porcyunkule, na Narodzenie P. M., na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na Niepokalane Poczęcie.

Wilczyn. Co cztery tygodnie bywa jarmark.

Zagorów. Bywa jarmark w każdy pierwszy czwartek miesiąca.

Władysławów. Jarmarków 10, jakoto: w poniedziałek po 3 Królach, we czwartek po Zapustach, na ś. Józef, 23 kwietnia, w poniedziałek po Wniebowstąpieniu, 29 czerwca, 21 sierpnia, w poniedziałek po ś. Michale, 1 listopada, 30 listopada.

Tuliszków. Jarmarków 8, jakoto: na ś. Michał, w poniedziałek przed ś. Marcinem, w poniedziałek 2gi adwentowy, we wtorek po 3 Królach, w poniedziałek przed Popielcem, w poniedziałek po ś. Wojciechu, w poniedziałek przed ś. Janem Chrzcicielem, w poniedziałek po Wniebowzięciu N. P. M.

Słupca. Jarmarków 10, jakoto: 6 stycznia, w poniedziałek po Niedz. Starozapust., na Środoposćcie, w poniedziałek Wielkanocny, we czwartek przed Świątkami, 30 czerwca, w poniedziałek po ś. Wawrzyńcu, 22 września, 19 października, 20 listopada.

Skulsk. Jarmarków 10, jakoto: na Zwiastowanie P. M., na Oczyszczenie Panny Marji, na Opiekę ś. Józefa, na ś. Jan, na Nawiedzenie N. P. M., na Wniebowzięcie P. M.,

na Narodzenie P. M., na Wszystkich Świętych, na Niepokalane Poczęcie Panny Maryi.

POWIAT SIERADZKI.

Sieradz. Jarmarków 12, jakoto: na 3 Króle, na ś. Maciej, na ś. Józef, na Kwietnią Niedzielę, na ś. Stanisław, na ś. Trójcę, na ś. Annę, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Mateusz, na Wszystkich Świętych, na ś. Mikołaj, na ś. Tomasz.

Lutomiersk. Jarmarków 8, jakoto: 4 lutego, 4 marca, na 8 dni przed W. Czwartkiem, na 4 dni przed Zielonemi Świątkami, 29 czerwca, 24 sierpnia, 15 paźdz., 4 grudnia.

Eask. Jarmarków 10, jakoto: na Nowy Rok, 6 lutego, w Niedz. Kwietnią, w Niedzielę Przewodnią, na ś. Stanisław, na Świątki. 1 lipca, na Wniebowzięcie P. M., 29 września, 19 listopada.

Szczerców. Jarmarków 12, jakoto: 10 stycznia, 24 lutego, 19 marca, 25 kwietnia, 25 maja, 24 czerwca, 25 lipca, 17 sierpnia, 7 września, 21 października, 17 listopada, 5 grudnia.

Widawa. Jarmarków 12, jakoto: w poniedziałek Zapustny, w poniedziałek ś. Kazimierza, w Niedzielę 1 Postu, w poniedziałek ś. Józefa, na Półpoście, w poniedziałek ś. Antoniego, w Niedzielę 2 po Wielkiójnocy, w poniedziałek świąteczny, na dzień przed ś. Małgorzatą, w poniedziałek ś. Rocha, na dzień przed ś. Marcinem, w Niedz. 4 Adwentu.

Pabianice. Jarmarków 7, jakoto: na ś. Agnieszkę, na ś. Józef, na ś. Alojzy, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, w Niedzielę po ś. Marcinie, na ś. Tomasz.

Złoczew. Jarmarków 13, jakoto: na Nowy Rok, na Niedzielę N. P. Gromnicznej, na ś. Kazimierz, na Niedzielę Kwietnią, we 2 tygodnie po Wielkiójnocy, na ś. Zofią, na ś. Antoni, w niedzielę po N. P. Szkaplerznej, na Wniebowzięcie P. M., na Narodzenie P. M., na ś. Franciszek Seraficki, w niedzielę po Wszystkich Świętych, na ś. Andrzeja.

Zduńska Wola. Jarmarków 8, jakoto: 23 lutego, 23 kwietnia, 23 maja, 23 lipca, 23 września, 23 października, 23 listopada, 23 grudnia.

POWIAT WIELUŃSKI.

Wieluń. Jarmarków 7, jakoto: na ś. Agnieszkę, na Niedzielę Białą, po Niedzieli Przewodniej, na Zielone Świątki, na Nawiedze P. M., na ś. Michał, na ś. Barbarę.

Działoszyn. Jarmarków 2, jakoto: na 3 Króle, na ś. Tomasz.

Stara Czystochowa. Jarmarków 12, jakoto: na ś. Agnieszkę, w poniedziałek po Niedzieli Wstępnej, w poniedziałek po Niedzieli Kwietniej, na ś. Filipa i Jakoba, we środę po Zielonych Świątkach, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Maryą Magdaleny, w poniedziałek po Wniebowz. P. M., w poniedziałek po Narodzeniu P. M., w poniedziałek po ś. Michał, na Wszystkich Świętych, na ś. Katarzynę.

Nowa Czystochowa. Jarmarków 4, jakoto: 19 marca, 15 czerwca, 1 września, 13 grudnia.

Kłobuck. Jarmarków 12, jakoto: 24 stycznia, 7 lutego, 7 marca, 28 marca, 18 kwietnia, 15 maja, 30 maja, 13 lipca, 20 sierpnia, 3 października, 14 listopada, 4 grudnia.

Bolesławice. Jarmarków 9, jakoto: 3 lutego, w poniedziałek po Niedzieli Głuchej, w 3ci poniedziałek po Wielkiójnocy, w poniedziałek po ś. Trójcy, dnia 13 lipca, 10 sierpnia, 21 września, 2 listopada, 13 grudnia.

Matow. Jarmarków 12, jakoto: na 3 Króle, na ś. Walenty, na ś. Gertrudę, na ś. Wojciech, na ś. Urban, na 1 Niedzielę po ś. Janie Chrzcicielu, na śś. Rozesłańców, na Wniebowzięcie N. P., na ś. Mateusz, na ś. Szymona i Judę, na Osiarowanie P. M., na ś. Tomasz.

Przyrów. Jarmarków 13, jakoto: dnia 8 po ś. Grzegorzu, dnia 3 po ś. Wojciechu, w poniedziałek po Bożem Ciele, na ś. Annę, na ś. Dorotę, na ś. Zofią, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Michał, na ś. Łucyą, na ś. Kazimierz, na Niedzielę Kwietnią, w niedzielę po ś. Marcinie, na ś. Mikołaj.

Wieruszów. Jarmarków 10, jakoto: na ś. Fabian i Sebstyan, na ś. Agatę, na Środopocie, na ś. Wojciech, na ś. Stanisław, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Bartłomieja, na ś. Michał, na ś. Szymona i Judę, na ś. Jana Ewangelistę.

Krzepice. Jarmarków 8, w poniedziałki, jakoto: po ś. Dorocie, po Półpościu, po ś. Filipie i Jakobie, po ś. Wicie, po ś. Dominiku, po Podwyższeniu ś. Krzyża, po ś. Jadwidze, po Niepokalaniem Poczęciu P. M.

POWIAT PIOTRKOWSKI.

Piotrków. Jarmarków 4, jakoto: na ś. Stanisław, na Zielone Świątki, na ś. Jakób, na ś. Michał.

Belchatów. Jarmarków 6, jakoto: w poniedziałek po 3 Królach, w biały Poniedziałek lub w Niedzielę, w tydzień po Zielonych Świątkach, na ś. Antoni, na ś. Michał, w tydzień po Wszystkich Świętych.

Brzeźnica. Jarmarków 10, w poniedziałki, jakoto: po ś. Walentym, we czwartek przed Kwietnią Niedzielą, po Wniebowstąpieniu Pańskim, po Bożem Ciele, na śś. Rozesłańców, po ś. Wawrzyńcu, po ś. Egidim, po ś. Mateuszu, po ś. Jadwidze, po ś. Mikołaju.

Kamińsko. Jarmarków 10, jakoto: na 3 Króle, na Gromnice, na ś. Józef, na ś. Filipa i Jakoba, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Maryą Magdaleny, na Wniebowstąpienie P. M., na ś. Franciszek, na ś. Szymona i Judę, na ś. Tomasz.

Koniecpol. Jarmarków 11, jakoto: w wilią ś. Agnieszki, w wilią ś. Macieja, w wilią ś. Józefa, w pierwszą Niedzielę po Wniebowstąpieniu Pańskim, po święcie ś. Piotra i Pawła, w wilią ś. Maryi Magdaleny, w wilią ś. Bartłomieja, w wilią ś. Michała, w wilią ś. Franciszka, w wilią ś. Marcina, w wilią ś. Mikołaja.

Plauno nad Wartą. Jarmarków 13, w poniedziałki, jakoto: po Nowym Roku, po N. P. Gromnicznej, po ś. Macieju, po ś. Józefie, po Wielkiójnocy, po ś. Stanisławie, po Zielonych Świątkach, po Bożem Ciele, po ś. Jakobie, po ś. Bartłomieju, po ś. Franciszku, po ś. Marcinie, po ś. Mikołaju.

Wolbórz. Jarmarków 9, jakoto: na ś. Kazimierz, na Wniebowstąpienie Pańskie, na Boże Ciało, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Rocha, na ś. Michał, na ś. Jadwigę, na ś. Mikołaj, w Wielki Czwartek zwany Podstarzycą.

Pajeczno. Jarmarków 12, jakoto: na 3 Króle, na Gromnice, na ś. Kazimierz, na Wielki Czwartek, na ś. Wojciech, na ś. Antoni, na Nawiedzenie P. M., na Wniebowzięcie P. M., na Narodzenie P. M., na ś. Franciszek, na ś. Leonard, na Niepokalane Poczęcie P. M.

Radomsk. Jarmarków 10, w poniedziałki, jakoto: po 3 Królach, w pierwszy poniedziałek postu, w ostatni poniedziałek postu, po ś. Krzyżu, po ś. Trójcy, po ś. Magdalenie, po ś. Jacku, po Podwyższeniu ś. Krzyża, po ś. Łukaszu, po ś. Andrzeju.

Tuszyn. Jarmarków 10, jakoto: 6 stycznia, 11 lutego, 1 kwietnia, 1 maja, 4 czerwca, 22 lipca, 8 września, 4 października, 1 listopada, 30 listopada.

Grocholice. Jarmarków 12, jakoto: w niedzielę po 3 Królach, w niedzielę po N. P. Gromnicznej, w niedzielę po ś. Kazimierzu, w Niedzielę Kwietnią, w niedzielę po ś. Stanisławie, w niedzielę po śś. Trójcy, w niedzielę po N. P. Szkaplerznej, w niedzielę po ś. Wawrzyńcu, w niedzielę po ś. Bartłomieju, w niedzielę po śś. Aniołach Stróżach, w dzień Wszystkich Świętych, w dzień ś. Mikołaja Biskupa.

Gubernia Lubelska.

POWIAT LUBELSKI.

Lublin. Jarmarków 4, jakoto: na N. P. Gromniczną, na Zielone Świątki, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Szymona i Judę; oprócz tego odbywa się dwanaście jarmarków jednodniowych, w pierwszy dzień każdego miesiąca.

Bychawa. Jarmarków 11, jakoto: 2 i 25 stycznia, na Środopocie, 1 maja, na Wniebowstąpienie Pańskie, 24 czer-

(6)

wca. 22 lipca, 24 sierpnia, 21 września, 21 października, 30 listopada.

Opole. Jarmarków 13. tojest: w każdym miesiącu po jednym, a w jednym miesiącu dwa.

Kazimierz. Jarmarków 5, jakoto: na ś. Kazimierz, na ś. Jan Chrzcziciel, na Wszystkich Świętych, na ś. Barbarę, na ś. Bartłomiej.

Lubartów. Jarmarków 7, jakoto: na 3 Króle, na Niedziele Zapustną, na Niedziele Kwietnią, na śś. Filipa i Jakóba, na ś. Annę, na ś. Baritomieję, na ś. Dyonizy.

Końskawola. Jarmarków 9, jakoto: na ś. Fabiana i Sebastjana, na Wstępną Niedziele, na Zwiastowanie P. M., na Znalezienie ś. Krzyża, po pierwszej niedzieli Oktawy Bożego Ciała, na ś. Annę, na ś. Bartłomiej, na Podwyższenie ś. Krzyża, na ś. Łukasz.

Piaski. Jarmarków 10, jakoto: na N. P. Gromniczną, na ś. Maciej, na Niedziele Kwietnią, na ś. Krzyż, na ś. Jan, na ś. Kilian, na Podniesienie ś. Krzyża, na Wszystkich Świętych, na ś. Andrzej, na ś. Tomasz.

POWIAT HRUBIESZOWSKI.

Hrubieszów. Jarmarków 8, jakoto: na Maślenice, na Wniebowstąpienie, na 10 Piątek, na ś. Prokopa, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Krzyż, na Pokrowy, na ś. Marcin; wszystkie podług Ruskiego Kalendarza.

Łaszczów. Jarmarków 10, jakoto: 13 stycznia, 2 lutego 24 lutego, 19 marca, 6 kwietnia, 21 kwietnia, 6 czerwca, 11 lipca, 29 września, 11 listopada.

Komarów. Jarmarków 8, jakoto: na Środoposćcie, na Niedziele Przewodnią, na ś. Stanisław, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Michał, na ś. Szymona i Judę, na ś. Andrzej, na Młodzianki.

Dubienka. Jarmarków 3, jakoto: na 3 Króle, na Zielone Świątki, na N. P. Różańcową.

Horodło. Jarmarków 3, jakoto: 13 stycznia, 23 maja, 18 grudnia.

Uchanie. Jarmarków 6, jakoto: na ś. Wojciech, na ś. Piotr, na ś. Dymitr, na N. P. Gromniczną, na Zielone Świątki, na Wniebowzięcie P. M.

Tyszowce. Jarmarków 4, jakoto: 2 stycznia, 5 lipca, 12 września, 6 listopada.

POWIAT KRASNOSTAWSKI.

Chelm. Jarmarków 5, jakoto: na Zwiastowanie P. M., na ś. Mikołaj, na ś. Jan Chrzcziciel, na Narodzenie P. M., na ś. Michał.

Krasnystaw. Jarmarków 6, jakoto: na 3 Króle, na N. P. Gromniczną, na ś. Annę, na Wniebowzięcie P. M., na Narodzenie P. M., na ś. Michał.

Łęczna. Jarmarków 6, jakoto: na Boże Ciało, na ś. Idzi, na ś. Maryą Magdalenę, na ś. Marcin, na ś. Mikołaj, na 3 Króle Ruskie.

Wojstawice. Jarmarków 5, jakoto: na ś. Józef, 12 lipca, 29 września, 25 listopada, 27 grudnia.

POWIAT ZAMOJSKI.

Kraśnik. Jarmarków 11, jakoto: na 3 Króle, na ś. Walenty, w poniedziałek po Kwietniej Niedzieli, na ś. Serwacy, na ś. Antoni, na ś. Kilian, 6 sierpnia, na ś. Nikodem, na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na ś. Barbarę.

Krasnobród. Jarmarków 9, jakoto: 24 lutego, 25 marca, 28 maja, 2 lipca, 18 sierpnia, 22 września, 2 listopada, 20 grudnia, 26 grudnia.

Szebrzeszyn. Jarmarków 10, jakoto: na ś. Agnieszkę, na Środoposćcie, na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Jan Chrzcziciel, na ś. Jakób, na Wniebowzięcie P. M., na Narodzenie P. M., na ś. Michał, na ś. Marcin, na ś. Mikołaj.

Tomaszów. Jarmarków 8, jakoto: na ś. Stanisław, na ś. Bartłomiej, na 3 Króle, na ś. Łukasz, na N. P. Gromniczną, na N. P. Szkaplerzną, na ś. Teklę, na ś. Franciszek Xawery.

Zamość. Jarmarków 6, jakoto: na Nawrócenie ś. Pawła, na Wniebowstąpienie Pańskie, na Zielone Świątki, na Narodzenie P. M., na ś. Marcju, na ś. Katarzynę.

Gubernia Płocka.

POWIAT PŁOCKI.

Płock. Jarmarków 4, jakoto: 25 stycznia, 19 czerwca, 7 września, 8 listopada, (19 czerwca, i 18 listopada oddzielnie na wełne).

Płosk. Jarmarków 3, jakoto: we Wtorek Kwietni, we Wtorek świąteczny, na śś. Piotra i Pawła, na ś. Bartłomiej, na ś. Mikołaj.

Zakroczym. Jarmarków 8, jakoto: 1 stycznia, 14 lutego, 17 marca, 3 maja, 24 czerwca, 10 sierpnia, 14 września, 21 listopada.

Czerwińsk. Jarmarków 4, jakoto: na 3 Króle, na ś. Wojciech, na ś. Małgorzatę, na ś. Marcin.

Wyszogród. Jarmarków 7, jakoto: na ś. Maciej, na Wniebowstąpienie Pańskie, na ś. Józef, na ś. Jakób, na ś. Michał, na ś. Barbarę, na ś. Tomasz.

POWIAT LIPNOWSKI.

Lipno. Jarmarków 12, jakoto, po 3 Królach, po N. P. Gromniczną, po Niedzieli Kwietniej, po Niedzieli Przewodniej, po Wniebowstąpieniu Pańskim, po Bożem Ciele, po N. P. Szkaplerznej, po Przemienieniu Pańskim, po Podwyższeniu ś. Krzyża, po ś. Michale, po ś. Szymonie i Judy, na ś. Barbarę, w pierwsze poniedziałki.

Dobrzyń nad Wisłą. Jarmarków 12 w poniedziałki, jakoto: po Nowym Roku, po ś. Agnieszkę, po ś. Macieju, po Niedzieli Przewodniej, po ś. Janie Nepomucenie, po ś. Antonim, po ś. Piotrze i Pawle, po ś. Magdalenie, po Wniebowzięciu P. M., po ś. Franciszku, po ś. Łukasz, po Niepokalanem Poczęciu P. M.

Dobrzyń nad Drwęcą. Jarmarków 12, jakoto: we wtorek po Nowym Roku, po Zapustnej Niedzieli, po niedzieli 2 Postu, po Kwietniej Niedzieli, po ś. Wojciechu, po ś. Filipie, po ś. Janie, po ś. Jakóbie, po ś. Bartłomieju, po ś. Michale, po ś. Jadwidze, po ś. Katarzynie.

POWIAT MŁAWSKI.

Mława. Jarmarków 7, jakoto: na ś. Trójcę, na ś. Piotr, na ś. Wawrzyniec, na ś. Mateusz, na ś. Szymon, na ś. Mikołaj, na ś. Maciej.

Racisz. Jarmarków 5, jakoto: na Zielone Świątki, na Nawiedzenie P. M., na ś. Michał, na ś. Agnieszkę, na ś. Wojciech.

Szreńsk. Jarmarków 9, w poniedziałki, jakoto: po 3 Królach, na dzień przed ś. Pawłem, we czwartek po dniu Popielcowym, we czwartek przed Kwietnią Niedzielą, w wilią ś. Stanisława, we Wtorek świąteczny, na dzień przed ś. Janem, na ś. Jakób, na ś. Józef.

Sierpc. Jarmarków 6, w poniedziałki, jakoto: w lutym po Oczyszczeniu N. M. P. czyli N. M. P. Gromniczną, w marcu, po ś. Grzegorz, w kwietniu, po ś. Wojciechu; w czerwcu, po ś. Wicie; w wrześniu, po Podwyższeniu ś. Krzyża; w grudniu, po ś. Lucy.

POWIAT PRASNYSKI.

Prasnysz. Jarmarków 9, jakoto: na Nowy Rok, na Kwietnią Niedziele, na ś. Wojciech, na Wniebowstąpienie Pańskie, na Boże Ciało, na ś. Jan, na Narodzenie P. M., na ś. Franciszek, na ś. Katarzynę.

Janów przy granicy pruskiej. Jarmarków 8, w poniedziałki, jakoto: po ś. Kaju, 3 maja, po ś. Janie, po ś. Magdalenie, po ś. Bartłomieju, 16 września, 15 października, po ś. Andrzeju.

Krasnoielce. Jarmarków 8, jakoto: 26 stycznia, 16 marca, 29 czerwca, 19 sierpnia, 21 września, 1 listopada, 30 listopada. Targi zaś tygodniowe w każdy poniedziałek.

POWIAT PUŁTUSKI.

Pułtusk. Jarmarków 9, jakoto: na 3 Króle, na N. P. Gromniczną, na Półpoście, na ś. Stanisław, na ś. Maryą Magdalene, na ś. Trójcę, na ś. Jadwigę, na Narodzenie P. M., na ś. Elżbięte.

Nowe Miasto. Jarmarków 9, jakoto: 6 stycznia, w Poniedziałek Wstępny, we czwartek przed Niedzielą Wstępną, na Wniebowstąpienie Pańskie, w poniedziałek po ś. Trójcy, na ś. Roch, na Narodzenie P. M., na ś. Jadwigę, na ś. Andrzej.

POWIAT OSTROŁĘCKI.

Ostrołęka. Jarmarków 8, w poniedziałki, jakoto: po ś. Agnieszce, po ś. Walentym, po ś. Józefie, po Znalczeniu ś. Krzyża, po Nawiedzeniu P. M., po Podwyższeniu ś. Krzyża, po Wszystkich Świętych, po ś. Mikołaju.

Gubernia Podlaska.**POWIAT SIEDLECKI.**

Siedlec. Jarmarków 9, jakoto: na 3 Króle, na N. P. Gromniczną, na Wstępy, na ś. Floryan, na ś. Trójcę, na ś. Jan, na ś. Annę, na ś. Mateusz, na ś. Marcin.

Węgrów. Jarmarków 6, jakoto: na ś. Agnieszkę, na Środopocie, 1 maja, 29 czerwca, na ś. Idzi, 21 listopada.

Sokolów. Jarmarków 10, jakoto: na Nowy Rok, na Tlusty Czwartek, na Wielki Czwartek, na Wniebowstąpienie Pańskie, na Boże Ciało, na ś. Małgorzate, na ś. Roch, na ś. Michał taciński, na ś. Michał ruski, na Pokrowę ruskie święto.

POWIAT LUKOWSKI.

Luków. Jarmarków 5, jakoto: w Wielki Poniedziałek w poniedziałek Kwietni, w poniedziałek przewodni, w poniedziałek świąteczny, na Narodzenie P. M.

Laskarzewo. Jarmarków 13, jakoto: na 3 Króle, w Niedzielę Starozapustną, na ś. Kazimierz, w Niedzielę Kwietnią, na Znalazienie ś. Krzyża, na Zielone Świątki, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Annę, na Wniebowzięcie P. M., na Podwyższenie ś. Krzyża, na ś. Franciszek, na Wszystkich Świętych, na ś. Andrzej.

Żelechów. Jarmarków 7, jakoto: na Oczyszczenie P. M., na ś. Maciej, na ś. Wojciech, na ś. Stanisław, na ś. Jan Chrzt., na ś. Maryą Magdalene, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Łukasz, na ś. Marcin, na Niepokalane Poczęcie P. M., na ś. Jana Ewangelistę.

POWIAT BIAŁSKI.

Biała. Jarmarków 2, jakoto: na ś. Annę, na Zielone Świątki.

Terespol. Jarmarków 2, jakoto: 21 marca, w 10 piątek po Wielkiejnocy Ruskiej.

Łosice. Jarmarków 11, jakoto: na ś. Agnieszkę, na Środopocie, w Kwietnią Niedzielę, na Kwietnią Niedzielę ruską, na Przewodnią Niedzielę, na Przewodnią Niedzielę ruską, na ś. Jan Chrzciciel, na ś. Jan Chrzciciel ruski, na Wniebowstąpienie ruskie, na ś. Michał, na ś. Michał ruski.

POWIAT RADZYŃSKI.

Radzyń. Jarmarków 5, jakoto: na 3 Króle polskie, na 3 Króle ruskie, w Białą Niedzielę, na ś. Trójcę, na Wszystkich Świętych.

Międzyrzec. Jarmarków 4, jakoto: na ś. Mikołaj, na N. P. Gromniczną, na Przeniesienie ś. Mikołaja, na ś. Jakóba Apostoła. (Wszystkie podług ruskiego Kalendarza).

Włodawa. Jarmarków 4, jakoto: na Zielone Świątki, na ś. Jan Chrzciciel, na Wniebowzięcie P. M., na Pokrowę. (Wszystkie podług ruskiego Kalendarza).

Gubernia Augustowska.**POWIAT AUGUSTOWSKI.**

Suwałki. Jarmarków 9, jakoto: 6 stycznia, 7 lutego, 21 marca, 8 maja, 13 czerwca, 16 lipca, 14 września, 8 października, 30 listopada.

Augustów. Jarmarków 6, jakoto: na Nowy Rok, w Kwietnią Niedzielę, na ś. Antoni, na ś. Piotra i Pawła, na ś. Bartłomiej, na ś. Marcin.

Szczuczyn. Jarmarków 9, jakoto: pryncypalnych jarmarków 4. trwających po 15 dni, na 3 Króle, na ś. Maciej, na ś. Wojciech, na ś. Kazimierz; reszta mniejszych odbywa się na ś. Jan, na ś. Wawrzyniec, na ś. Michał, na ś. Marcin, na ś. Mikołaj.

Rajgrad. Jarmarków 6, jakoto: na ś. Kazimierz, na Zwiastowanie P. M., na ś. Filipa i Jakóba, na ś. Annę, na Narodzenie N. P., na ś. Franciszek Seraficki.

Jedwabno. Jarmarków 13, jakoto: na ś. Agnieszkę, na ś. Kazimierz, na ś. Józef, 8 kwietnia, na ś. Stanisław, na Boże Ciało, na ś. Piotra i Pawła, na Przemienienie Pańskie, na ś. Idzi, na ś. Mateusz, na Dzień Zaduszny, na ś. Andrzej, na ś. Tomasz.

POWIAT ŁÓŻYŃSKI.

Łomża. Jarmarków 8, jakoto: w poniedziałek po N. P. Gromniczną, w poniedziałek 1 W. Postu, w poniedziałek po Kwietniej Niedzieli, na Przewodnią Niedzielę, w poniedziałek po Bożem Ciele, na N. P. Szkaplerzną, w poniedziałek po ś. Michale, w poniedziałek pierwszy po ś. Stanisławie.

Nowogród. Jarmarków 8, jakoto: w poniedziałek po 3 Królach, po ś. Agnieszce, po ś. Macieju, po ś. Stanisławie, po ś. Janie Chrzcicielu, po ś. Małgorzacie, po Narodzeniu N. P., po ś. Szymonie i Judzie.

Tykoćin. Jarmarków 7, jakoto: na N. P. Gromniczną, 2 dni trwający, na ś. Benedykt, na ś. Trójcę, na ś. Wincenty, na ś. Franciszek, na ś. Marcin, na ś. Tomasz.

Sniadowo. Jarmarków 9, jakoto: na ś. Walenty 14 lutego, na ś. Józef 19 marca, na ś. Filipa i Jakóba Apostoła 1 maja, w pierwszą Niedzielę po ś. Trójcy, na ś. Jakóba Apostoła 25 lipca, na Wniebowzięcie N. P. Maryi, na Niedzielę pierwszą po Narodzeniu N. P. Maryi dnia 8 września, na Wszystkich Świętych, na ś. Tomasz dnia 21 grudnia.

Wysokie Mazowieckie. Jarmarków 7, jakoto: 6 stycznia, na Niedzielę Starozapustną, na Niedzielę Kwietnią, 1 maja, 24 czerwca, 1 listopada.

POWIAT SEJNEŃSKI.

Sejny. Jarmarków 3, jakoto: na ś. Kazimierz, na ś. Stanisław, na ś. Mikołaj.

Sereje. Jarmarków 5, jakoto: na Wniebowstąpienie Pańskie, w 10 Piątek po Wielkiejnocy, na N. P. Szkaplerzną, na ś. Szymona i Jude, na ś. Tomasz.

Łozdzieje. Jarmarków 3, jakoto: na Boże Ciało, na ś. Annę, na Półpoście.

Wizajny. Jarmarków 7, jakoto: na Zielone Świątki, na ś. Małgorzate, na ś. Michał, na tydzień przed Bożem Narodzeniem, na Wniebowzięcie P. M., w Zapustny poniedziałek, w Kwietnią Niedzielę.

Filipowo. Jarmarków 7, jakoto: na tydzień przed Zapusty, w poniedziałek po Kwietniej Niedzieli, w poniedziałek po Zielonych Świątkach, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Mateusz, na ś. Marcin, na tydzień przed Bożem Ciałem.

POWIAT KALWARYJSKI.

Wilkowyżki. Jarmarków 3, jakoto: na ś. Józef, na Wniebowstąpienie Pańskie, na Nawiedzenie P. M.

Kalhearya. Jarmarków 4, jakoto: na Wniebowstąpienie Pańskie, na ś. Jan, na ś. Bartłomiej, na ś. Marcin.

Wysztyńiec. Jarmarków 4, jakoto: na ś. Kazimierz, na ś. Jerzy, na ś. Trójcę, na ś. Szymona i Jude.

POWIAT MARYAMPOLSKI.

Maryampol. Jarmarków 7, jakoto: na 3 Króle, na ś. Trójcę, na Wniebowzięcie P. M., na ś. Michał, na ś. Jerzy, na Wszystkich Świętych, na ś. Piotr.

Władysławów. Jarmarków 3, jakoto: na N. P. Gromniczną, na ś. Piotra i Pawła, na Niedzielę 1 Adwentu, Każdy z tych jarmarków trwa przez 3 tygodnie.

